

SOLFASOL

Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi

Aylık Gazete - 4 TL

Ağustos 2016

Yıl: 6 Sayı: 64

gazetesolfasol.com

ya
hep beraber

ya
hiçbirimiz

Demokrasinizi nasıl isterdiniz?

Akın Atauz

Demokrasi olarak, despotizmler arasından seçim yapabiliyor olmayı ve kendi despotunun diğerinin kellesini isteme hakkının olması gerektiğini anlayan bir ülkede, bilmem ki, alt başlığı, "Kavga Etmeyi Bırak, Yaratıcı Olmaya Bak" ve asıl başlığı da "Konsensusun İnşası" olan bir kitabın yayınlanmasına gerek var mıydı?

Sema Alpan, Lawrence Susskind'in yazdığı bu kitabı, üretebilmek ve Türkiye'nin koşullarına uygun olarak yeniden düzenleyerek yerel bir bilgi üretmek için, çok ciddi bir çaba göstermiş ve çalışma yapmış. Yaşadığımız ülkede demokrasi, linç kültürünü uygulayabilmek için nöbet tutmak gibi anlaşıldığından galiba, "konsensus", "ego", "moderatör", "constituency", "parlementer süreçler" filan

gibi milli kültürümüze hiç de uymayan bazı kavramlarla tanışmamız gerekecek...

Türkçe'de yer almayan ve başka dillerde geliştirilmiş kavramlar için Türkçe karşılıklar bulmak çok güç. Bu kavramları geliştirmede, hatta öyle bir arayış içinde bile olmadığımız için, "yabancı kavramlar" olarak kalıyorlar. İçinde bulunduğumuz toplumla, dağarında olmayan kavramlarla konuşmaya çalıştığımızdan mı acaba, daha demokratik bir ilişkiler ağı geliştiremiyoruz ve başarısız kalıyoruz.

Ama Sema Alpan, hiç böyle bir karamsarlığa düşmüyor. Bunca cılız demokrasi deneyimine sahip bir ülkede, demokratik bir yaşam oluşturulabilmesi için, her şeye rağmen, çaba göstermeyi göze almış. Çünkü gerçekten de, demokrasiye, daha çok demokrasiye ihtiyacımız var ve bunu da kimseden beklemek durumunda değiliz. Bir sabah uyanınca bu ülkeye demokrasi geldiğini görmeyeceğiz hiçbir zaman. Sadece biz yaparsak olacak demokrasi... Bizim de, demokratik süreçler için, daha demokratik ve birlikte yaşam için, bilgiye ihtiyacımız var. Bu nedenle bu kitap, her şeyden önce bizler, yani demokrasiyi uygulamak ve sürdürmek isteyenler, demokrasiye ihtiyacı olanlar için önemli.

Kitap iki bölümden oluşuyor: Çoğunluk Prensibine Karşı Konsensus İnşası Yöntemi ve Konsensus İnşası Yönteminin Beş Temel Adımı. Aslında, birinci bölümde daha pratik, ikinci bölümde de, daha teorik olarak, aynı temel adımların nasıl gerçekleştirileceği anlatılıyor. Bu beş adım, 1.bir araya gelinmesi, 2.rolleri ve sorumlulukların belirlenmesi, 3.grup olarak sorun çözmenin kolaylaştırılması, 4.anlaşmaya varılması ve 5.tarafların taahhütlerinin yerine getirilmesinin sağlanması olarak tanımlanmış.

Çoğul ve çoğulcu bir ortamda ortak bir iş yapmak isteyen herkesin ihtiyacı olan bilgiler bunlar. Bir projenin yönetiminden bir STK'nın yönetimine, bir şirketin veya kooperatifin yönetiminden bir apartmanın veya sitenin yönetimine ve belki daha büyük ölçeklerdeki ortaklıklara, muhtarlıklara, belediyelere ve ulusal/ulusüstü sorunların çözümüne veya genel olarak, çatışmasız bir yönetim/ işleyişin sağlanmasına kadar her ölçekte işe yarayabilecek bir el kitabı...

Belki de, bu kitabı okumanın tam zamanıdır?

Kitabın künyesi şöyle: Lawrence Susskind-Sema Alpan Atamer (2016), Konsensusun İnşası, İletişim Yayıncılık, İstanbul

Çizgi: Erhan Muratoğlu

ODTÜ Rektörlüğünde "İkinci" Sıkıntısı! Mustafa Verşan Kök Görevi Kabul Etti

Gittikçe derinleşen baskı ortamında herkes kendince bir çıkış yolu ararken ODTÜ de uzun süredir yaklaşan rektörlük seçimleri ile meşguldü. Adaylar çıktı, seçimler yapıldı derken, 15 Temmuz felaketinin hemen ertesine gelen günlerde seçimlerde ikinci sırayı alan rektör adayı Mustafa Verşan Kök, 29 Temmuz 2016'da, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından Rektörlüğe atandı. Seçim öncesinde, ilk sırayı alamadığı durumda atansa da görevi kabul etmeyeceğini belirten Kök'ün görevi ODTÜ kamuoyu ile hiçbir istişare yapmadan kabul etmesi ve atanması sonrası süreci yönetme biçimi ODTÜ içinden tepkilere neden oldu.

Bu tepkilerden bazıları yazılı bildirilere de dönüştü. Bu bildirilerden birisinde:

Nitelikli bir seçim sürecini takiben normal koşullarda ODTÜ'nün beklentisi, en yüksek oyu alan Sayın Nevzat Özgüven'in rektör olarak atanmasıydı. Beklenmeyen durumlar karşısında ODTÜ kültürü,

karar alma süreçlerinde geniş katılımlı görüş alışverişinde bulunmayı gerektirir. Bu sürecin sağlıklı yürütülmesini beklemek her ODTÜ mensubunun hakkıdır. 29 Temmuz'dan bugüne kadar sürecin sağlıklı yürütülmediği kanısındayız. Ne oldu, nasıl oldu, niçin oldu, bu açmazdan nasıl çıkılabilir gibi soruları konuşabilme imkânı varken, bu imkânın kullanılmaması üzücüdür."

denildi ve OHAL'in sonlanmasını takiben ODTÜ'ye yakışır bir yönetim yapısının kurulması istendi ve şöyle dendi:

Beklentimiz; OHAL sona erdiğinde herşeyi yeniden gözden geçirip, ODTÜ kültürüne yakışır bir yönetim yapısı üretilceğinin kamuoyu ile paylaşılmasıdır. Zorluklarla başedebilme yeteneğimizi ölçen bu sınavı başarmak, ODTÜ'nün farkını ortaya koyacağı gibi, Türkiye için de umut veren bir örnek oluşturacaktır / Solfasol

Haydi unutmayalım Nereden biz gücü alırız Hem açken, hem de tokken Haydi unutmayalım Bu dayanışmayı*

Türkiye'de Ağustos 2016 itibarı ile Erol, Şerife ve Seyithan gibi gazetecilikle uğraştığı için 60'a yakın gazeteci ve yazar tutuklu veya hükümlü olarak hapis yatıyor.

Erol Zavar: Odak dergisinin eski yazı işleri müdürüydü. DHKP-C/Üçüncü Yol Direniş isimli örgüte zorla para topladığına dair bir ihbar ile gözaltına alındı. 27 Haziran 2001'de anayasal düzeni zorla değiştirmeye teşebbüs suçlamasından önce ölüm cezasına, ardından ölüm cezasının kaldırılmasını takiben ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı. Zavar, kanser hastası. Hastalığı hapisane koşullarında daha hızlı yayılıyor olması dolayısıyla, serbest bırakılması için çeşitli kereler kampanyalar düzenlendi ancak serbest bırakılmadı.

Erol Zavar'ın yayınlanmış şiirleri de var. Zavar gözaltına alındığında 2.5 yaşında olan kızıyla, eşi Elif, 10 Ekim Ankara saldırısında barış isteyenler arasındaydı ve saldırıda yaralandılar.

Şerife Oruç: Dicle Haber Ajansı Hakkâri muhabiri olarak 3 Temmuz 2016 günü Diyarbakır - Batman yolunda yanında iki kişi ile birlikte polisler tarafından gözaltına alındı. Emniyetteki sorgusunun ardından ardından 5 Temmuz günü çıkarıldığı mahkemede "örgüt üyesi olmak" iddiası ile tutuklandı.. Gözaltı sırasında çıplak arama uygulamasından geçirildi ve fiili işkenceye uğradı.

Seyithan Akyüz: 2003'de gazeteciliğe başlar, Özgür Gündem, Azadiya Welat, DİHA ve Fırat Dağıtım'da çalışır. 2003'de ilk kez tutuklanır, bir yıl hapis yatar. 2007'de 5 ay tutuklu kalır. Her ikisi de gazetecilik çalışmaları dolayısıyladır. 2009'da KCK tutuklamaları sırasında, terör örgütünün Çukurova Basın Sorumlusu olduğu iddiası ile tutuklanır. Mahkemede Kürtçe ifade vermek ister, Türkçe ifade vermeyi red eder. İfadesi alınmaz. Gazeteci olduğu için 12 yıl ceza yer.

Kaynak: DİHA, Bianet - Haber: Solfasol

* Dayanışma, Bertol Brecht

Bir Utanç Güncesi

Önder Mahalesinde Yağma, Talan ve Kundaklama...

Mehmet Onur Yılmaz

Yer: Önder Mahallesi, Selçuk Caddesi, Altındağ

Tarih: 16-17 Temmuz 2016

Saat: 00:30

Mahalleden gelen, Suriyelilerin ev ve dükkanlarının yağmalandığına ve kundaklandığına dair telefonlar üzerine darbe girişimini protesto eden kalabalığın içinden geçerek Önder Mahallesi'ne bir buçuk saatte ancak gelebildim. Selçuk Caddesi üzerinde, camları kırılmış bir dükkanın içindeki yerlere saçılmış sıvı yağları, tuvalet kağıtlarını, deterjanları, sigaraları toplayan gençlere yaklaşıp "geçmiş olsun, ne oldu, iyi misiniz?" diyorum.

Cevap: "Ne olsun, yağmalıyoruz şerefsizlerin malını..."

Aldığım cevapla kalakaldım! Dükkanı yağmalanan birisine yardım etme ve üzüntülerimi bildirme isteğiyle yaklaştığım kişiler yağmacıların ta kendisi çıktı. Bayrak donanmış bir arabanın içinde olmadıklarında dışarıdan bakarak bir Türk gencini Suriyeli bir mülteciden ayırt etmek ne kadar da zor!

Kendimi zar zor topralayıp "abi yapmayın, o insanlar savaştan kaçıp sığındılar buraya, bu yaptığınız doğru değil" diye bildirdim.

"Daha üç gün önce burada bir arkadaşımızı öldürdüler" diye savurup lafı, bildiği bütün küfürleri sıraladı, peşisıra...

(Son bir ayda mahallede önce Suriyeli bir genç mahalleli Türk gençler tarafından bıçaklanıyor. Ardından bir Türk genç kavga sonucu ağır yaralanıyor. Son olarak peşpeşe çıkan kavgalarda bir Suriyeli ve bir Türk genç daha yaralanıyor. Bildiğimiz kadarıyla ve neyse ki ölen yok.)

...

Ben: Bu dükkanın sahibi miydi, arkadaşını öldüren?

Cevap: Hayır, ama hepsi aynı bunların! (Bir yandan yerdeki malzemeleri toplamayı sürdürüyor.)

Ben: Abi olmaz!... O zaman onu bulup polise haber verseydiniz. Hiç alakasız başka birinin dükkanını yağmalamanın ne alakası var!?

Cevap: Abi, hepsinin iki kimliği var. Sende var mı iki kimlik, bende yok... Buradan alıp ülkelerine götürüyorlar. Burada vurup sonra vınn, kaçıyorlar.

....

Fotoğraf: Mehmet Onur Yılmaz

Söylediklerim artık rahatsız etmeye başlamış olacak ki istemeye istemeye, uzaklaşır gibi yapıyorlar. Ama malesef benim arabayı sürmemle dükkana doğru yeniden yöneliyorlar. 155'i arayarak durumu bildirmek dışında aklıma bir şey gelmiyor! Hissettiğim ise utanç ve çaresizlik! Aradan yarım saat geçtikten sonra aynı dükkanın önünden geçerken bu sefer dükkan önüne park etmiş bir araca dükkandan malzeme yüklendiğini görüyorum. Polis hala gelmemişti!

O gece Önder Mahalesinde Suriyeli mültecilere ait yüzlerce dükkan ve ev taşlandı. Onlarca dükkan yağmalandı, bazı dükkanlar kundaklandı... Ağır yaralı iki Suriyeli dışında hastaneye kaldırılan ya da başvuran olmadığı için yaralı Suriyeli mülteci sayısını bilmiyoruz. Türk esnaf kendilerine ait dükkanların 'yanlışıyla' yağmalanmaması için "Burası Türk dükkanı, taşlamayın!" uyarıları astılar ya da sabaha kadar dükkanlarının önünden ayrılmadan beklediler. Oysa Mazlum-Der'in raporuna ve konuştuğumuz mahalle esnafının söylediklerine göre 16'sını 17'sine bağlayan gece, polis ekip araçlarının eşliğinde ilerleyen yağmacılar hangi dükkanları yağmalayacaklarını çok iyi biliyorlardı. Mazlum-Der Ankara Şubesinin raportörlerine* mülakat veren Suriyeli esnaf M.H. şöyle diyor:

"Bize ne için böyle davranıyorlar anlamıyorum. Dün

gece dükkânımın camlarının kırılıp talan edilmesini balkonumdan seyrettim. Polis yağmacılara benim dükkânımı işaret etti ve sonra yağmacılar dükkânımın camlarını kırarak içindeki malları almaya başladılar."

Yağma ve kundaklama sadece dükkanlara yönelik değildi. Bazı evler de taşlandı bir kaç ev yakıldı. Suriyeli M.S. şöyle anlatıyor:

"Bizim evin ilerisinde çocukları ve eşi ile birlikte derme çatma bir evde yaşayan bir komşumuzun evini onlar içerideyken ateşe verdiler. Komşumuz kendisinin ve ailesinin canlarını zor kurtardı."

16 Temmuz gecesi polisin yalnızca seyrettiğini gören ve polisin kendilerini korumayacağına kanaat getiren Suriyeliler kendi aralarında toplanma kararı alıyorlar ve sonraki günlerde kendi emniyetlerini kendileri sağlamaya karar veriyorlar. Onları bu kararlarından Altındağ İlçe Emniyet Müdürünün yayımladığı ve Arapça'ya tercüme edilerek Suriyelilere dağıtılan video mesaj vazgeçiriyor. Emniyet Müdürlüğü yayımladığı mesajında şöyle diyor:

"Suriyeli kardeşlerimiz eğer bugünkü olacak olayla ilgili sakin davranırlarsa, kendi güvenliklerini bize bırakırlarsa bununla ilgili kendimize göre çalışmalarımızı yapacağız. Suriyeliler de ne işe yaradığını görecekler".

Yağma gecesinden ancak iki gün sonra mahalleyi ablukaya alan polisin aldığı sıkı tedbirler yağmayı şimdilik durdurabiliyor ama Mahalledeki gerginlik hali sürüyor.

Oysa bunların olacağı gün gibi belliydi... Çağrı Temmuz ayı başından itibaren 'Facebook' ve 'Twitter'dan açıkça yayımlandı! Dükkanları yağmalayacaklarını, gününü, saatini bile ilan ettiler. Polis 14 Temmuz'da toplanmaya izin vermeyeceğini duyurduysa da "darbe girişimi karşıtı" gösterilerle, ilan edilen yağma çağrısı aynı güne denk geldi...

Mahallede ve Suriyelilerin yüreğinde hasar büyük... Önümüzdeki günler daha büyük ve kanlı olaylara gebe.. Kimsenin anlamlı bir önlem almaya ise niyeti yok gibi görünüyor. Herkes savuşturulan darbeyi lanetlemekle meşgulken ülke tarihine bir toplu yağma ayıbı daha yazıldı... Onarıcı ve acil tedbirler alınmazsa buna bir katliam ayıbı da eklenmesi an meselesi!

* Mazlum-Der Ankara Şubesi'nin raporuna şuradan ulaşabilirsiniz: <http://ankara.mazlumder.org/fotograf/yayinresimleri/dokuman/rapor.pdf>

GÖNDERİLER

ile birlikte.
Dün, 12:41

1 dal sigara yüzünden kardeşimizi bıçaklayarak hastanelik eden sözde delikanlı ama ülkelerini bırakıp kaçıp gelen Suriyelilerden intikam alma vakti..
Arkadaşlarınızı davet edin ne kadar kalabalık olursak o kadar iyi 5 bin kişiyle girsek yakar çıkarız önderi.

Buluşma : Cumartesi Akşam 7'de Alemdağ parkı iremce düğün salonu önünde.

Bir Günlük Sorumlu Yayın Yönetmenliği

Gülstan Aydoğdu

Baskılar ve açılan davalar, gözetimler nedeniyle artık özgür basında insanlar muhabirlik, kameramanlık, gazetecilik yapmaya korkar hale getirildi. Bu baskıların odağında ise Kürt basını, gazete, dergi ve televizyonları var. Bunlardan birisi de Özgür Gündem Gazetesi.

Sorumlu Genel Yayın Yönetmenliği, aslında çok fonksiyonu olmayan bir ünvan. Muhabirlerini canlı yayında kurşunlayarak yaraladılar. Olmadı, gözetimine aldılar. Olmadı, tutukladılar. Olmadı, kaçırdılar. Olmadı, kafasına silah dayadılar. Bunların hiçbirisi yıldıramayınca yayın yönetmenlerine davalar açıldı. Bu davalar durdurabili mi, peki? Öyle bir geçmişi var ki Kürt basınının, 90'lı yıllarda ne çok gazeteci yok edilmişti. "O zamanlar", kafasına sıkılan tek kurşunla ölen ya da beyaz Toros marka otomobillere bindirilip bir daha kendisinden ne ölü ne diri haber alınamayan gazetecilerle anılır. "Oralar", aynı zulmü, ölümleri, işkenceleri yeniden yeniden yaşıyor, yaşamak zorunda bırakılıyor!

Şimdi 90'lı yıllarda değiliz. Bu iktidar, devlet, hükümet, daha pervasız, daha kana doymaz. Kin ve nefretle, tank ve topla saldırılıyor. Hani hukuk, uluslararası anlaşmalar? Önce Cumhuriyet Genel Yayın Yönetmeni Can Dündar ve Ankara temsilcisi Erdem Gül yaptıkları haberler nedeniyle tutuklandı. Yasal herhangi uyarı ya da bildirimde bulunmadan, İMC TV kapatıldı.

Bu savaşın sürdürüldüğü bölgedeki gazeteci ve muhabirlere yönelik baskılar devam ediyor. Bu arada Özgür Gündem gazetesi yayın yönetmenine dava açıldı. Bunun üzerine Haber Nöbetindeki gazeteciler de nöbetçi yayın yönetmenliği gibi bir dayanışmayla karşılık verdiler. Nöbetçi yayın yönetmeninin illa gazeteci ve basından olması gerekmiyordu. Demokrasiden yana olan, gönüllü olan herkes yayın yönetmeni olmaya aday oldu. Bu yayın yönetmenleri hakkında da hiç vakit geçirmeden suç duyuruları yapılmaya, davalar açılmaya başlandı. Hatta üç kişi ifade vermeye gittiğinde tutuklandı. Türkiye İnsan

Hakları Vakfından adli tabip Şebnem Korur Fincancı, Ahmet Nesin ve Sınır Tanımayan Gazeteciler Türkiye sorumlusu Erol Önderoğlu tutuklandı. Bir hafta sonraki duruşmalarında da bırakıldılar.

Nöbetçi yayın yönetmenliğine 2 Temmuz Cumartesi günü de ben talip oldum. Bir gün önceden tam olmasa da Özgür Gündem gazetesinin bulunduğu sokağı gidip gördüm. Bana kalsa Birgün Gazetesi Ankara bürosunda olduğu gibi saat 09.00 da kapıda olurum, ama Saat 10.00'a kadar tolerans tanıdılar. Yer İstanbul olunca ulaşım, gecikme vs., biraz da misafirlik sanırım. Söylenen saatte oradaydım. Zaten kapıdan girişte içimizi ısıtan bir karşılama. Yukarı çıktık ve çaylar, sohbetler, tanışma, ısınma turları. Beni şaşırtan iki çeşit çay seçeneği oldu. Kaçak ya da Çaykur, hangisi? Uzun zamandır ben işi kaçığa bağladım galiba. Çayda da tercihim, kaçaktan yana (Hiç değişmez sandığım Çaykur çayı özelleştirmelerden sonra eski demini vermez oldu ya).

Ardından çayımı alıp iki kat aşağıda masada toplandık. Ağırlıklı kadın gazeteci arkadaşların olduğu güzel bir masa. Beni baş tarafa yayın yönetmeni koltuğuna aldılar. Biraz çekinip sıkıldım ama oturdum (*Hani bazen hariçten gazel okuyan olarak görürsün ya kendini, biraz öyle; biraz da koltuğa oturma alışkanlığına uzak olmaktan ötürü sanırım; yabancıladım*).

Önce gazetenin bir gün önceki sayısında yapılan hatalara göz attık. Ardından başlıklara baktık. Daha sonra da sıra geldi; Kültür, Çevre, Kadın gibi sayfalara. Bu arada LGBTİ+ arkadaşlarımızın çıkardığı "Eşcinsel Mülteciler Olmak" adlı kitabın tanıtımındaki eksikler dillendirildi. Yani hem eleştiri, hem özeleştiri paralel gidiyor burada, ne güzel! Tam bu arada, Ahmet Nesin kapıyı açtı ve girdi. Ben daha "hoş geldin, geçmiş olsun" demeden, "Koltuğu sana vermem" diyerek yaptığım şaka ile arkadaşlar gülmekten helak oldu. Gündem olarak, ağırlıklı olarak 2 Temmuz Sivas Madımak Otelinde yakılan Canlara ayırmak gerektiği üzerinde

hemen uzlaşıldı. Bölgedeki çatışmalar, en son jandarma tarafından gözetimine alındığını kendisinin attığı 'twit'le öğrendiğimiz Hürşit Kültür'in nerede olduğu? Bölgede yakılan ekili alanlar ve ormanlar konusu ile haber turu tamamlandı. Yayın yönetmenliğinin masa başı ayağını tek başlayıp Ahmet Nesin'le bitirmiş olduk. Gazetelere, televizyonlara, muhabirlere, basına yapılan saldırılar ve baskılara dair kısaca görüşümü ifade ettikten sonra tekrar yukarı çıkıp çay sigara sohbete devam ettik.

Tam çıkacağım sırada arkadaşlar "bugünün yazısını unutma" deyince birden afalladım, bunu beklemiyordum. Biran bir akıl tutulması yaşadım. Sonra da bir bilgisayarın başına oturup o günün başyazısını yazdım ve masa üstüne kaydettim. Gazetede arkadaşlarla vedalaşıp sırt çantamı yüklenip otobüse yetişmek için ayrıldım.

Evet bir günlük yayın yönetmenliği kesmedi, ama ne yapalım, sanırım sırada bekleyen pek çok arkadaşım var. Eh onlara da yer açmak ve bekletmemek gerek değil mi? Ben herşeye rağmen burada ve göreve her zaman hazır olacağım. Bu devlet anlayışı, bu iktidar hırsları, bu kin, nefret, düşmanlık, zulüm ve iktidarın baskıları olduğu sürece, bu ülkede ne dayanışma biter, ne nöbetler, ne de mücadele...

Not: Bu yazı 15 Temmuz darbe girişiminin öncesinde yazılmıştır.

SOLFASOL'DAN ÖZGÜR GÜNDEM'E DESTEK OHAL'DE DE SÜRDÜ!

Gülstan'ın ardından Solfasol editörlerinden Aydın Bodur da Özgür Gündem için sorumlu yayın yönetmenliği nöbetini devraldı.

1 Ağustos Pazartesi sabah, destek için bu sefer Özgür Gündem ve DİHA'nın Ankara'daki ortak ofisindeydik. / Solfasol

BİLİYOR MUYDUNUZ ?

GAZETECİLİK
SUÇ
DEĞİLAsıl Darbe Basına
Yapıldı!

Özgür Gazeteciler Cemiyeti:
"Geçtiğimiz ay 3 gazeteci
katledildi, 36 gazeteci
tutuklandı, 100'den fazla
basın organı ve haber sitesi
kapatıldı"

Türkiye basını bugün her zamankinden daha fazla iktidarın ve güç odaklarının baskısı altına alınmış durumda. İfade ve basın özgürlüğü rafa kaldırılmış, toplumun tüm renklerini, inançlarını ve çeşitliliğini baskılamaya dönük gelişmeler artarak devam etmekte. Geçtiğimiz bu karanlık günlerde, en büyük ihtiyacımızın, görevi toplumu bilgilendirmek olan basının özgür bırakılması olduğunu yineliyoruz. Askeri darbe girişiminin ardından iktidarın medya ve çalışanlarına dönük baskı, sansür ve tehditlerinin sürekli hal aldığını kaygıyla izliyoruz.

Bu kapsamda, Temmuz ayında 3 gazeteci öldürüldü. 63 gazeteci gözaltına alındı, 36'sı tutuklandı. Haber takibi sırasında 3 gazeteci kolluk kuvvetlerinin şiddetine maruz kaldı, darp edildi. Van'da DİHA muhabirin kafasına silah dayandı. Haber takibi sırasında en az 11 gazeteci polis ve askerler tarafından tehdit edildi. 37 gazeteci haber takip ederken engellendi, materyallerine el konuldu. Görüntü ve fotoları silindi. Bir aylık süre zarfında 2 basın organı saldırıya uğradı. Birçok gazeteci hakkında dava açıldı. Ay içerisinde gazetecilere yönelik baskı her boyutu ile had safhaya ulaştı.

Özellikle 15 Temmuz askeri darbe girişimin ardından baskılar arttı. Darbe girişimi sonrası ilan edilen OHAL ile birlikte 45 gazete, 3 haber sitesi, 39 radyo ve televizyon kapatıldı. 100'en fazla basın organı ve haber siteleri engellendi. 790 basın materyali (kitap, dergi, gazete, cd vb) hakkında toplatma kararı çıkartıldı. 361 gazeteci ve muhabir işten çıkartıldı.

Biz Özgür Gazeteciler Cemiyeti olarak her zaman basın özgürlüğünden yana olduğumuzu ve basın mesleğinin özgür bir şekilde sürdürülmesi gerektiğine inandığımızı belirtiyoruz. Bu temelde, basına yönelik her türlü baskıya karşı olduğumuzu vurguluyor, baskıların bir an önce son bulmasını istiyoruz. İktidarın baskı, tehdit, gözaltı ve tutuklamalarına maruz kalan tüm meslektaşlarımızla dayanışma içinde olduğumuzu ve yan yana duracağımızı bir kez daha belirtiyoruz.

Haber Nöbetinden 'BenGazeteciyim'e

Gülistan Aydoğdu

Savaşın sürdüğü bölgede gerçek gazetecilik yapmaya çalışan muhabirlere yönelik baskı, şiddet, gözaltılara karşı başlatılan "Haber Nöbeti" çalışmaları tam sona ermişti ki, muhalif basına karşı devletin sürdürdüğü baskı, fiili saldırı, gözaltı ve tutuklamalara karşı "BenGazeteciyim" adı ile bir gazetecilik dayanışma ağı ortaya çıktı.

Bu, gerçekten gazetecilik yapmak isteyen, gerçekleri görünür kılmak isteyen bir grup gazetecinin dayanışma hikayesi. Gazetecilik birilerinin tekelinde olmadığı gibi bir güç ya da iktidar aracı da olmamalı. Bu gün ülkemizde yaşananlar, bana Ortadoğu'daki bir fiske ile yıkılan diktatörlükleri hatırlatıyor. Hani Irak'ta geçmiş karanlık, ölümlerle bezeli Saddam'ı, İran'da CIA yardımı ile şahlığına devam eden Rıza Pehlevi'yi devirip, bir gecede yol arkadaşları İran Komünist Parti'lileri zindanlara tıkan, kellelerini alan Humeyni'yi, bir nebze Kaddafi'yi ya da Hüsnü Mübarek'i, insanları stadyumlara doldurarak bir gecede binlerce insanı katleden, okyanusa döken Şili'nin diktatörü Pinochet'yi hatırlatıyor.

Hepsinde bolca hapis, acı, sürgün, kan, katliam var; tıpkı şimdi Türkiye'de olduğu gibi. Hepsinde Hitler'den, Mussolini'den izler var. Hitler Almanya'sında ölüme gönderilen solcular, Yahudiler aklıma geliyor. Yıllar sonra bu kampların neden kurulduğunu, Yahudilerin neden hiç itiraz etmeden, direniş göstermeden milyonlarcasının büyük bir itaatle toplama kamplarına neden gittikleri sorulduğunda, "Bizi nereye götürdüklerini bilmiyorduk. Başka yerlere nakil edildiğimizi, savaş bitince geri döneceğimizi düşünüyorduk", diyorlar. O kampların çok yakınında yaşayan halka "Bu kamplarda neler olduğunu bilmiyor muydunuz, hiç bir şey fark etmediniz mi?" diye sorduklarında: "Trenlerle tıklım tıklım insanları getirdiklerini, bunların trenlerden daha çok geceleri indirdiklerini, trenlerden uzanan ellerin su ve ekmek istediklerini biliyorduk ama kampta neler olduğunu bilmiyorduk" cevabını veriyorlar...

Bunca sözün nedenini mi soruyorsunuz? Şu yaşadığımız ülkeye ve çevreye bir bakın. Sur, Silopi, Cizre, Yüksekova, Lice, Nusaybin. Aylardır süren sokağa çıkma yasakları ile kendi vatandaşını cezalandıran bir anlayış, insanları tanklarla, bombalarla öldürüyor, yerlerinden ediyor. İktidarın desteğini arkasına alarak rahatça yayın yapan yayın organlarına göre: tüm bunlar yok hükmünde, onlara göre yapılanlar normal; çünkü yerlerinden edilenler, toprağa gömülenler, öldürülenler, ölüleri sürüklenenler, gözaltındayken kaybedilenler, insan değil, "terörist".

Hep aklıma geliyor ormanların içindeki canlıları yakarken, o ormanlar senin değil ya, gözünü bile kırpmıyorsun! Ekili alanları yakarken, kentleri bombalarla yok ederken, tarihi silerken, o topraklar senin değil, "vatan" değil! Ama orada yaşayanlar yaşadıkları doğaya, doğal ve sosyal yaşam alanlarına sahip çıktığında, birden bire bir milliyetçilik fişkiriyor. Milliyetçi söylemlere kapılmayan azınlık içindeki birçoğumuz da, başka bir çok derdin arasında oralara gereken önemi vermez oluyoruz

İşte bütün bunları deşifre etmek için... duymak, görmek, bilmek istemeyenlere yaşanan hakikatleri yeniden yeniden "bakın burada bir savaş var, insanlar çocuk, kadın, yaşlı demeden öldürülüyor, katlediliyor, gözaltlarında yok ediliyor" demek için özgür basına ihtiyacımız var. Yarın, öbür "Duymadık, Görmedik, Bilmiyorduk, ama ne yapabiliirdik?" gibi mazeretlere sığınmamak için gazetecilere ama gerçek gazetecilere ihtiyaç var. Bütün bunlar yaşanırken ses vermek gerek, dayanışmak gerek. Birlikte mücadele etmek gerek. Tek başına olmuyor, yetmiyor. Çünkü bana dokunduğunda birilerinin de ses vereceğini bilmek için basına, gazeteciye, muhabire ihtiyaç var.

Gazetecilik, diktatörlükler dışında suç olmamıştır, suç değildir. Olamazda! Eğer gazeteciler olmasaydı, bu kadar kocaman bir dünya nasıl her gün masanızda olurdu? Bu kocaman dünya nasıl küçülürdü?

"Biz gazeteciyiz" oluşumunun yaptıkları, sadece dayanışmak, haber nöbetleri değil tabii ki. İçerdeki gazetecilere dikkat çekmek amacıyla şeker bayramı öncesi, İstanbul Galatasaray PTT'den, Ankara'da ve yine İzmir'den Solfasol'dan arkadaşlarında katılımıyla kartlar, gazeteler gönderildi, tutuklu gazetecilere. Yine bir hafta süreyle, basılı ve internet yayın organlarında yayınlanmak üzere 11 Temmuz'da başlayan "Biliyor musunuz? Gazetecilik Suç Değil" pulları oluşturuldu ve pek çok tv ve gazetede yer aldı.

Biz gazeteciyiz! Halkın doğru haber alma hakkı olduğunun bilinciyle gerçek ve doğru, dürüst haber yapmaya, her türlü baskıya rağmen gazetecilik yapmaya devam edeceğiz..

Not: Bu yazı, darbe girişiminden önce yazılmıştı. Darbenin gerçekleşmemiş olmasına sevinirken, "Olağanüstü Hal" geldi. Darbe girişimi sonrasında hala geçmeyen toz dumanı arasında, ilk saldırılanlar ne yazık ki yine gazeteciler oldu. İktidar, bu kez eli silahlı darbecilerle, elinde kalem tutan gazetecileri aynı torbaya doldurdu. Görüşleri ne olursa olsun, geçmişteki görüşlerine, yorumlarına zerre kadar katılmamış olsak da, gazetecilik yapanlarla, darbecilik yapanları aynılaştırmanın, onları darbeciler safındaki öcüler gibi göstermenin, toplumun akıl ve ruh sağlığına iyi gelmediğini görüyoruz.

Solfasol Gazetesinin gönüllü gazetecileri olarak bir kez daha belirtiyoruz: **GAZETECİLİK SUÇ DEĞİLDİR.** Yalnızca darbeye karşı çıkmakla demokrat olunmaz, demokrat olmak için ifade ve basın özgürlüğüne de sahip çıkmak gerekir.

Tutuklu ve gözaltındaki tüm gazetecilere özgürlük!!!

Gazete Solfasol

Kurtuluş Yok Tek Başına! Ya Hep Beraber, Ya Hiçbirimiz!

Aydın Bodur

Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin sitesinde öldürülen gazetecilerin listesini gördünüz mü?. Listeyi isimler, dönemler-tarihler ya da kimlikler üzerinden incelediğinizde, sonuçlar çok can yakıcı.

Öldürülen gazetecilerin hemen hepsi, çağdaşlaşma/batılılaşma yanlısı; evrensel demokratik değerlere önem veren isimler. Öldürülenlerin önemli kesimi, barışın sürdürülemediği ve/veya milliyetçiliğin/ayırımcılığın aşırı yükseldiği dönemlerde öldürülmüşler. Yani ölümlerin çoğaldığı dönemler, genellikle demokrasinin yara aldığı zamanlar. Öldürülenlerin hemen hepsi iktidara muhalefet eden gazeteciler. Öldürülen ilk gazeteci, Tevfik Nevzat, 1905'de Abdülhamit'e muhalefeti dolayısıyla öldürülmüş. 1915'de öldürülen muhalif Ermeni gazetecilerin çokluğu hemen göze çarpıyor. 1940'ların sonuna kadar adı komüniste çıkmış gazeteciler öldürülüyor. 1970'li yıllar, özellikle Milliyetçi Cephe dönemi, öldürülen gazeteciler, yine çok. Darendelioğlu gibi, birkaç sağcı gazeteciden başka yine hemen hepsi iktidar muhalifi solcu gazeteciler. 1980'lerin sonu ve 1990'lı yıllarda, öldürülen gazeteciler yine solcu, bir kısmı İslami kesimin hedefinde olan solcular. Ama bu sefer asıl büyük çoğunluk, Kürt kökenli solcular. 90'lı yıllar, iç savaşın en yoğun yaşandığı yıllar.

Ve 2000'lerden sonraya geldiğimizde gazeteci ölümlerinin azaldığı görülüyor. Ama bitmiyor. Sevgili Hrant Dink'imiz, yine Ermeni ve yine solcu bir gazeteci. 2000'lerden sonra gazeteciler üzerindeki baskılar ve demokrasiye dönük bu araştırmayı işlerinden atılan ya da gazeteleri/portalleri kapatılan ya da haislere atılan gazeteciler üzerinden yapmak da mümkün. 2010'lara kadar, gerçi yine solcu ve aktivist gazetecilerin üzerinde baskıların olduğu görülüyor ama gazetecilik açısından baskıların görece az olduğu bir dönem yaşıyoruz. Nitekim batılı anlamda demokrasinin olumlu sinyaller verdiği yıllar bunlar.

Gazetecilik yapmaya çalışmış olup da, bir polisin hışmına uğramamış ya da gözaltına alınmamış muhabir yok gibi.

Ancak son birkaç yıldır, demokrasinin akamete uğramasıyla birlikte gazetecilik faaliyetlerinin

de zorlaştığı görülüyor. Önce siyasi iktidarın zorlamalarıyla gazetecilerin işlerinden edildiği bir dönem yaşıyoruz. Birçok solcu-demokrat gazeteci, gazetelerini bırakmak zorunda kalıyor, kimler yok ki, Hasan Cemal'ler, Nuray Mert, Can Dündar, Banu

namlunun ucundalar. 40'a yakın solcu ve Kürt gazeteci uzun süredir hapislerde. Kürt bölgelerinde, muhalif olanlara gazetecilik faaliyeti, neredeyse yasak. Gazetecilik yapmaya çalışmış olup da, bir polisin hışmına uğramamış ya da gözaltına alınmamış muhabir yok gibi. Habere çıkan DIHA, JİNHA, Azadiya Welat muhabirlerinin elindeki kameraları alınıyor, kötü muameleye tabii tutulup, gözaltına alınıyorlar.

15 Temmuz sonrası, darbe girişimi sonrası olağanüstü hal ilan ediliyor ve Gülen cemaati ile ilgili bütün yayın organları kapatılıyor. Gazetelerinde yazan, görüşlerine katılmasak da birçok değerli gazeteci gözaltına alınıyor, tutuklanıp içeri atılıyor. Savcılar, polisler gazeteci avına kendilerini öyle kaptırıyor ki, araya mutlaka siyasilerin pek de yazmasını çizmesini istemediği (Bülent Mumay gibi, Mehmet Demir gibi) Fethullahçı olmayan solcu gazeteciler de karıştırılıyor.

Darbe girişimi karşısında sadece sokaklara çıkmak, darbecinin karşısında dimdik ayakta kalmak elbette önemli. Elbette darbe tehlikesi biraz da sokağa çıkan kalabalıklar sayesinde atlatıldı (Bu arada, kendimize de çuvaldızı batırmak da yarar var. Bolca demokrasiden söz ederken, alanları sadece muhafazakarlara bırakmanın acısı çokça çıkacak). Ama amaç demokrasi ise darbeye karşı, olağanüstü hal ile demokrasi olmaz. Hele temel demokratik hakların, ifade ve basın özgürlüğünün engellenmesiyle, demokrasi hiç olmaz.

Eğer bizim gibi düşünmeyen de özgürlüğü için bedel ödemeye hazır değilsek, bu gün haksızlığa uğrayanlarla dayanışma içinde olamazsak, yarına kalmadan vay halimize...

Sonuç olarak gazetecilerin, suçlandığı, şeytanlaştırıldığı zamanlar, demokrasi adına hep kötü zamanlar olmuş. Tarih aynı zamanda bize, "bana dokunmayan yılan bin yaşasın" anlayışının yanlışını sürekli anlatıp durmuş. Bugün başkasının özgürlüğünü elinden alanlar, yarın hepimizin özgürlüğüne kast ediyor. Öyle görünüyor ki: demokrasi, bedel ödemedi gelmiyor. Eğer bizim gibi düşünmeyen de özgürlüğü için bedel ödemeye hazır değilsek, bu gün haksızlığa uğrayanlarla dayanışma içinde olamazsak, yarına kalmadan vay halimize...

Güven... vb. derken, 2016'nın ilk altı ayında işini kaybeden gazeteci sayısının 1000 civarı olduğu söyleniyor. Kapatılan gazeteler, TV kanalları, İnternet Portalleri gırla gidiyor. İşinden olan gazetecilere Gülen Cemaatinden olanlar da ekleniyor. Cemaatin Gazeteleri, TV'leri kapatılıyor. Tutuklananlar oluyor. Solcu gazeteciler üzerindeki baskı zaten hiç bitmiyor. Erdem Gül ve Can Dündar (iktidar sözcüleri tarafından ne kadar yalanlanırsa yalanlansın), gazeteci oldukları, haber yaptıkları için içeri alınıyor. Ve tabii yine Kürt gazeteciler, öldürölmeseler de fiili anlamda

Öteki'leştirme

Zeynep Yağmur

Saatlerdir duruyorum, düşünüyorum, uyuyorum, uyanıyorum ve bomboş sayfaya bakıyorum... kelimelerimi kaybetmiş gibi hissetmeye başladığım an durduruyorum kendimi; "teslim edemezsin kendini kötülüğe" diyorum sürekli... suya bırakıyorum benliğimi; her temasta biraz daha arınıyorum... dokunuyorum yanımdakine, kim olduğunun, ne olduğunun hiç bir önemi olmadan. Ötekileştirmeden...

İçimdeki öfkeyi sağaltmaya çalışarak; çünkü;

öfkeyle gelir öteki... öfkenin şiddete dönüşmesi ise an meselesi.

an be an yaşıyoruz bu şiddeti... öfkeyi dönüştürmek ve şiddeti durdurmak da bizim dünyayı nasıl algıladığımızla çok ilişkili... algı kırılmaları yaşadığımız bu dönemde, "sevgi" odaklı sürdürmeye çalışmalıyız yaşamı.

15 Temmuz'u an'lamak çok zor; hepimiz için çok zor... Sabaha kadar geçen zamanı içimde hiçbir yere sığdıramıyorum... Sonra diyorum ki kendime; yabancıları olduklarını nasıl içselleştirebilirsin ki...

Bombalar vardı... ara ara şehre baktığımda bombaların düşüşünü görüyordum 15 temmuza kadar ve onların bir anda halüsinasyon olmaktan çıkması durumu benim için bir çeşit simülasyona dönüştü o gece... Hala yaşadıklarımı gerçek kılamıyorum; sanki gerçeklik çok yıkıcı olacakmış gibi... Yaşadıklarımın geriye kalan 'sevgi' sadece...

Herkesin yaşama biçimi çok farklı biliyorum... Bir kısım inanılmaz mutsuz, bir kısım normal'e dönmeye çalışıyor, bir kısım hep mutluydu, bir kısım gitmek istiyor, bir kısım kalmak gerek diyor...

Akıl sağlığını korumam lazım diyorum bütün yaşadıklarımıza rağmen.

Üretmeyi bırakmadan kendi yol'um nereyse orada kalmalıyım... bizim ürettiklerimiz dönüştürecek (belki) şimdiki çocukların hayatını... kendimi sevgi makinasına dönüştürmek istiyorum böyle düşününce, işe yarar mı bilmiyorum ama sevgi'yi de kaybedersek hiçbir şey kalmayacak geriye... zaman daha çok sarılmak zamanı birbirimize! Bunu ise ötekileştirmeden yapma zamanı... şiddet başka türlü yok olmayacak, belki bir ağaca sarılırken öleceğim bilmiyorum ama bunu bir yaşama biçimine dönüştürmeden düzelmeyecek hiçbir şey... İnanadıklarımıza ya da inanmadıklarımıza sığınarak değil yanındakinin elini tutarak dönüşecek bu öfke, bu şiddet...

İnsanca Yaşamak için Demokrasi Yeter mi?

Mehmet Onur Yılmaz

Bunca hengamenin arasından birilerinin de çıkıp peşinde olduğumuz, uğruna nöbetler tutulan, tanklara kafa tutulan “demokrasi”nin aslında ne olduğu ve ‘demokrasi’ talep ederken ne istediğimiz üzerine iki çift laf etmemesi size de garip gelmiyor mu? Herkes ‘demokrasi’ istiyor ama demokrasi isterken herkes bambaşka şeyler istiyor. Açık ki bu konuda anlaşılabileceğimiz ortak bir tanıma sahip değiliz. “Demokrasi” dedikten sonra ortaya konan taleplere bakıldığında birbirinin tam aksi eğilimler olduğu görülüyor. Kimi haklar ve özgürlükler talep ederken, demokrasi talep edenler içinde ısrarla idam cezası isteyenler de var. Bunun yanısıra hemen herkesin üzerinde uzlaşmış gibi görüldüğü “hakimiyet kayıtsız, şartsız milletindir” sloganı hükümetinden, muhalefetine çok sık dile getiriliyor. Ortak demokrasi tanımı gibi ortaya konan bu slogan konuya kavramsal açıdan bakıldığında onca çelişkinin üzerini örtmekten çok uzak, işi çözmekten çok karıştırıyor gibi görünüyor.

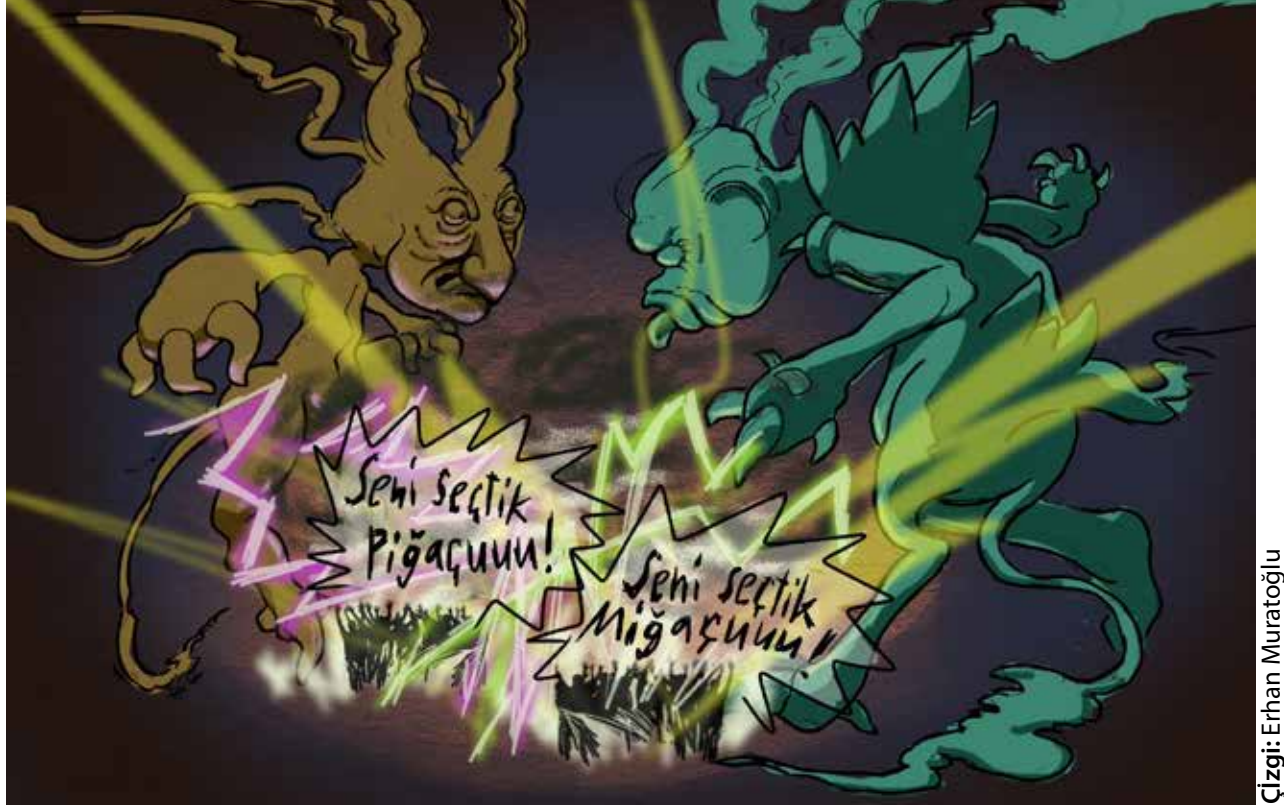
Sokrates, “hakkında konuştuğunuz şeyin ne olduğunu bilmiyorsanız onun hakkında başka hiçbir şey söyleyemezsiniz” der. Buradan bakınca onu talep eden herkesin kendince bir demokrasi tanımı olduğu görülüyor. Bunda bir sorun yok. Sorun, hal böyleyken tek ve aynı şeyden bahsediyormuşuz gibi davranmakta. Aynı kavramla birbirinden farklı şeyleri tanımlamaktan ya da bir şeyi tanımlamak için farklı kavramların kullanılmasından kaçınmadığımız taktirde kavram kargaşası yaşamamız kaçınılmaz. Yaşadığımız kavram kargaşasından çıkabilmek için şu soruyu açıkça cevaplamamız ve bir cevap etrafında bilgisel olarak uzlaşmamız gerekiyor: Demokrasi nedir?

Bu soruyu cevaplamadan insanca yaşamak için demokrasi istemenin yeterli olup olmadığını ve devamında neyi ne kadar talep etme hakkımız olduğunu, istememizin sınırlarını tartışmak mümkün olmayacak.

Hakimiyet kayıtsız şartsız milletin olduğunda...

“Çoğunluk ne derse o olur, o yapılır” anlamında kullanılan “Hakimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir” şekilde sloganlaşmış olan ilkenin, üzerinde en genel uzlaşma olan demokrasi tanımı olduğunu söylersek yanlış yapmış olmayız. Slogan içinde geçen “kayıtsız, şartsız” ifadesi milletin istediğinin hiçbir şartla ve hiçbir şekilde sorgulanamayacağını belirterek “hakimiyet milletindir”den çok daha güçlü bir şekilde karar yetkisinin millete (milletin çoğunluğuna) bırakıldığını vurgulamaktadır.

Demokrasinin yukarıda belirttiğimiz tanımı ile sınırlı kalarak ilerleyelim. Millet kayıtsız, şartsız hakimiyetiyle ilgili tercihlerini doğrudan oylama ile (referandum, plesibit vb.) ortaya koyabileceği gibi dolaylı olarak temsilcileri eliyle tercihini belirtebildiği (yerel, bölgesel, merkezi düzeyde) meclisler de demokrasinin araçlarındandır. Doğrudan oylama ya da meclisler eliyle olsun amaç, çoğunluğun konu ile ilgili tercihinin belirlemektir. (Nedense bazı durumlarda çoğunluk için tercih belirtenlerin yarısından bir fazlası yeterliyken, bazı durumlarda milletin hakimiyeti için 2/3 çoğunluk şartı getirilir) Öyle ya da böyle en genel ifadeyle; demokrasi çoğunluğun kararına dayanır ve çoğunluk ne derse onun olması beklenir! Demokrasi bundan fazlası değildir. Demokrasi kavramının tanımına bunun ötesinde yüklenecek her talep, milletin hakimiyetine kayıt ve şart koymak gibi olacaktır ki bu da üzerinde

Çizgi: Erhan Muratoğlu

uzlaştığımız “hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir” tanıma aykırıdır.

Dolayısıyla idam cezasının tartışılmasını demokrasi dışı görenler yanlıgı içindedir. Çoğunluğun tercihi göre karar almak tam da demokrasiye uygundur. Hatta bu kararın alınmasında 2/3 çoğunluk şartı milletin iradesine konulmuş bir şarttır ve demokrasi tanımımıza aykırıdır. Öyleyse sorun insanca yaşamak için talep ettiğimiz her şeyi demokrasi tanımına sığdırmadaki ısrardadır. Demokrasi tanımı yanına eklenmeye çalışılan “demokrasi uzlaşma rejimidir” gibi soslar demokrasi kavramının çağdaş çıkmazlarına çare olmadığı gibi çoğunluğa sahip olanlarca, demokratik karar alma mekanizmalarında azınlıkta kalanların bahanesi olarak görülmeye mahkumdur.

Demokrasinin çağdaş çıkmazı...

Açık ki, akıl yürütme ile geldiğimiz nokta demokrasi talep edenlerin bir bölümünü çıkmaza sokmaktadır. Bugün insan onuruna yakışır bir yaşam için demokrasi talep etmenin yetersizliği ile yüzleştirdiğimiz bu nokta demokrasi tanımına daha fazla yüklenmek ve kavram kargaşasını derinleştirmek yerine bugün için geçerli olabilecek üst ilkemizi ortaya koymamız ve tanımlarımızda netleşmemiz için bir fırsattır. Bu ilke “insan hakları”dır.

Demokrasi, tek kişinin ya da seçkin bir zümrenin kararlarının mutlak olduğu yönetim sistemlerine karşı toplumun çok büyük çoğunluğunu oluşturan kalabalıkların kendi yaşamları ve ülke idaresiyle ilgili kararlarda söz sahibi olması yolunda büyük bir insanlık başarısıdır. Dini, ekonomik ya da askeri yollarla ele geçirilmiş toplumsal konumlarını geriye kalan herkesin canı, malı, yaşamı ve ölümü üzerinde, hiçbir kural ve ilkeye bağlı kalmaksızın karar yetkisi olarak kullanan kişi ve zümrelere karşı verilmiş büyük bir mücadelenin sonucudur demokrasi. Ama yukarıdaki akıl yürütme ile vardığımız çıkmaz göstermektedir ki mutlakiyetçi sistemlere karşı verilen mücadelede yüzyıllar öncesinin bir insanlık başarısı olan demokrasi, insanlığın bugün geldiği noktada insanca bir yaşamı sağlamakta tek başına yetersiz kalmaktadır. Hatta yaşadıkları toplumlarda çoğunluğun dışında kalan, taraftar bulamayan ve bir şekilde karar mekanizmalarında etkisiz olan herkesin varlığını, haklarını tehdit eden riskleri barındırmaktadır. Yetişkin merkezli toplum içinde çocukların, çocuklar içinde kız çocuklarının, erkeklere karşı kadınların, heteronormatif kültüre karşı LGBTİlerin, engellilerin, Türk milliyetçiliğine karşı Kürtlerin, Sünni İslam düşüncesine karşı Alevilerin,

İslami çoğulculuğa karşı Ermenilerin, ekonomik sistemin dayattığı gençlik merkezli yaşam kurgusuna karşı yaşlıların, zenginlere karşı yoksulların haklarının v.b. gerektirdiklerinin yapılmaması, adaletli bir paylaşımın sağlanamaması toplumsal yaşama yön veren kararların, demokrasinin 'kayıtsız şartsız' araçlarının insafına terk edilmişliğin sonucudur.

İnsanlığın geldiği noktada sorun artık ezilen çoğunlukların monarklara karşı gücü ve karar yetkisini ele geçirmesi sorunu değil. Bugün sorun toplumu yöneten ve yönlendiren güç sahipleri (kimi zaman çoğunluk, kimi zaman diktatörler, kimi zaman sermaye sahipleri) karşısında tek tek kişilerin ve haklarının korunmasıdır.

Bugün, insanca yaşamının koşulu insan haklarına dayanan bir sistem

İoanna Kuçuradi, Çağın Olayları Arasında* adlı kitabında yayımlanan “Kişi” başlıklı makalesinde günümüzde genel yararı korumak için sık sık kişilerin harcandığını ve ancak tek bir kişi dahi haksızlığa uğruyorsa hiçbir genel yararın korunamayacağını görülmeyişi belirtmekte ve insanca yaşamının temel koşullarından birisinin tek bir kişi haksızlığa uğruyorsa hiçbir genel yararın korunamayacağını görmek istemeyen insanların tutumuna itiraz etmekte görmektedir. Bugün genel yarar bir tarafa genelin ahlakına, isteğine, çıkarına aykırılık savıyla kişilerin harcandıklarını, haklarının görmezden geldiğini, üstelik demokrasi yoluyla bunun yasal dayanaklarının da oluşturulduğunu sıklıkla görüyoruz. İdam cezasının yeniden yasal hale getirilmesi tartışması bunun en belirgin örneklerinden birisi. Açık bir insan hakları ihlali olan idam cezası demokrasi yoluyla, üstelik toplumun büyük çoğunluğunun talebi gerekçe gösterilerek ve milli bütünlüğü korumak amacıyla yeniden yasal hale getirilmek isteniyor.

Öyleyse bugün bize düşen, demokrasi istediklerini belirterek insan haklarına aykırı uygulamaları yasallaştırmak isteyenlere itiraz etmek ve asıl referans değerimizin, ilkemizin insan hakları olduğunu, demokratik mekanizmaların insan haklarına aykırı kararları hayata geçirmek için kullanılmasının insanlık dışı olduğunu haykırmaktır.

21. yüzyılda insanca yaşamının koşullarından birisi budur!

*Çağın Olayları Arasında, Türkiye Felsefe Kurumu Yayınlar

Ali Bilge ile söyleştik: "DEMOKRASİ ŞİMDİ!"

Erhan Muratoğlu, Can Mengilibörü, Aydın Bodur

Konuğumuz Ali Bilge, eskilerin ekonomi dergicisi, gazetecisi, şimdilerde radyoculuk yapıyor. 2001'den bu yana, Açık Radyo'dan sesleniyor. Açık Gazete programında "Ali Bilge ile Ekonomi Politik" isimli, yarım saatlik bir sabah programı var, haftalık. 30 yıl Türkiye'nin kendi alanında tek uluslararası hakemli "İktisat, İşletme, Finans, Dergisi"ni çıkarmış. 80'ler de Günaydın grubunun yayınladığı Haftalık Ekonomik Bülten gazetesinin Ankara Temsilciliği yapmış, NTV'de ekonomiyle ilgili haberler, programlar yapmış. Yeni Yüzyıl'da, Birgün'de köşe yazarlığı var. Açık Radyo'daki programlarına da Dünya Sosyal Forumu*'nın Porto Alegre'deki ilk toplantısından izlenimleri aktardığı programlarıyla başlamış.

Öncelikle Açık Radyo'yu soruyoruz. **

"Radyo'nun kuruluşu 1996. İstanbul'da yüz kadar hali vakti yerinde sayılabilecek entelektüelin, o kadar radyo enflasyonu içinde dinleyecek bir radyo kanalı bulamamaları dolayısıyla kurulduğunu" anlatıyor. "Bir çeşit kooperatif, bu sene 20. Yıllarını kutladılar" diye anlatmaya devam ediyor. "Sürükleyici takımın başında Ömer Madra var. Daha çok kaliteli müzik programları yapıyorlar, programların % 40'ı da benimki gibi konuşma-sohbet ağırlıklı". Açık Radyo'da yaptığı işi seviyor, Ali Bilge "Açık Radyo deneyimi aslında benim son onüç, ondört yıldır tanıştığım, toplamı yirmi yılı bulan, çeşitlilikleri bakımından gerçekten kültür ve düşün hayatına muazzam katkıda bulunan bir yer. Herkes kendinden bir parça bulabilir" diye anlatıyor. "Tabii ki duruşu muhalif" diyor. "Entelektüel dünyada yer alıp da duruşunun muhalif olmaması beklenemez zaten; mesela Gezi'de muazzam bir işlevi oldu. Zaten Radyo'nun dinleyicileri, Gezi'deki çocuklardı, programcılardı" diye heyecanla anlatıyor.

Açık Radyo'nun dinleyenlerinden aldığı mali desteklerle program yapması konusunu açıyoruz.

"Böylesi bir proje dünyada ilk. Dinleyiciden destek sağlamak. Antik Yunan'daki gibi herkes bir araya toplanıyor. Az ya da çok destek veriyor, proje oturdu. Giderlerinin yüzde altmış-yetmiş, belki daha çoğu dinleyici desteğinden geliyor. "Aklına geliyor, "Galiba 'Democracy Now' isminde bir radyoda da benzer bir uygulama varmış" diyor. Gülüşerek, "Doğrudan demokrasi, bu olsa gerek" diyoruz.

Ali Bilge'nin Birgün'ün ilk yazarlarından. Kuruluş safhasında bulunduğunu ve bir süre orada köşe yazdığını da biliyoruz. Soruyoruz, "Ya Birgün hikayesi?"

Bilge, önce Yeni Yüzyıl'da yazdığını, Ekonomi Muhabirleri Der. Başkanırken "Bağımsız bir gazetenin öneminden söz ederdik, Sevgili Doğan Tılıç'la falan konuşurduk" diye anlatmaya başlıyor. Sonra Doğan Tılıç'ın çağrısıyla kuruluş toplantılarına katıldığını; önceleri farklı farklı yapılardan birçok arkadaş olduğunu anlatıyor. "Görülmeyi görecektim, köşe odaklı değil, haber odaklı bir gazete umuyordum. Bu umutlarımı da dillendirdim. İki yıla yakın yazdım ama olmadı, kitleleri kucaklayacak bir politika geliştiremedi, tersine küçüldük" diye hoşnutsuzluğunu dile getiriyor ve desteklenmesi gereken bir gazetedir, Birgün tabii ki" diye sonlandırıyor, Birgün'le ilgili sözlerini...

"Biz demokrasi cephesinden konuşurken, milliyetçi, ulusalcı bir cephe çoktan oluşturuldu bile"

Ali Bilge, son 2-3 yıldır, demokrasiye sahip çıkmak için CHP-HDP birlikteliğinin gerçekleşmesi gerektiğine dair çıkışları ile tanınıyor. Son zamanlarda, DİSK-KESK-TMMOB-TTB gibi demokratik örgütlerin ve Rıza Türmen, Binnaz Toprak, Tarhan Erdem gibi isimlerin de geniş bir Demokrasi Cephesi oluşmasına dönük çalışmalarını da hatırlatarak, "Demokrasi" konusunu açıyoruz.

Ali Bilge için, alarm zillerinin çaldığı gün, üç sene önce, Hasan Cemal'in Milliyet'ten atıldığı gün olmuş. Hasan Cemal, Başbakan'ın müdahalesiyle işinden atıldığında, demokrasi açısından durumun daha da kötüleşeceği günlerin habercisi olduğu kanaat getirmiş ve gazetecilik çevrelerinde acilen bir refleks gösterilmesi gerektiğini söylemeye başlamış. "Sonuç olarak" diyor, "bir sürü gazetecilik örgütünde çalıştım, Ekonomi Muhabirleri Derneği yönetimi falan... Cemiyetlere ulaşmaya çalıştım, herkes tatilde, yaz günü... Hatta dedim ki bizim kanaat önderleri, bizim mahallenin tüfekleri, abilere falan, bakın dedim, bu iş çok zora doğru gidecek. Demokratik sürecin daha da kötüleşeceği günleri göreceğiz. Zaten Gezi olmuş, zaten Roboski olmuş, zaten günlük hayata müdahaleler artmış... Erdoğan'ı ve partisini 2011 seçimlerinden sonra tutabilene aşk olsun! Vesayete karşı ittifak kurduğu, destek aldığı kişi ve kurumların üzerine, onları silencesine hızla gidiliyor. Benim kanaatime göre dedim, özellikle iki siyasi partide CHP ve HDP'de-o zaman BDP'yd-i bunların içinde bir koridor yaratılması lazım". Dilim döndüğünce, karşılaştığım tüm insanlara bu süreci bizim geçmiş dönem deneyimlerimizden, Türkiye ve Dünya mutfağından faşist otoriter rejimlere karşı modellemeler üzerinden anlatmaya çalıştım. Siyasi modellemeler, bize demokrasi cephesinin çoktan oluşturulması gerektiğini gösteriyordu. Mesela 12 Eylül öncesinde de biz bu cepheyi kursaydık böyle göstere göstere gelemezdi o darbe. Adam, iki günde de göçertti zaten. Ardından işte yaşadığımız dönem var. Kullandığımız kavramlar, eski sol jargondan ama bunun değişik tipler var. İlla sol'la sınırlı değil, bütün demokratik güçlerin bir araya geldiği bir örgütlenmeyi oluşturabilmek, kurabilmek gerekiyor"...

"Demokrasi zaten yayınlarımızın, hayatımızın içinde. Bütün hayatımız boyunca Türkiye'de şöyle adam gibi demokrasi olsun, onun içinde insanlar özgürce düşünüp, örgütlenmelerini yapabilsin diye mücadele verdik. 'Demokrasi Cephesi'ni, "yeniden demokrasi"yi kullandığımda, mesela üç sene önce, bu pozisyonda değildi Türkiye. 17-25 Aralık henüz yoktu. Demokrasinin yara alması, daha da had safhaya geldi. Sonuçta bu otoriter rejim ve bu darbe girişimiyle karşı karşıya kaldık. Hatta katliamlardan >>

O Mahalle Hala Orada, Peki Biz Neredeyiz?

Zeynep Alica

Bu bir mektup, bir iç dökme, bir birlikte düşünme çağrısı ya da ne kabul ederseniz o. Bu yazıyı bir cami dönüşü yazıyorum. Kars'tan göçüp bir zaman sonra Gebze'ye yerleşmiş bir demir yolu işçisinin çocuğuyum. Babamın sülalesi Gebze'nin eteğindeki bir işçi mahallesinde yaşıyor yıllardır. 12 Eylül döneminde kurtarılmış bölge gibi görülen bir mahalle. Zamanımızda ise düğününde arka arkaya Azeri, Karadeniz, Ankara havaları, Kürt halayı, penguin dansı, damat halayı çalan; mezarlığında Çankırı, Kars, Erzurum, Balıkesir, Artvin, Amasya, Trabzon, Mardin ve daha bir dolu yerden insanın gömülü olduğu Türkiye'nin en kozmopolit mahallelerinden biri. Suriye'de ilk çatışmalar patladığında daha, buranın sokaklarında oradan çıkmış gelmiş insanlar görmeye başlamıştık bile. Demem o ki her olayın etkisini de ilk hissedebileceğiniz yerlerden biri çünkü hala fabrikalara çok yakın. Hala izbe de olsa bir yerlerde ucuza kiralık ev bulunabiliyor ve belki tüm bu olan bitenin esas sebebi İstanbul'a yakın oluşu. O halde buralarda yapılan gözlemi genele vurup, bir ihtimal tünelin çıkışı için kafa yormaya değer bir noktada olduğumuzu ileri sürebilirim sanki.

Evet bu yazıyı camiden çıkıp eve gelince yazmaya karar verdim. Kars'tan göçtüğünü söylediğim ailem Şii. Kendi toplumunun Diyanet'ten hoca istemeyen, ahundun¹ ardında saf tutan bir cemaati ve camisi var. Yeşil Cami diye anılır, Sünni ve çarşafılı Erzurumlu komşu kadınların “gavur camisi” diye andıklarını biliriz. Ezanı gaydalı bir Farsçayı andırır ve içinde illa ki Ali geçer. Cenaze sonrası ilk gün, üçünde, yedisinde ve kırkında, Ramazan ayında gece sabaha dek camide toplanılan ehyalarda² camide yemek verilir.

İşte benim de camide bulunmamın sebebi bir yakınımın verdiği yemektir. Tüm yakınlarınızı bir arada görme şansı yaratan bir yemek. Bu tür toplanma biçimlerinden benim gibi cinlenenleri bir ihtimal rahatlatır diye söyleyeyim; Ankara'nın çeper mahallelerinde eteği yerlerde başı kapalı yorgun ablalar vardır ya, işte onlarla, Anadolu biçimi eşarp bağlayan Kemalist kocalı ablalar, ısrarla hiçbir durumda baş kapamayan ben ve bu yolu tutan birkaç genç kadın, bir ya da iki, hep birlikte hazırlıyoruz yemeği. Sohbet ediyoruz, gülüyoruz. Yemeğin tuzuna ben bakıyorum, oruç tutmamam son derece normal karşılanıyor, binamazlığım sorgulanmıyor. Sohbet ederken bir yengemin on yaşındaki kız torununu namaz niyaz

dua öğrenmesi için Kur-an yurduna gönderdiğini öğreniyorum. “Ama yurtlar, duymadınız mı neler olduğunu” diyecek oluyorum... “Yok bu yurttan ablamın kızları var, kız yurdu hem tamamen, olmaz bi şe” diyor. Sonra çocuklara dini eğitim verdiklerini ama oyun da oynattıklarını, çok rahat uyum sağladığını anlatıyor çocuğunun. “Ama yaşı daha çok küçük, bak bu çocuklar yetişkin gibi anlamıyor o anlatılanları, her şeyi gerçek sanıyor, örneğin geçen haftalarda bir ana sınıfı çocuğu, ‘ben ölmek istiyorum, cennet çok güzelmiş’ diye ağlayarak anlatmış annesine” diyorum. Soyut ve somut düşünme çağını anlatıyorum. “Haa ondan demek” diyor. “Anneanne bana bir bone daha gönder, gündüz terliyorum gece yatarken bonem rahatsız ediyor ıslak ıslak” dedi çocuk. “E yavrum çıkar yat boneni” dedim. “Ama anneanne o zaman melekler yanıma gelmezmiş” dedi bana. “E işte o onları gerçek sanıyor. Senin gibi düşünemez. Hem onun hayal gücünü elinden alıyorsun” diyorum...

Gözleri ben anlatırken ilk cümlelerimde takılıp kalmıştı, çocuğun bu sözlerini düşündüğünü söyledi. Sonra ben bir nefes alamayıp dışarı çıkıyorum. Neyse işte işler bitip toparlanıp ayrılıyorum. Dönünce kucağımda bir dolu soru. Biz konformizmimizde boğuluyor olmayalım

>> sonra, Suruç'tan, Ankara Katliamı'ndan sonra, daha çok sokaklara çıkmamız lazımdı, Ankara'da bir milyon insanı toplamak lazımdı. Özellikle CHP'li arkadaşlara seslendim. Sonuçta 14 tane de CHP üyesi öldü. Hani Ecevit'in, Demirel'in uyarısına rağmen, o meşhur Taksim'e gitmesi gibi... Ama insanlarımız son üç beş aya kadar demokrasi cephesinde yalnız kaldı!...

“İki otoriter grubun çatışmasından demokrasi çıkmaz. Kendi hükmünü genişleten bir Erdoğan var, arkasına CHP'yi de katmış durumda. CHP'nin HDP'yi üstelemesi, taşıması gerekirdi, çünkü Meclis'te dört parti birlikte bildiri yayınladı. Görüntüde böyle birşey olacaksa bile beş milyon oyu görmezden gelemezsin, kim olursan ol! Burada CHP'nin tavrı hala problemli. Ama bizim de yapmamız gereken bıkmadan, usanmadan bu birlikteliği zorlamak olmalı. Bıkmadan bu iki muhalif grupla konuşmalıyız en azından. Herkesle konuşmalıyız.”

“Biz demokrasi cephesinden konuşurken, milliyetçi, ulusalcı bir cephe çoktan oluşturuldu bile” diye devam ediyor Ali Bilge. Sonra otoriter rejimlerden Azerbaycan'dan örnek veriyor. Azerbaycan Anayasası'nda ‘Yargı cumhurbaşkanının teminatı altındadır’ deniyor. “Askardı, MIT'di derken, korkarım, Yargıtay'ı, Danıştay'ı da kendisine bağlayacak”, diyor, dudağında acıklı bir gülümseme var.

Gidişatın vahametine işaret ediyor ama demokrasi için muhalif güçlerin bir araya gelememesinden daha çok sıkıntı duyduğunu belli ediyor.

HDP'ye de kızıyor Ali Bilge. “HDP ‘Türkiyelileşme’

sakın? Kendi payıma öğretmenlerden başlayayım bu mevzuya. Burada seminer için dört gün bir okula gittim. Gayet derli toplu bir okul, mahalle arasında, güzel bir Anadolu Lisesi. Ama öğretmenlerin hiç biri mahallede oturmuyor, ya Darıca'da ya Gebze'de oturuyorlar. Muhtemelen ben de olsam öyle yapardım. Darıca deniz kenarı, görece rahat bir yer. Bizler mahalleyi terk ettik. Mahalleyi imama terk ettik, bin tane tarikata. Erkekler mahalle kahvesinde değil, kadınlar mahallede değil—öğretmenler için diyorum. O mahalle orada, çoğu zaman bizi arasına almaya istekli hala, ama biz oraya dönmek istemiyoruz. Ve sonra o mahalle kararıyor, karardıkça genişliyor, bir garabet halini alan bir karmaşanın yatağı oluyor, terk edilmiş. Ne dersiniz? Çok mu 70ler? Çok mu Çalıkuşu? Çok mu “Aydınlanmacı”?

¹ Ahunt: Şii din adamı. Diyanet'ten atanmaz, dolayısıyla maaşı yoktur. İran'da eğitim alır. Cami cemaatinin topladığı paralarla geçinir. Ve fakat bu cemaat vergisini vermektedir, bu ayrı konu tabii.

²Ehya: Ramazan ayı içerisinde üç gün süresince geceleri Kербela olayının anlatıldığı, mersiyeler söylenerek gerçekleştirilen ağıt/anma geceleri. Hz. Ali'nin vurulması ve ardından üç gün hasta yatması anılmaktadır.

yaptıklarını da gösteriyor. Yazlık sinemalarda bunun gibi onlarca filmi izleyerek büyüyen kuşakların şimdi kimisi o sinemaları yıktı, havayı, suyu, toprağı ranta çeviriyor, kimisi de soluk alabilecek bir dünya kurmak için mücadele ediyor.

Ali Bilge'ye konukseverliği için teşekkür edip ayrılırken yakında Solfasol'a yeni düşünsel katkılarda bulunacağını bilmekten sevinç duyuyoruz.

* Dünya Sosyal Forumu, alternatif küreselleşme hareketi yanlılarının dünyada yürütülecek kampanyaları düzenlemek, stratejileri belirlemek ve dünyadaki hareketler konusunda birbirlerini haberdar etmek için yılda bir kez düzenledikleri toplantıdır. İlk Dünya Sosyal Forumu 25 Ocak-30 Ocak 2001 tarihleri arasında Porto Alegre`de birçok küreselleşme karşıtı alternatif hareket tarafından düzenlendi. Brezilya İşçi Partisi`nin hakimiyetindeki Porto Alegre yönetimi DSF`ye sponsor oldu. 12.000 civarında insan foruma katıldı (wikipedia.org)

** Açık Radyo'nun atmosfere yayılan sedasının temel bileşimi şöyle: Yayınların yaklaşık yüzde 65'ini müzik, yüzde 35'ini de sözel programlar oluşturuyor.

Sözel programlar sosyolojiden psikolojiye, ekolojiden ekonomiye, siyasetten felsefeye, edebiyattan bilime, arkeolojiden antropolojiye, kokulardan arılara, tarımdan kente, kentsel dönüşümden mimariye, kadınlardan çocuklara, hak temelli haber programlarından dünyanın çeşitli bölgelerindeki aktivizm faaliyetlerine, yerelden küresele uzanan çok geniş bir yelpaze içinde benzersiz bir çeşit zenginliğini bağrında barındırmakta (Açık Radyo).

projesini akamete uğrattı adeta batırdı. Demirtaş muazzam bir şey yakalamıştı. Hepimiz destekledik. Bu çay, bir nehir, çağlayan haline gelebilirdi. Şu anda Türkiye'de iki şeye ihtiyaç var: Bir moral, iki entelektüel sermaye.

“Bu ülkede Kürtler mağdur edildi, belli ölçüde dini özgürlükler de sıkıntıdaydı, dindarlar da mağdur oldu, sosyalistler, komünistler ilelebet mağdur oldular. Kadınlar, cinsiyet mağdurları var. Türkiye entelektüel hareketinde de liberal bakışlar gelişti. Askeri vesayeti kaldırmak gerekliydi ancak “sistem dışında” bıraktığında ortaya çıkan yapı demokratik olmadı. Durum ortada, otoriter dindar bir düzenle karşı karşıyayız.”

“Şu anda entelektüel bir krizin yaşandığını düşünüyorum. Bazı çevreler kızıyor ama bu bir entelektüel çöküştür. Hatta bir yazımda ‘pişmanlık dünyası bir travma yaşıyor’ dedim. Gazeteci, dergici, hepimizde var bu. Bu durum partilere de yansıyor.. Çünkü entelektüel çıktı, siyasal hareketlere, politik belgelere yansır ve siyasetin bizzat kendisini yönlendirir. Dolayısıyla bu entellektüel alan sorunluysa, politik alanda sorunlu demektir.

Siyasal hareketin en temel fikirlerini, dünyaya bakışını göstermenin bir yolu olan sanatsal üretimler hakkında konuşmaya devam edince, aklımıza 70lerin hatta 60ların filmlerinin Türkiye insanı üzerindeki etkisi geliyor. Vedat Türkali'nin yazdığı, Ertem Göreç'in yönettiği 1961 yapımı “Otobüs Yolcuları” filmi Ayhan Işık'la Türkan Şoray arasındaki aşkı anlattığı kadar dolandırıcı müteahhit Atıf Kaptan'ın halkı soymak için

ANKARA'DA AZALDIKLARIMIZ - 2

İstanbul'da Bir Ankaralı: Paskal Törenli

Emine Onaran İncirlioğlu

Paskal Törenli, İstanbul Ermeni Cemaatinde tanınan, bilinen bir eğitimci. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Pedagoji Enstitüsü kayıtlarından, 1964'de Eğitim Bilimleri alanında, Refia Şemin ile "Mekân idraki: Euclide Teoremi" başlıklı bir mezuniyet tezi yazdığını öğreniyoruz. Yayına hazırladığı *Hanrabedagan kraganutyan arti kroğner* [Çağdaş Cumhuriyet Dönemi Yazarları] ¹ kitabı 2008'de basılmış. 2013 yılında basılan *Hay Madenakrutyan - Hamarod Badmutyun* [Ermeni Bibliyografyası - Özet Tarihi] başlıklı bir kitabın da yazarı. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyet tarihinin ilk Ermeni Derneği olan Pangaltı Lisesinden Yetişenler Derneği'nin ilk Kültür Komisyonu üyelerinden;² geleneksel öğretmenler günü ve *Tarkmançats* [Çevirmenler Bayramı] etkinliklerinde aktif rol oynuyor;³ Geleneksel Dernekler arası Şiir Yarışmasında jüri üyesi olarak görev yapmış... Rupen Maşoyan'ın "değerli ve saygın Ermenice öğretmeni" olarak tanıttığı Törenli, gerek yetiştirdiği öğrenciler aracılığı ile, gerek katıldığı çeşitli derneklerde aktif rol oynayarak, gerekse yazılarıyla (genç yaşta yaşamını yitiren Garbis Cancikyan gibi) şair ve yazarların yeni kuşağa tanıtılması ve Ermeni edebiyatında yerini koruması için çaba harcayan bir aydın.⁴ Ben Ermeni dili ve edebiyatından anlamam; internette hızlı bir tarama yaparak bunları öğrendim.

20 Ocak 2014 günü, Törenli ailesinin Harbiye, Nişantaşı'ndaki evinde, Paskal Törenli'nin çalışma odasında, Paskal bey ve eşiyle bir buçuk saat kadar konuşmuştuk.⁵ *Solfasol*'un 35. sayısında yer alan "Ankara'da Azaldıklarımız"⁶ başlıklı yazımda kısmen değindiğim bu söyleşiye, daha ayrıntılı odaklanmak üzere dönüyorum.⁷

"Ankara'da doğdum. Ankara'dan 1951-52 civarında geldim. İlkokul beşinci sınıftaydım - Pangaltı Lisesi'ne-geldiğimde. Hazırlık sınıfı filan yoktu. Mecburen, o şartlarda Ermenice öğrendim ama nasıl öğrendim... Türkçe kültür dersleri dışındaki tüm dersler Ermenice görülürdü... Tabii, zorlandım. Dil bilmiyorum. Ermenice bilmeyene çok zor. Matematik dersi oluyor, fen dersi oluyor, filan. Ne oluyor, ne bitiyor anlayamıyorum. Bekliyorum ki tarih, coğrafya yurttaşlık bilgisi filan olsun da biraz nefes alayım. Ermeniceden zorlandım ama mecburen öğrendik tabii."

Ankara'dan İstanbul'a

"Ben iki yaş civarında iken, annemi kaybetmişim. Annemi hatırlamıyorum. Babam gene askermiş. Zannederim ... dört sene filan askerlik yapmışlar. Askerdeyken kömür almaya gitmesi gerekiyor. ... Kömür karneyle. Ama tabii para ödeyecek. Parası da yok. Bilezik satmak istiyor. Ankara'da bizim oturduğumuz semt, Anafartalar'a, Samanpazarı'na yakın. Kuyumcular daha çok ordadır ama ordaki kuyumcular -kısm-ı âzâm-ı Ermenidir. Çekiniyor. Yabancı birisine satayım diyor. Yani, muhtaç olduğu belli olmasın gibi birşey. Doğumuna bir iki gün

varmış; kardeşime hamileymiş. ... Belediye otobüsü çarpmış ölmüş. ... Bir iki sene büyükannem büyüttü. Büyükannem --anneannem- -babama evlenmesini telkin etmiş. 'Ben,' demiş 'ölürsem, ne olacak?' Teyzelerim filan var, onlar da yardımcı oluyor ama... Evlenmiş. Herhalde birinci sebep, üvey anne etkisi...

"Yazın teyzemlerde kalıyordum. Küçük çocukları vardır büyük teyzemin. Küçük teyzemin çocuğu yoktu. Dayımın da çocukları yoktu. Aktepe'ye giderlerdi onlar Ankara'da. ... Aktepe Keçiören'in şose tarafı. Keçiören'e giderken ikiye ayrılır yol. Bir, şose derler, sağ tarafa. Sola giden, asfalt yol. Orda Dutluk durağı vardır. Ordan indikten sonra yürüyerek gidilirdi Aktepe'ye. Günde bir kere mi iki kere mi otobüs gelirdi oraya da ama ekseri, Dutluk'tan çok otobüs olduğu için, Dutluk'tan gidip gelirdik. Yazın orda bağlarda, kiralanırdı, yazlık gibi işte. Bağ bahçesi var. Evler. Elektrik yok tabii. Gaz lambası filan. Teyzem Yozgatlı benim; anne tarafım Yozgatlı. Onlar Yozgat'tan gelmişler, bu olaylar -1915- sebebiyle galiba, ama babam Ankara'lı. Yani büyükbabam filan da Ankaralı imiş. Agop Dilaçar -Martayan- bazı hafta sonları gelirmiş. Gelirdi yani, hatırlıyorum. Eşiyle. Bağda bahçede işte. Teyzem de çok becerikli. ... Su böreği, Yozgat su böreği yapar, mantı filan, böyle şeyler. Sohbet edilir, hava alınır. Nasıl olmuşsa... tesadüfen, beni çok beğenmiş. Demiş ki bu çocuğa yazık, İstanbul'a gönderin. Ermenice de öğrenir, hem de daha iyi okuyabilir... Sözüünü dinlediler herhalde, babama iletiler.

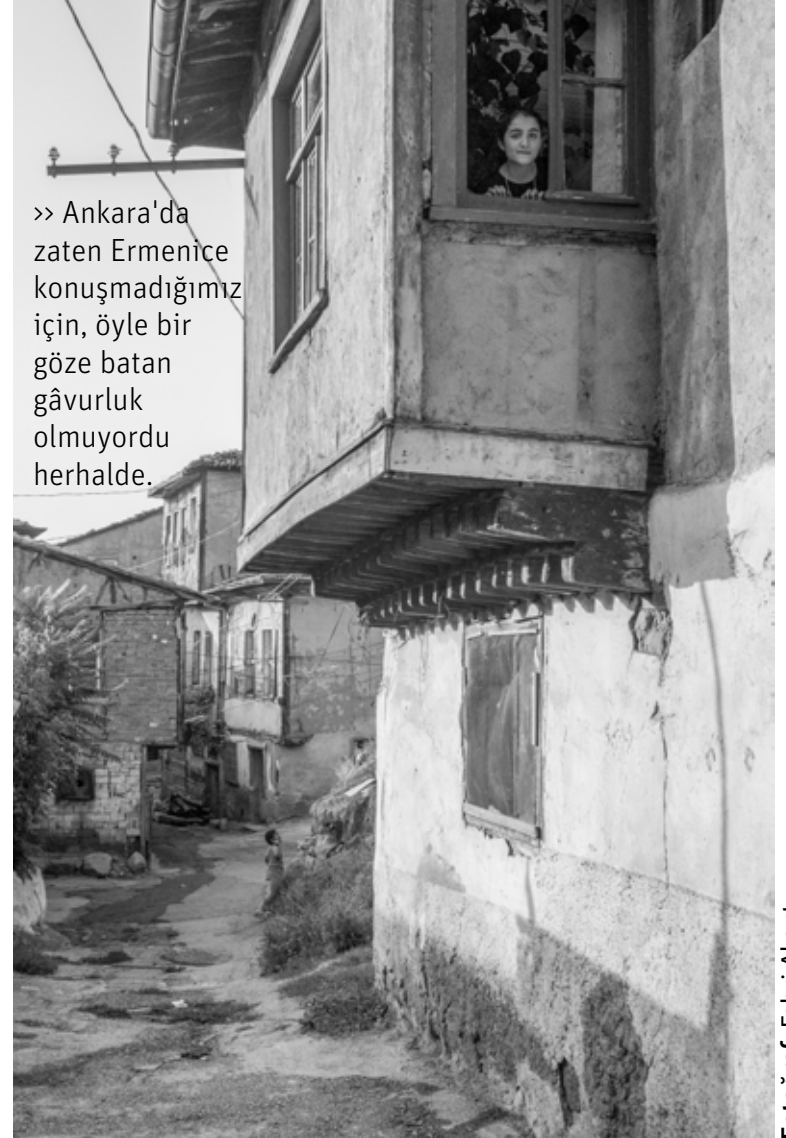
"Bu Pangaltı Lisesine geldim. Yatılıydı. Öyle kaldım. Sonra orda, üniversiteye giderken de okuldaydım. Hem öğretmenlik yapıyordum -o zaman lise mezunları öğretmen de olabiliyordu- -hem de yatılı kısma bakıyordum. Üniversiteye de gidiyordum... Az ders veriyordum; Cumartesi verebiliyordum. Diğer günler üniversiteye gidiyordum, ama saat 3'ten, 4'ten sonra bütün yatılı kısmına -48-50 kişilik bir kontenjan vardı, onlara- -ben bakıyordum; işte, etütlerine, yemekhane, yatakhane. Herşeyinden ben sorumluydum. Öyle kaldım."

Ailesini Ankara'da bırakarak İstanbul'a gelen Törenli, babasını, babasının ikinci karısı olan annesini, diyaliz hastası olan kız kardeşini kaybeder. Şimdi yalnızca erkek kardeşi ile çocukları Ankara'da oturmaktadır. Ve kuzenleri, kuzenlerinin çocukları. Şimdi Keçiören'de oturuyorlar.

"Gidip geliyorum. Meselâ Şubat 8'de mi? Bir düğün var. Bir akrabamız --amcamın oğlunun torunu-- evlenecek; gideceğim.... Var daha böyle akrabalar, kuzenler."

1940'lar —50'lerin başı Ankarasında bir Ermeni çocuğu

"Eskiden biz... Tabakhane Mahallesi tabir edilir Ankara'da. Anafartalar'a yakın; Bentderesi'nin üst kısmı. Aşağıdan Hisar görünür. Ve orada oturanların hepsi, yukarda Necatibey İlkokulu vardı, herkes oraya giderdi. Ben de oraya gitmiştim 4 sene. Kardeşlerim de oraya gitti. Komşular da filan, herkes oraya giderdi.

Fotoğraf: Fahri Aksirt

>> Ankara'da zaten Ermenice konuşmadığımız için, öyle bir göze batan gâvurluk olmuyordu herhalde.

"Anafartalar'a yakın bir mahalle. Daha çok Ermeni Katolikler orda yaşarmış. Babam --Ankaralıların büyük kısmı zaten- -Katoliktir. Annem Gregoryendir. Yozgat'tan gelmiştir -Merkez'den. Çapanoğlu, Yozgat diyorlar o zaman merkeze-- Asıl annem yani. Dolayısıyla, orda oturmak alışkanlık halinde hepsinde. Ordaydılar. Sonra işte o Keçiören'e geçtik. Fakat ben İstanbul'daydım o zaman. Gene de o ev duruyordu. Fakat sonra istimlâk oldu. Sonra tarihi kalıntılar çıkmış, Roma Devrinden... Altan bir yol varmış, Kaleye gidermiş. Dehliz filan. ... Bulunmuş yani onlar, çıkmış ortaya.

"Ankaradaki hayatımızdan enteresan bir şey yok. Okul yarım gündü. ... Sabahçı, öğlenci vardı. Kalabalık sınıflar. Dört sınıf sabahçıydı, dört sınıf öğleden sonra, aynı sınıfta, şubeler. Yani her sınıf sekiz şubeydi. Büyük bir okuldu. Ben iyi bir talebeydim orda. ... Ders sorunu olmazdı. Hatta annemi hatırlıyorum. Bu kendimi övecek bir şey herhalde. Öğretmene şikayete gitmiş, 'bu hiç ders filan çalışmıyor evde,' demiş. Öğretmen de demiş ki, 'zararı yok, o çalışmasın. O sınıfın en iyisi zaten.' Tabii mahalle, kültürü olduğu için mahallede oynardık biz. Akşam babam gelmeden eve girilirdi, tabii. Ama o saate kadar mahallede oynardık. Yarım gün okul olunca, dersler de çok kısa, ödevler filan çar çabuk biterdi.

"... Yazın, ya teyzemlerde olurdum, veya dayımda. Bağlardaydılar onlar ... İstanbul'a geldikten sonra gene teyzeme, dayıma misafir giderdim. Yaz tatillerinde, biraz büyüyünce, ilkokul bitmesine yakın filan, e çalışırdık. İşe koyarlardı. O şekilde ben, bir sene kuyumcu bir akrabasının dükkânında, bir sene Samanpazarı'nda bir ecza deposunda çalıştım. Sonra,

kuzenimin ecza deposunda iki sene çalıştım. ... Eniştem ... terzi malzemesi satardı ... Anafartalar'da, Devrim Okulu'nun karşısında. Yani Adliye'den sonra, Cebeci'ye doğru giderken. Yaz tatillerinde de böyle bir çalışma işimiz vardı. Ama lisedeyken artık çalışmadım."

Çocuklar acımasız olabilir. Ayırmıcılık alttan alta hissettirilebilir. Üsteliyorum: "Özel bir Ermeni okulu olmadığına göre Ankara'da, sizin okulda Ermeniliğiniz veya Hristiyanlığınız bir şekilde konu olur muydu? Ya da arkadaşlarınızla, mahallede?"

"Pek olmazdı ... Mahallede olmazdı... Büyükler muhakkak ki biliyordu. Çocuklar arasında hiç önemi olmazdı. Ne ismimiz gizlenirdi, ne dinimiz gizlenirdi. Öyle bir şey yoktu. Hatta bayramlaşmaya gidilir gelinir filan karşılıklı. ... Düşünüyorum da, pek ayırmıcılık olmadı. Okulda da meselâ din dersi vardı. Zannediyorum seçmeliydi o zaman ama herkes o dersi takip ederdi. ... Girerdim ama ben, öğretmen daha çok, biraz da sınıf mümessili, iyi talebeyim filan diye herhalde, liste yazdırırdı, müdüre gidecek bir şey varsa gönderirdi, yani beni meşgul ederdi, pek üstüme düşmezdi. Herhalde idare ederdik.

"Bizim sınıfta önce iki tane daha Ermeni vardı. Altmış üç kişi miydik, altmış kişi miydik? Birisi sınıfta kaldı, diğeri birkaç sene bizimle okudu galiba. Başka sınıflarda da muhakkak ki vardı. Çünkü Ermenilerin ve Katoliklerin oturduğu semte yakın bir okuldu.

Etnik çeşitlilik: Müslümanlar, Gregoryenler, Katolikler

"Mahallede genellikle Ermeni Katolikler, ama bir sürü Müslüman komşumuz da vardı. Çok iyiydi rabitalar. Misafirliğe gidilirdi, gelinirdi. Herhangi bir ayırım söz konusu değildi. Bir problem de olmazdı. Biz de bilmezdik yani. Bir tek farklılığımız, üçüncü sınıfta ve dördüncü sınıfta, haftada bir kez, ... Hisar'ın altında, Hisar'a yakın, Fransız Katolik Kilisesi vardı, oraya din dersine giderdik. Yani biraz din öğretirlerdi, biraz oyun oynatırlardı. İşte, projeksiyon veya

film gösterirlerdi, 8 milimetrelilik. İşte Şarlo filan, komik şeyler. Onlar da tabii bağlasınlar diye, ders sıkıcı olmasın diye herhalde. O zaman, Müslüman arkadaşlardan farklılığımız oraya gitmekti.

"Cemiyet içinde --veya cemaat diyelim --biz iki kere azınlığız Katolik olarak. ... Yetmiş bin civarında Ermeni olduğu söyleniyor --kesin bir sayı yok tabii-- ama, iki bin, iki bin beş yüz Katolik var. Dolayısıyla Ermeni cemaati içinde de azınlıktayız. Ama bizim öyle aşırı bir din şeyimiz yok. Vecibelerini gerektiği kadar yerine getiriyoruz. Bayramdan bayrama gibi. Nispeten Ermeniliğimizi de belli ölçüde saklıyoruz tabii ki. ... Yani koruyoruz. Saklıyoruz derken, gizleme anlamında değil.

"Gregoryen ayrımı bizde yoktur. Babamda da yoktu... Ama Ankara'da Katoliklerle Gregoryenler --ışitirdik-- pek iyi geçinmezlermiş. Katolikler biraz daha züppe. Kendilerini Avrupalı, Fransız filan zannediyorlar. ... "Ermeni" diyorlar Gregoryenler'e, kendileri sanki Ermeni değil. ... Ama, babam hiç önemsemezdi. Biz de öyle büyümedik. Hatta çok enteresan, benim okuduğum okul Ermeni Katolik rahiplerin, Mikhitarist rahiplerindir. O rahipler, daha enteresanı, okulda beş-altı yüz talebenin -belki biraz daha fazlaydı o zaman sayıları- -içinde, bütün okulda, belki 10 tane, 8 tane filan Katolik vardı. Hemen hemen hepsi Gregoryendi. Hiç onlar da ne Gregoryenlik, ne Katoliklik, bahsetmezlerdi... Yani... Öyle bir ayırım yapmazlardı rahipler. Bunu Gregoryenler de bilir, Katolikler de bilir. Hiç öyle bir lâf olmazdı.

"Ankara'dayken yaşamadık ama ... biraz hissedilirdi. Mesela, bizim ailemizde, babam Katolik; Annem, teyzelerim, dayım filan hepsi Gregoryen. Eşleri de öyle. Ailede olmazdı, fakat, konu komşu konuşurken, Katolikse 'Ermeniler' diye bahsederdi. Ermenilerin, 'Katolik onlar' filan gibi imâları olurdu. Vardı yani öyle bir şey. Ama mühim değildi. Okulda zaten öyle bir şey olmazdı. ... Ama, kiliseleri filan ayrıdır yani. Enteresan bir şey.

"Benim yaşadığım dönemde pek yoktu ama anlatılırdı eskiler için, gülünürdü. Mesela, Katolik bir kadın

dermiş ki, 'Ermeni Kilisesi'nin önünden geçerken ayağıma diken batsa eğilip çıkarmam.' ... Eğildiği zaman Gregoryen Kilisesi'ne saygı için eğilmiş olacak ya. ... Bu kadar fanatik. ... Hisar'daki o Fransız Katolik Kilisesinde bir aile vardı. Zangoç derler. Çan çalar filan. Hanımıyla yaşırdı. O kadın için derlerdi ki: Nüfus sayımında gelmiş memurlar, işte milliyet filan soruyorlar. 'Katolik milletiz,' diyormuş. 'Yahu, kardeşim, anladık, Katolik ama,' diyormuş memur, 'ne Katoliği?' 'Sen,' diyormuş 'yaz. Katolik milletinden Çöteoğlu.' Çöteyan mı, Çöteoğlu mu... Verjin. İsmi hatırlıyorum. Yani, bir türlü Ermeni olduğunu söylemiyor. Böyle şeyler varmış eskiden. Bizim çocukluğumuzda pek yoktu.

"Ankara için anladığım şu: Meselâ, yüzde yetmiş zaten Katoliğim diyor. Belki daha fazlası. Ankara'ya 1915'ten sonra gelmişler; kitaptan öğreniyorum.⁸ İstanoz'lular var. Türkçe adı Zir. O köydekiler de büyük ölçüde Gregoryen. Galiba onların içinde Protestan da varmış, onu da kitaptan öğreniyorum. E, onlar tabii köylü. Bir de Ankara'ya göçüyor. Zor şartlarda herhalde geliyor. Belki daha fakir kalıyorlar. Bilemiyorum. Öyle düşünüyorum."

"İstanoz'dan gelenler tabii zor şartlarda gelmiş. ... Veya benim ailem, anne tarafım, Yozgat'tan. Yozgat'ta durumları oldukça iyiymiş. Atelyeleri varmış dedemin. Fabrika diyorlar. Yüz on kişi çalışıyormuş. O zaman için büyük şeymiş; ayakkabı imal ediliyor. Ankara'ya gelince tabii, malını mülkünü bırakıp da geliyorsun. ... Tabii ki fakir oluyor. ... Ama Ankara'da birkaç zengin varmış hatırladığım. ... Yozgat'ta, Gregoryenler'de de varmış; anlatırlardı. İki-üç isim verilerdi. Bir tanesi hatırımda, Ohan Çorbacı. Çok zenginmiş. Her dakika evinde sofra açmış. Her milletten gelirlermiş, yerler içerler, açsa, hiç çekinmeden... Öyle bir adammış. Ona benzeyen iki kişi daha vardı; yani üç kişi çok zengin. Demek ki bu Katoliklikle pek ilgili değil. Çünkü, Avrupalı gelip oraya iş açacak değil ki yani, Katolik daha zengin olsun. Öyle bir şey yok. Daha çok, meselâ benim babam, tiftik işçisiymiş. Sonra kendi işini kurmuş. Ufak bir esnaftı yani. Hali vakti iyiydi. Fena değildi. Ev almıştı. Bir kiracımız bile vardı. Ama öyle aşırı zengin ... çok azdı."

>> Hatırlıyorum çocukken, yazın bağa gittiğimizde bir Mustafa amca vardı. Arabası vardı, şofördü. Çocukken bir Müslüman ailenin yanına verilmiş, Müslüman olmuş. Ama, herhalde artık herkes biliyordu ki ... "Gâvur Mustafa" diyorlardı. ... Kızları Sevim ve Nurten'di. Türkçe isimleri vardı ama aile olarak ... Ermeni oldukları gizlenmiyordu artık. Yahut da bizim çevrede. Bilmiyorum artık kışın taşınınca ne oluyordu. Çok sayıda değil ama vardı. ... Kuzinin yaşıtlarıydı onun kızları. Hâlâ onlar görüşürler. Birisi Konya'da yaşıyor. Konya'ya, evlendi gitti. Bir Ermeniyle evlendi. Diğer kızı da, Ankara'da bir ciğerci Artin Efendi vardı, ... hatırlıyorum, Hal'de—onun oğluyla evlendi. Berç'di galiba adı. ... Kendileri onlar Gregoryan'dı. Bir tanesi Katolikle—Ankara'da olan—evlendi. Konya'ya giden Gregoryan'la evlendi.

Ankara'da Ermeni olmak, İstanbul'da Ermeni olmak

"Babam üç sene gitmiş ... Ermeni okuluna, Ankara'da. Karaoğlan Çarşısı yangını vardır. Şimdiki ... halin bulunduğu kısma Karaoğlan diyorlar. Orası yanmış. Hacı Doğan var aşağıda... Oralarda okullar varmış. Okulları yanmış. Galiba iki kere yanmış. Kiliseler, okullar yanmış... Dolayısıyla, Ankara'da bilhassa Katolikler, ki çoğunluğu Katolik, Türkçe konuşuyorlar. Daha çok Türkçe konuşan kişiler. Ermeni okulunda belki Ermenice öğreniyorlar ama Türkçe hakim. Aile içinde, birbirleriyle, arkadaşlıklarda filan Türkçe konuşuyorlar. Ama zannediyorum, Eski Türkçe yazmak çok daha zor geliyor, Ermenice harflerle yazmayı biliyorlar. Türkçeyi, Ermenice harflerle yazıyorlar. Bu şekilde yazılmış çok kitaplar var, romanlar var, din kitapları var.

"Geçenlerde ben Ermenice gazetede okudum. Ermenistan'da bir profesörün ... Ermeni harfleriyle Türkçe yazılmış kitaplar üzerine uzun bir çalışması var. 30-40 sene uğraşmış kadın. ... Demek epey bir eser var. Ama ben hatırlıyorum, halam ... Paris'e gitmiş, daha doğrusu önce Marsilya'ya gitmişler. Toulouse veya Toulon, sonra Paris'e geçmişler. Halama mektup yazmak gerekirdi. Ben öğrenmiştim artık okulda... O zaman babam söylerdi, ben Ermenice harflerle yazardım. Halam da cevap verirdi, okurdum. Ama lisan Türkçe."

"Tabii çocukken pek şeyi anlamıyorsunuz. Ankara'dayken, hayat böyle diye biliyorsunuz. ... Okula gelince yabancı bir çevre tamamen. Ama bugün için düşünabiliyorum ki, fark var. Çünkü burda İstanbul'da ... Ermenice konuşan epey insan var. Gerçi beklenen kadar Ermenice konuşan da yok. Türkçe daha yaygın. Ermenice bilenler gitgide azalıyor. Veya bilse bile Türkçe konuşuyorlar. Ama Ermenice gazeteler var, işte ne bileyim, kiliseler var; dernekler var; bazı kültürel faaliyetlerde bulunuyorlar... Burda biraz daha böyle bir, Ermeni cemaatinin kendine has bir yaşam tarzı var."

"Üniversitede de ... bir gün bir arkadaş geldi bana, İstanbul Üniversitesi'nde okurken. 'Yahu,' dedi 'senin esas ismin nedir?' ... 'Paskal,' dedim. 'Yahu, bırak,' dedi, 'o takma adıdır.' ... 'Esas ismim bu, yahu valla,' dedim. 'Alah allah,' dedi. ... Her yerde olabilir. Çünkü az; değil mi?"

Şimdi Ankara'da Ermeniler?

"Orta halliler. Öyle bir aman aman değil ama çok fakir olan da yoktur herhalde. Çalışırlar çünkü. Zanaatkârdır çoğu veya esnaftır. Büyük ticaret erbabı değilse de bir dükkânı vardır, kuyumcudur. Ama

çok fiyakalı, büyük kuyumcular değildir. Çocuklar kuyumculuğa başlıyorlar. Nasıl eskiler tiftik...

"Kardeşim Kuğulu Pasajı alt katta kuyumcudur. ... Alt katta. Karşısında da, işte şimdi düğününe gideceğimiz kuzenimizin dükkânı var. Onun oğlu evlenecek.... Orda çok vardır, Ermeni veya Katolik. Epey var Kuğulu'da."

"Şimdi, doğrusunu isterseniz, Ankara'yı doğru dürüst bilmez olduk. Çünkü, gidince mecburen ... başka bir şey görmeden, yeni Ankara'yı tanımadan, akraba ziyaretleriyle veya buluşmalarla geçiyor. ... Daha çok Keçiören içinde. ... Dayım tam Demirel'le karşılıklıydı Güniz Sokak'ta. Keçiören'den oraya gitmişti. O da vefat etti, yengem de... Ama genel olarak Keçiören'deler. Şimdi bir de şehrin dışına villalar yapılmış. ... Çayyolu'nda galiba. Oralara görmedik ama göreceğiz bu sefer herhalde, bir tanesini en azından. ... Ankara'yı bilmiyoruz..."

>> Asimile, tamamen değil ama, Ankara'daki Ermeniler... çoğu, Ermeniliğinin farkında değil. Biliyor, 'Hristiyanım ben,' diyor. 'İsmim de Ermeni,' diyor ... ama aidiyet, gönülden bağ yok. Çünkü kültür yok. Dolayısıyla pek haberdar değiller. Tabii zamanla, sayının az oluşu, ve daha dışa dönük bir hayat yaşanmış olması.

"Evlilikler de, yabancı evlilikler de çoğaldı; çoğalıyor. ... İşte benim gideceğim düğünde de, gelin kız Müslümanmış. Benim kızımın kocası da Müslüman. ... Tabii ki cemaatler istemez gönülden böyle şeyleri ama zaman onu getiriyor. Aynı şey Fransa'da, İngiltere'de, Amerika'da, şurda burada yaşayan Ermeniler için de varit oluyor. Nerede yaşıyorsan orda evlilikler, oranın kültürüne adaptasyon... haliyle oluyor. ... İnsan gayri ihtiyari ortama uyar. ... Şimdi benim adım Paskal olmasaydı belki daha iyi. Çünkü, Paskal deyince herkes 'Ne?' filan diyor. 'C ile mi yazılıyor, K ile mi yazılıyor?"

"Kardeşimin çocuklarına da ben sağdıç oldum. Bizde sağdıçlık geleneği var biliyorsunuz. Bir tane kıza "Zulal" ismini koydum. Azeri Türkçesinde de vardır Zulal, Ermenicede de... O da şimdi Orta Doğu'da doktora talebesi, psikolojide. Oğluna da "Artun". "Uyanık" demektir aslında Ermenice."

Ve kaçınılmaz konu, 1915: Aksor. Aksorel, vidârel — 'sürgün', 'sürmek', 'göndermek'

"Aksor, aksorel, ardaksel, vırindel, vidârel, hep aynı anlamdadır; kovamak, göndermek, sürgün gibi. Çart derler daha çok. Çart, kesim anlamında. ... 'Kıyım,' daha çok. Çünkü, kesim anlamında godorats'tır godrel: 'kırmak,' godorel: mecazi anlamda, 'kesime göndermek.' ... Ama ... o Yozgat'tan gelenlerde 'seferberlik' lâfı vardı. Bir şey oldu mu, 'seferberlikten önce,' 'seferberlikten sonra'... Seferberlikte geldiğimizde, annem için 6 aylık mıymış neymiş, onu söylerlerdi."

>> Paskal beyin eşi anlatıyor: "Sanıyorum Yunanistan'a doğru gitmişler. Benim de bir teyzem varmış, 17 yaşındaymış. Yolda giderken emoraji olmuş, kanaması var. Devamlı, 'anne bir doktor, anne bir doktor,' diye diye yollarda vefat etmiş. Gencecik, 17 yaşında. Orda nerde doktor bulacaksınız?"

"Yaşlılar, kadınlar, kendi aralarında konuşurken, biz oynarken filan içeri girsek o mevzu kapatılırdı. Yani hissederdik, bir şey var, bizden gizleniyor, ama biz de o kadar merak etmezdik ... biz de zorlayıp sormadık: 'Ne var? Ne oldu? Dedemiz neydi? Nerededir? Nasıl oldu?' ... Haberimiz yok yani. Garip bir şey."

¹ Bkz. *Türkiye Bibliyografyası* 78 (2011/8): 58; 323 "Yurttaşlık hakları ve siyasal haklar" başlığı altında (2011 AD 19925, 323.1191992), Milli Kütüphane Yayınları, Ankara.

² <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/7276/zamanin-donusturen-ruzgurlari-plydnin-kapisina-dayandi>

³ <http://www.paros.com.tr/?p=2107>, Paros , Ocak 6, 2014

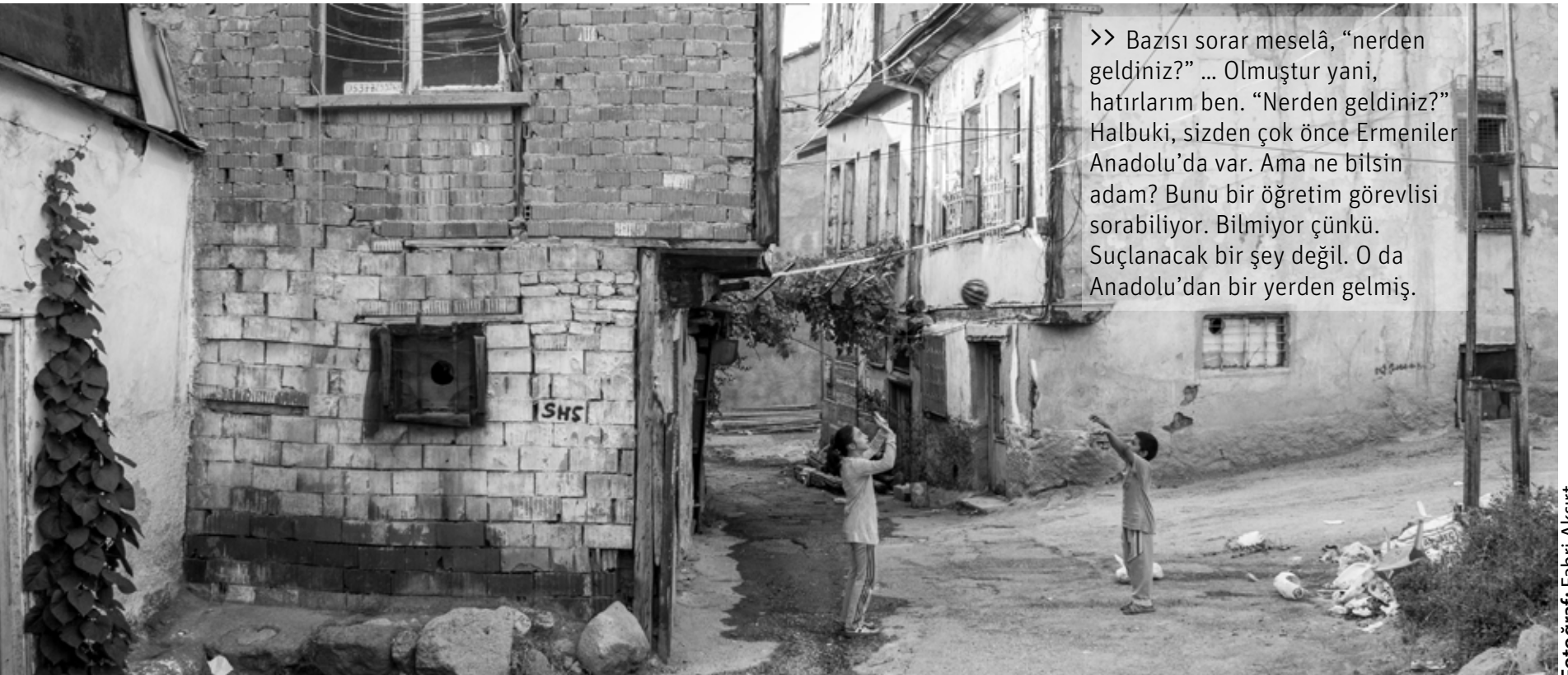
⁴ Rupen Maşoyan'ın, Garbis Cancikyanı Hedkerov [Garbis Cancikyan'dan İzler] kitabının sunuş yazısından (İstanbul, 1990). Bkz. Garbis Cancikyan, Şu Ömrümün Şubat'ı. Genç bir şairden şiirler, düzyazılar, izler. Şiir. 1920-1946. Ermenice'den çeviren Ohannes Şaşkal. İstanbul: Aras Yayıncılık, 2016.

⁵ Ses kayıtlarının deşifre edilerek kağıda dökülmesindeki yardımları için Melike Gül Demir'e; Ermenice sözcükleri danıştığım Mıgırdiç Margosyan'a minnettarım.

⁶ <https://medium.com/gazete-solfasol/ankara-da-azald%C4%B1klar%C4%B1m%C4%B1z-5f55e3847318#.66363y48t>

⁷ Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi Solfasol, 2014'ün Şubat ve Mart aylarında yayımlanan 34. ve 35. sayılarında "Azalttıklarımız" dosyasına yer verdi. Ben, bu azalmadan hepimizin eksildiğini vurgulamak için, yazıma "Ankara'da Azaldıklarımız" başlığını vermiştim. İsteyen dilbilimsel olarak hatalı bulsun bu başlığı; ısrarla sürdürüyorum.

⁸ Sözüünü ettiği kitap: Balancar, Ferda (Der.) Sessizliğin Sesi III. Ankaralı Ermeniler Konuşuyor. İstanbul: Hrnt Dink Vakfı Yayınları, 2013.

>> Bazısı sorar meselâ, "nerden geldiniz?" ... Olmuştur yani, hatırlarım ben. "Nerden geldiniz?" Halbuki, sizden çok önce Ermeniler Anadolu'da var. Ama ne bilsin adam? Bunu bir öğretim görevlisi sorabiliyor. Bilmiyor çünkü. Suçlanacak bir şey değil. O da Anadolu'dan bir yerden gelmiş.

Bariş için Akademisyenler Ankara'da Dayanışmada

'dayanışma ezilenlerin inceliğidir'

Ceren Ergenç & Serap Emil

19 Ocak 2016 tarihinde kendilerine Bariş için Akademisyenler (BAK) diyen Türkiye'li 1128 akademisyen –bazıları emekli çoğu halen aktif öğretim üyeleri, doktora öğrencileri, araştırma görevlileri- Türkiye devletinin yurttaşlarını her durum altında korumakla yükümlü olduğunu hatırlatır bir metni imzaladıklarını açıkladı. “Bu Suça Ortak Olmayacağız” başlığını taşıyan bu metin, Diyarbakır ve çevresinde devam eden ve güvenlik operasyonu diye adlandırılan devlet politikalarının yöre halkını temel insan hakları olan can ve mal güvenliği ve onuruyla yaşama hakkından mahrum ettiğini belirtiyordu.

Takip eden haftada Cumhurbaşkanından başlayarak tüm devlet erkani her gün bir vesileyle konuyu BAK dilekçesine ve 1128 imzacıya getirip onlara “aydın müsveddeleri, aydın değil karanlıksınız siz, terörizm destekçileri, teröristler” diye seslendi. Bu siyasi ortam içinde yargının ilk tepkisi Düzce'deki imzacı akademisyenleri ev aramasıyla gözaltına almak oldu. Süreci içinde 23 Mayıs itibarıyla işten çıkarılan akademisyenlerin sayısı 37'ye ulaştı.

Bu siyasi-yasal sindirme ortamı, öte yandan, beklediği karşılığı bulamadı. BAK metnine imza verenlerin sayısı iki hafta içinde 2230'a çıktı. Aynı zamanda çok sayıda akademisyen fikir özgürlüğünün önemine işaret eden destekçi metinler imzaladı ve yayımlaştırdı. Akademi dışındaki çevrelerden de destekler geldi. “Bariş için” ismini kullanan sanatçılar, yazarlar, gazeteciler, avukatlar, öğretmenler, doktorlar, mühendisler, muhasebeciler, çevreciler, bisikletçiler, Cumartesi anneleri, terapistler, işsizler, taraftarlar, kısaca Bariş için Herkes, Bariş için Akademisyenler'e destek verdi. Uluslararası kamuoyu; gerek basın açıklamaları ve imza kampanyalarıyla, gerekse BAK imzacılarına cezai yaptırım uygulayan Türkiye üniversitelerini bilimsel etkinliklerde protesto ederek ve ambargo uygulayarak destek verdi.

Baskılar karşısında hala kararlı durduklarını ilan etmek isteyen BAK İstanbul'un 13 Mart'ta yaptığı basın açıklaması ise durumu yeni bir boyuta taşıdı. Basın açıklamasını okuyan akademisyenler Esra Mungan, Meral Camcı, Kıvanç Ersoy ve Muzaffer Kaya tutuklu yargılanmaya başladılar. Tutukluluk süreleri boyunca zaman zaman tecritte de tutulan akademisyenlerin davası ulusal ve uluslararası kamuoyunda yoğun destek buldu.

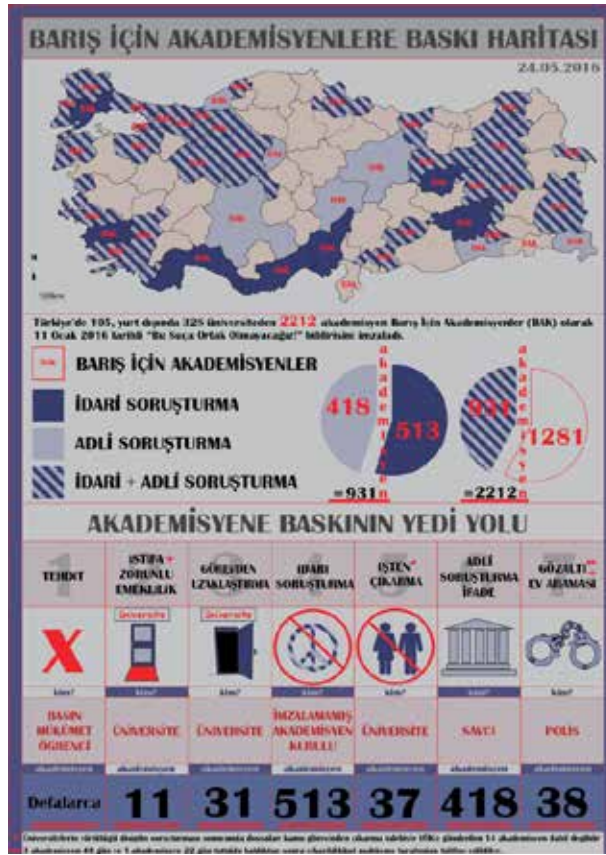
22 Nisan'da Çağlayan Adliyesi'nde gerçekleşecek davayı izlemek için Ankara'dan 100 civarında BAK imzacısı akademisyen ve imzacıları destekleyenler yola çıktı. Bir kısmı Eğitim-Sen'in otobüsüyle İstanbul'a varan destekçi Ankaralılar, tüm gün Çağlayan Adliyesi önünde akademisyen dostlarını ve aynı gün görülmekte olan Can Dündar ve Erdem Gül'ün davalarının sonuçlanmasını beklediler. Tutuklu akademisyenlerin tutuksuz yargılanmalarına karar verildi. Ayrıca, yetkili savcı akademisyenlerin teröre destek suçundan yargılanmamaları konusunda görüş bildirdi.

Dayanışmayla kazanılan bu başarının ardından tutuklu akademisyenler Ankara'yı da ziyaret ettiler. Kıvanç Ersoy, Muzaffer Kaya ve Meral Camcı 23 Mayıs'ta Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi'nde kendilerini destekleyenlerle konuştu. 25 Mayıs'ta Kıvanç Ersoy ODTÜ'de gerçekleşen “Üniversite ve Akademik Özgürlükler: Türkiye Nereye?” paneline konuşmacı olarak katıldı.

ODTÜ'de öğrenci ve araştırma görevlisi olarak yaklaşık on yıl geçirmiş olan Kıvanç Ersoy bu vesileyle 'evine'

A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesindeki söyleşi

dönmüş oldu. Savcının iddianamesinin aksine akademisyenin hiçbir yerden talimat almayacağını bir kez daha vurgulayan Kıvanç Ersoy, BAK sürecinin 1980 askeri darbesi ardından sendikaların etkisini kaybettiği üniversitelerde yeni bir örgütlülük yarattığını söyledi.

Meral Camcı da SBF'deki söyleşide benzer bir aktörlük vurgusu yaptı. BAK imzacılarının adlarını koyarak ortaya çıkmalarının bir özne olarak irade beyanı olduğunu, tam da bu yüzden iktidarı korkuttuğunu söyledi.

Muzaffer Kaya, 'dayanışma ezilenlerin inceliğidir' sözüne göndermede bulunarak BAK imzacılarına devletin en üst perdeden saldırısına karşı Özgürlük Nöbetleri gibi dayanışma örneklerinin Gezi'nin çoğulluğunu yansıtan karşılaşmalar doğurduğunu söyledi. Bu karşılaşmaların ileride birlikte bir şeyleri değiştirmek için tekrar bir araya gelinebileceği umudunu yarattığını söyledi.

Yakın Ertürk, ODTÜ'deki "Üniversite ve Akademik Özgürlükler: Türkiye Nereye?" panelinde akademik özgürlüklerin dünya çapında gerek siyasal iktidarlar gerekse sermayenin baskılarıyla tehlike altında olduğunu ve 1960'lardan beri aktivist akademisyenler sayesinde sözünü söyleyebildiğini belirtti. Buna örnek olarak, Türkiye'de Kürt sorunu hakkında konuşacak akademik ve siyasi ortamın çok dar olduğunu, bunun siyasi otoriterleşmenin yolunu açan etmenlerden biri olduğunu söyledi. Sözlerini yaşama alanımızın iyice daraldığı, bugünlerde BAK sürecini siyaseten yeni bir başlangıç olarak kullanabileceğimiz umutlu bir dönemeç olarak görmemiz çağrısıyla bitirdi.

Görkem Akgöz akademi üzerindeki baskıların küresel boyutlarını göstermek amacıyla dünyadan örnekler anlattı. Hindistan'ın muhafazakâr iktidar partisinin neo-liberal projeleriyle Türkiye'nin otoriter neo-liberal düzenini karşılaştırarak her iki durumda da akademi üzerindeki baskıların bu sistemi sürdüreceğini milliyetçi,

dinci kamuoyunu yaratmanın bir aracı olduğunu söyledi.

Tutuklu BAK akademisyenlerinin özgürlüğünü kazanmasını takiben oluşan bayram havası çok sürmeden yerini dayanışma gerektirecek gelişmelere bıraktı. Bir yandan Temmuz ayı itibarıyla Ankara'daki imzacı akademisyenlere İstanbul'da artık başsavcı olmuş İrfan Fidan'ın açtığı davayla birleştirilmiş davalarında savunma yapmaları için tebligatlar gelirken, bir yandan da YÖK çeşitli üniversitelerden imzacı akademisyenleri meslekten men etmek üzere harekete geçti.

Çoğunluğu devlet üniversitesinden olmak üzere 21 üniversiteden 44 akademisyenin kendi üniversitelerinde geçirdikleri soruşturma dosyaları YÖK'e gönderildi. Bu dosyalardan 25'i, 20 Temmuz 2016 günü Yüksek Disiplin Kurulu'nda görüşülecekti. Hukukçular tarafından bu kuruldan dosyalar hakkında meslekten men kararı çıkması beklendiği için, Bariş için Akademisyenler 20 Temmuz 2016 günü ve öncesinde YÖK üzerinde ulusal ve uluslararası baskı oluşturmak için harekete geçtiler. 8 Temmuz 2016 günü Danıştay 8. Dairesi YÖK'ün meslekten men yetkisi bulunmadığı gerekçesiyle yürütmeyi durdurma kararı aldı. Bunun üzerine Yüksek Disiplin Kurulu 20 Temmuz toplantısını belirsiz bir tarihe erteledi.

BAK akademisyenlerinin meslekten men edilmesinin önündeki yargı engelinin sevinci de çok uzun sürmedi. 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin ardından ilan edilen Olağanüstü Hal çerçevesinde üniversitelerde yaşanan büyük ölçekli açığa alınmalarda, kimi üniversitelerde BAK imzacısı akademisyenlerin de dâhil edildiği görüldü. Bunun üzerine hemen harekete geçen BAK hukukçuları en büyük açığa alınmaların yaşandığı Van Üniversitesi'nde imzacı akademisyenlerin göreve iadesini sağladı. Mersin Üniversitesi örneğinde görüldüğü gibi halen OHAL vesilesiyle BAK imzacılarını işten çıkarmalar sürüyor.

Görünen o ki, önümüzdeki dönemde de dayanışmayı büyüterek yanyana olacağız. Sözlerimizi Hindistan'da öğrencilerin sloganıyla bitirelim:

“Muhalefet etmeyen üniversite hapishane haline gelir”.

Ankara'da Kürtçe-Türkçe Bir Edebiyat Dergisi "Roza Dergi"yle Buluştuk

"Herkes, durduğu yerden başlamalı işe. Biz de Ankara'daydık ve arayışımız buradan başladı, durduğumuz yerden"

Söyleşi: Gülistan Aydoğdu – Tanju Gündüzalp

Ankara'da, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin öğrencilerinin çabasıyla yayın hayatına başlayan ve Kürtçe-Türkçe yayın yapan bir dergi var: Roza Dergi. Roza'nın editörlerinden Roj ve Dinya ile dergiyi, içeriğini, sürecini, yaşadıkları güzel iletişimlerini, baskıları... kısaca derginin ilk çıktığı günden bu yana hikayesini dinledik.

Neden Ankara? sorusuyla başlayalım dedik:

"Herkes, durduğu yerden başlamalı işe. Biz de Ankara'daydık ve arayışımız buradan başladı, durduğumuz yerden." Ankara Üniversitesi'ne bağlı Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi öğrencisi olan bir grup yurtsever genç bir araya gelerek, okuldaki şiddet ve çatışma ortamının dışında başka bir şeyler de yapabiliriz diyerek yola çıkmış, kendilerini de Roza Komünü diye adlandırmışlar. İlk bir araya geldiklerinde ne yapalım, nasıl yapalım, tartışmalarını sürdüren grup; Ankara'da, üniversitede, bölgede Kürt öğrenci ve gençlere yönelik baskılar, saldırılar nedeniyle düşlerini gerçekleştirilmeden dağılmak zorunda kalmışlar.

Derginin bütün sayılarının kapaklarına baktığımızda, Kürdistan gerçeğini görebiliyoruz. Sayfalarında gezindikçe elimizden bırakamadığımız bir çalışma ile karşı karşıya olduğumuzu anlıyoruz. Sayfa aralarında kadınlar var. Kadın kimliğiyle, öylemler, hasretler, gidenler, gidenlerin arkasından hüznle bakışlar var. Şiirler var Kürtçe – Türkçe, içeriden, zindanlardan sesler var. Bazen bir hevale (arkadaşa, yoldaşa) yazılan mektuplar var. Destanlaşan hayatları bulabiliyorsunuz sayfaların içindeki yolculuğunuzda. Her ne kadar kültür, sanat, edebiyat ağırlıklı olsa da yaşamın her noktasına değen bir dergi, Roza.

Roj anlatıyor, arada sözü Dinya'ya bırakmak istercesine bakarak...

"Biz DTCF'de toplanıp, Kürt gençleri olarak çekilmek istediğimiz şiddet ortamından uzak, üretim hedefli çalışmalar yapmak istedik. Çünkü okuldaki şiddet nedeniyle ne örgütlenme çalışması yapabiliyorduk ne de kendimizi kültürümüzle var edebileceğimiz bir alan yaratabiliyorduk. Bu yüzden bir arayışımız başladı. Biz ne yapabiliriz diye tartışırken dergi çıkarma fikri ortaya çıktı. Hemen hazırlıklarımıza başladık. Ama bir arkadaşımız tutuklandı. Bazı arkadaşlarımız Ankara'dan ayrıldı. Ertelemek zorunda kaldık. Daha sonra, bu düşü-

birlikte kurduğumuz ve birlikte çalışma yürüttüğümüz bir arkadaşımız uzaklara gitti. Bu yüzden de dergi çıkarmak bize zorunluluk oldu. Arkadaşımıza olan vefa borcumuzu yerine getirelim istedik.

İlk sayımızı 2014 yılının Nisan ayında, DTCF dışındaki hiçbir arkadaştan yazı almadan, fakülte'deki arkadaşların emeğiyle çıkardık. Okuduğumuz okul, yapısı nedeniyle hep şiddet ve çatışmalarla anılıyordu. Bu çatışmaların bir tarafında biz Kürt gençleri vardık. İstemediğimiz halde hep şiddet ve çatışma ortamının içine çekiliyorduk. Açık söylemek gerekirse bizim kimseye tek bir saldırımız bile olmamıştır. Yine de Kürt gençlerinin hep kavgayla anılmasını istemedik. Biz görünmeyen yüzümüz bilinsin istedik ve imkân olunca Kürt gençliğinin barış içinde neler yapabileceğini bu dergi ile göstermeye çalıştık.

Çıkardığımız ilk sayıyı bildiğimiz tanıdığımız kurumlara, kitabevlerine, kafelere bıraktık, üniversitelerde stantlar açtık, zindanlardaki arkadaşlara gönderdik. Yine başka şehirlere yolladık. İlgi fazlasıyla yoğun. İlk sayımız (bin adet) bir haftada tükendi. Hem zindanlardan, hem de başka şehirlerdeki arkadaşlardan yazılar gelmeye başladı. Baktık ki, dergiyi sadece Ankara ile sınırlı bırakamayız. Artık daha nitelikli ve geniş kitlelere ulaşacak bir dergi çıkarmak sorumluluk halini almaya başladı. Biz de o günden bu yana, ilk günkü heyecan ve coşkuyla hep daha iyisini yapmanın çabası içindeyiz."

Roza Derginin; baskısı, dağıtıldığı yerler, masraflarının nasıl çözümlendiği, gelen baskılar ve sorunları soruyoruz...

Dinya: Dergiyi Ankara'da yayınlıyoruz ama dağıtımı ulaşabildiğimiz tüm şehirlere yapıyoruz. Daha çok geliştirdiğimiz ilişkiler üzerinden dağıtımı yapıyoruz. Bunun yanında gençlik derneklerine, kültür merkezlerine yolluyoruz. Bu konuda farklı şehirlerden onlarca arkadaş bizimle dayanışma içinde.

Roj: Ankara'da dergiyi basacak matbaa bulmakta zorlanıyoruz artık. Özellikle derginin yarısının Kürtçe olması ve edebi-politik yazıların varlığı matbaa sahiplerini rahatsız ediyor. Daha önce basan kimi matbaalarda çeşitli gerekçelerle ikinci kez basmak istemiyorlar.

Ermeni soykırımını dosya konusu olarak ele aldığımız 6. sayımız "Örgüt propagandası" gerekçesiyle toplatıldı. Bu konuda tarafımıza bir bilgilendirme yapılmadığı

halde, bir arkadaşımız yanında 6. Sayıyı bulundurduğu gerekçesiyle gözaltına alınıp bırakıldı. Dergi yasal olarak çıktığı halde, siyasi tutsak arkadaşlara yolladığımız dergiler bazı cezaevleri yönetimleri tarafından "propaganda" yapıldığı gerekçesiyle arkadaşlarımıza verilmiyor.

Kürtçe-Türkçe kültür, sanat, edebiyat içerikli bir dergi çıkarmanın zorlukları ve içerik hakkında geri dönüşler oluyor mu sorusuyla devam ediyoruz.

Roj Agir devam ediyor;

"Zorlu bir süreçten geçiyoruz. Kürdistan'da savaş tüm acımasızlığıyla devam ediyor. Bu kadar ölümün, katliamın, acının içinde biz gitmiş dergi çıkarıyoruz. Diğer zorluklar bir yana, bunca acının kıyısında ya da içinde durup bu çalışmayı yürütmek bizi fazlasıyla zorluyor. Bu konuda, çalışmayı sürdürmemiz için zindandaki arkadaşlar bize güç veriyorlar. Her ne olursa olsun, kültür-sanat ve edebiyat çalışmaları da mücadelenin bir yüzüdür, parçasıdır. Bu gerçeklikten hareketle, bu alanı boş bırakmanın doğru olmadığını ve böylesi çalışmalarda ısrar etmenin daha doğru olacağı inancına vardık.

İlk sayılarda arkadaşların yoğun eleştirileri oldu. Olumlu eleştirilerin yanında, derginin fazla politik olduğu yönünde eleştiriler vardı. Sanat ve edebiyata daha ağırlık vermemiz gerektiği yönünde öneriler oldu. Yine tümüyle Kürtçe olmasını savunan arkadaşlarımız vardı ve iki dilli olmasını eleştirdiler. Gelen eleştirilerin haklılığı yanında şunu da söyleyelim; biz sanat ve edebiyatı ya da yaşamı politikadan, politik duruştan ayrı ele almıyoruz. Edebiyatın ajitasyon ve propaganda yüklü olmasını doğru bulmuyoruz. Ama edebi metinlerin politik bir duruşa sahip olmasını da olağan karşılıyoruz."

Gelen yazılara bir müdahaleniz oluyor mu sorumuza, **Dinya** cevap veriyor;

"Zindanlardan gelen mektupları-yazıları olduğu gibi bilgisayara geçiriyoruz. Dil kuralları açısından gerekli düzenlemeleri yapmak dışında yazılara dokunmuyoruz, olduğu gibi yayınlıyoruz. Dışarıdan gelen yazılar için de durum aynı, sadece redakte ediyoruz, yazıya herhangi bir müdahalede bulunmuyoruz."

Kürtçe yayın yapmakta zorlanıyor musunuz diye soruyoruz.

>>

>>>**Dinya** söze başlıyor;

“Yıllardır süren asimilasyon politikasının sonucu olarak Kürtçe okuyup-yazmak zor elbette. Doğrusu, bunca senelik yasaklama ve asimilasyon politikaları olmasaydı kendi anadilimizde bir dünya yaratabilirdik. Kendi tarihimizi, edebiyatımızı, sanatımızı, müziğimizi özgürce yapabiliirdik. Ama yasaklar ve engellemeler nedeniyle zorlandığımız oluyor. Kendi anadilimizde okuyup yazmayı bile kendi çabamızla başarıyoruz. Üniversiteye gelene kadar, edebi metinlere bile ulaşamıyorduk. Aslında Kürtçe edebi ürünler yüzyıllar öncesinde verilmeye başlanmış ve hala da veriliyor. Ama yasaklamalar nedeniyle bu edebi ürünlerden bihaberdik.

Özellikle zindanlardan yeteri kadar Kürtçe yazı elimize ulaşıyor. Genç arkadaşlar arasında da Kürtçe'ye ilgi var. Yeteri düzeyde olmasa da dışarıdan da Kürtçe yazı gönderen arkadaşlar oluyor.”

Roj devam ediyor;

“Kürtçe köklü ve zengin bir dil. Ne var ki, bu kadar köklü bir dil on yıllardır bu topraklarda yasaklıydı. Asimilasyonun etkileri biliniyor. Dilimizden o kadar uzaklaştırılmışız ki, dil çalışmaya başlamadan evvel, en sıradan bir Kürtçe metni okumak dahi çok zorlu oluyor. Dil insanın kimliği olduğu kadar onurudur da. Bu yüzden Kürtçe okuma-yazmayı ve Kürtçe yayın yapmayı önemsiyoruz. Öyle ki, dergiyi sadece Kürtçe yayınlamayı bile dönem dönem tartışıyoruz. Kürtçe yayın yapmakta yaşanan sıkıntılar olsa da, kendi dilimizde yayın yapmak bizim için onur verici ve bu fazlasıyla huzur veriyor bize.”

Dinya:

“Son olarak komünümüz adına şu çağırımı yapmak istiyoruz. Roza Komünü olarak, bizimle yürümek isteyen, çalışmamıza katkı sunmak isteyen tüm arkadaşlara kapımız açıktır. Dileyen her arkadaş gönüllü olarak çalışmamızın bir parçası olabilir. Yine imkânı olan arkadaşlar maddi katkı da sunabilirler. Böylece yaşadığımız kimi sıkıntıları dayanışma ruhu ile aşabiliriz. İlgili arkadaşlar bizimle irtibata geçebilirler. Teşekkürler.”

Dinya ve Roj olmadığında da derginin sürmesini diliyor ve vedalaşıyoruz.

(Roza Dergi'nin e-mail adresi: kovararoza@gmail.com)

Sen ben biz... Varız

**O iyi insanlar, o güzel atlara binip çekip gitmediler,
Orada, burada, şurada, aynada, yanınızda.**

Tanju Gündüzalp

Umudun Kafdağı ardına saklandığını, gülümsemenin daha bir zorlaştığını, mutluluğun anlatılan hikâyelerde kaldığını sandığımız günlerden geçiyoruz.

Karamsarlık bulaşıcı hastalık gibi yayılıyor. Hepimizde bir “Burada yaşanmaz, çocuğu nasıl bu ülkede büyüteceğiz” düşüncesi. Kötü olayları/örnekleri sosyal medya aracılığıyla karikatür gibi paylaşma durumları... (hepimiz: bir çevre)

Dee, aidiyetimiz...? Toprakla bağımız...? Yaşama sorumluluğumuz...? Gülümsemelerimizle ve çevremizdekilerle umuda yelken açma...!

Hani 4 dakikayla, 700 metreyle kurtulduğumuz katliamlar, saldırılar, patlamalar... Berkin, Ethem, Ali İsmail, Medeni, Abdullah, Mehmet, Ahmet ve o güzel aileleri... Kırılan camların ve 20 mm'lik Skorsky mermilerinin hedefi olmadığımız, evde camsız cepheli banyoya girdiğimiz 6-7 saatlik 15 Temmuz gecesi... OHAL şartlarında (şimdilik) alınmadığımız gözaltı ve tutuklamalar...

Hani izlediğimiz ve sadece yorum yaptığımız, kaybedilenler ve Hurşit Külter... Mahallelerinin bodrum katlarında öldürülen canlarımız... Zırhlı polis aracının arkasında cesedi sürülen Hacı Birlik... Şehri yıkılan Kürt illerindeki dostlarımız, insanlarımız.Yaralı insanımıza yardıma gittiği sırada öldürülen Aziz Yural... Varto'da öldürüldükten sonra vücudu sergilenen Ekin (Wan)... Eşi ve çocuklarının gözü önünde 4 gün yerde ölü yatan Taybet (İnan) Ana... Sur'da yakıldıktan sonra, ölmeden bakır telle ismini yazan güzel çocuklarımız... Şengal'de,

her tür işkenceyi, soysuzluğu yaşayan ve yine de mücadeleden vazgeçmeyen kadınlarımız...

Tarihte hiçbir olay ve durum, toplumların ve bizim umudumuzu tüketemedi, tüketemeyecektir de. Umudumuz, dayanışarak yan yana duruşumuzla bitmeyecek, bitmemeli.

Hatırlasak belki yaralarımız bizi sağaltır, Suruç'a gidenlerin yol fotoğraflarındaki yan yana bize bakan çocuklara, Gezi'nin çocuklarına, gözlerini kaybedenlere, çocuklarından kalan o boşluğa mahkûm kalan ailelere olan sorumluluğumuzu... O çocukları(mızı)n hayali, umudu ve hayat enerjisine, o güzelim ailelerimize karşı bir sorumluluğumuz var: Umudumuz ve dayanışmamız.

Giden gidebilir, biz varız, yan yanayız ve dönmeyelim yolumuzdan. Buraların tüm zorlu koşullarına karşın, burada, bu topraklarda umudu büyötmek için yan yana durmaya devam edeceğiz/edelim.

Sahip olduğun değil, paylaştığın senindir.

Bağılsız: Korkmamalı, şunu da unutmamalı. Kral olsam, 15-20 yıldır önünü açtığım(ız), tüm örgütlenmesine izin verdiğim(iz) yapı çökmeye giderken, sırtına bir de ben vurayım diyen çevremdekilerin, aynı şey benim başıma geldiğinde ne yapacağını düşünürdüm. Kral çıplak!

Tepedeki İslam, Gecekondudaki Şampiyon

Ali Hikmet Eren

Pursaklar'da, Ankara'nın ilk ve tek 'Tebessüm Şehri'nde, ayık dolaşmadığı konusundaki ihbarlar yüzünden polisin sık sık baskın yaptığı ve suçüstü yapmaya çalıştığı bir tepedeyiz Levent'le.

Son günlerde çok sık gelmeye başladık Levent'le bu tepeye.

Bir tepeden kim ne ister, niye ihbar eder, sorusunun yanıtını bulmaya geliyoruz belki de Levent'le bu tepeye.

Uzun saçlı, kirli sakallı, ayaklarında şıpidik terlik, üzerinde kirli bir eşofman, elinde siyah, naylon poşetler olduğu halde yaşlı bir adam yaklaşıyor yanımıza; "Boşları..." diyor, kısık sesiyle; "Alabilir miyim?"

"Elbette" diyoruz, veriyoruz boşları... Arabanın bagajından çıkarıp başka boşlar da veriyor Levent.

Her zaman tedarikli, iyi bir arkadaşdır Levent.

"Boşları şu aşağı caddedeki büfeye satıyorum; kendim içmediğim için yarı fiyatına alıyor ama onların parasıyla da dolu veriyor bana, hiç yolluksuz bırakmıyor beni..."

Levent'ten başka iyi insanlar da varmış meğer!

"Hiç yoktan iyidir... Az içiyorum, yavaş içiyorum ben zaten... Isıtarak içmeyi seviyorum ben dolu'yu..."

İslam'mış adı; kızıyla yaşıyormuş; eski bir satranç şampiyonuymuş Bulgaristan'da. Kızı yakında evlenirse, onu rahatsız etmemek adına ayrılacaktı evden...

"Kızım da oynarız arada bir, bazen yener beni de; gerçi ben izin veririm ya beni yenmesine... O da bilir bunu."

Pursaklar'daki o tepeye gitmeye, bir yandan Ankara'ya tepeden bakarken bir yandan da İslam'a boş biriktirmeye devam ettik Levent'le; zamanımız el verdikçe.

"Biri daha var buralara dadanan, ama durumu iyi onun; benim gibi değil. Yok aslında biriktirmeye, boş toplamaya falan ihtiyacı. Benim ekmeğime engel, tek işi bu... Ona 'boş' vermeyin ha; yabancı o!"

"Bütün boş'lar senindir; sen merak etme İslam."

"Gerçi siz bilirsiniz, karışamam ben... Orta yaşlı ama bastonla gezer o; ihtiyacı varmış gibi... Numara hepsi. Siz bilirsiniz yine de; ben bir şey diyemem..."

Para da kazandım o dönem, Mamak'ta ders verirken yani. Yine öyle bir iş bulsam çalışmaz mıyım, çalışırım elbette. Araştırıyor kızım da, bakıyor sağa sola, çıkarsa..."

Levent'le, İslam'ı bulmak için o tepeye her gittiğimizde bizi karşılıyor, tam da kaldığı yerden başlıyordu anlatmaya.

Mamak Halk Evi'nde tamamen rastlantısal olarak seçilen fakir ailelerin çocuklarına satranç dersleri vermiş İslam Osmanoğlu.

"Kübra şampiyon olmadı İspanya'da, kırk dördüncü oldu. İyi bir tecrübe oldu onun için... Bazı hatalar yaptı, basit hatalar, tecrübesizlikten. Sonrasında kimseye bırakmadı ama Türkiye ve Avrupa şampiyonluklarını... Mustafa üçüncü oldu Avrupa'da. Bir görebilsem onları,

Mamak'ta oturuyor Kübra. İki yıl oldu göremedim, o da gelemeyi ki..."

İyi çocuktu Levent, benden daha çok o anları İslam'dan.

"Sizinkilere de ders verirdim ama yaşları küçük daha, dört buçuk yaşında olmaz, verimli olmaz dersler. Bir başlama yaşı var sonuçta; hele seninki, ona daha çok zaman var; sizinkiler aklımda benim..."

Birbirimize baktık Levent'le... İyi adamdır, bakışarak bile anlaşılabirsiniz Levent'le...

Cumartesi, merkezdeki otobüs durağında bekle bizi, dedim, eyvallah, dedi. Ama böyle olmaz İslam, tıraş ol, takım elbise giy, sadece su iç o gün, dedim.

İslam gelmez ama, hani gelirse diye, Cumartesi öğleden sonra, bir yandan da ona boş biriktirerek, gittik Levent'le; Pursaklar Göçmenevleri merkezindeki o durağa.

İyi arkadaşdır Levent; gel dersin gelir hep.

İslam tıraş olmuş, saçlarını ve sakallarını kesmiş, nereden bulmuşsa, kendisine en az iki beden bol

gelen cart mavi bir takım elbise, ona hiç uymayan, kahverengi bir gömlek giymiş, üzerine de, kocaman bir kravat takmıştı; kör düğümle bağ yapılmış...

Elinde, bir buçuk litrelik bir pet şişede, yarısı içilmiş bir de su vardı onu gördüğümüzde.

Bir yudum daha alıyordu ki şişeden, kapağını kapatıp bindi arabaya bizi görünce. Sevindi, heyecanlandı, eli ayağı dolaştı bir zaman; "Erken geldim ben, kusura bakmayın." dedi.

İslam'ın cebinden çıkardığı küçük ve buruşmuş bir kâğıt parçasında yazılı olan telefon numarasını yol boyunca birkaç kez arayıp, Kübra'nın telefonda yaptığı tariflere harfiyen uyarak, nihayet bulduk evi. Tepecik Mahallesi'nde, önünde kocaman bir istinat duvarı olan bir sokakta, dik bir yamaçtaydı Kübra'nın evi; beton duvarlar arasına sıkıştırılmış ince bir merdivenden çıkılan bir gecekondu...

Şişesini arabada bırakarak, heyecanla, ama yavaş adımlarla çıktı merdivenleri, zile bastı. Kübra açtı kapıyı; esmer, uzun saçlı, güler yüzlü bir genç kız.

Hocasının elini öptü, konuştular kapı ağzında. İslam, bizden söz etmiş olacak ki, el salladı Kübra bize, buyur etti.

Annesi Gülizar Hanım çıktı sonra kapıya, o da davet etti bizi; eve çağırdı.

Teşekkür ettik, biz arabada bekleriz, dedik Levent'le. İyi ettik, dedim arabada beklemekle... Hem boş bile biriktiririz İslam'a.

Yarım saat sonra göründüler kapıda. Sarıldılar, Kübra tekrar elini öptü hocasının, el salladı bize de, gülümsedi.

Arabaya binip, hiç konuşmadan tepenin yolunu tuttuk. İslam, yeni takım elbisesiyle arka koltukta oturuyor, mutlu görünüyordu.

Yavaş yavaş, ısıtarak içiyordu suyunu...

Bir Düş Resmi

Önder Şenyapılı

“Rüya” sözcüğü Arapça’dan geçmiş dilimize. “Görmek” demekmiş. Gene aynı dilden alınmış, bugün artık pek kullanılmayan “rüyet” sözcüğünün anlamı ise “görme”. Osmanlıca “Adem-i rü’yet”, görmeme; “galat-ı rü’yet”, renk körlüğünü ve görme bozukluğunu anlatıyor.

“Rü’ya” uykuda görülen/girilen misali âlem/temsili dünya. Uykuda iken gerçek yaşamdan kopuluyor, gerçek yaşama benzerlikler içeren ama çoğunlukla gerçek dünyada gerçekleşmesi zor bir takım olaylar yaşanıyor.

Bugün rüya sözcüğü yerine “düş” sözcüğünü kullanmayı yeğliyoruz. 1900’li yılların başlarında bulunan, 14 harfli Uygur alfabesiyle yazılmış “Uygurca Maniheist metinler”de geçen “tül/tüş” sözcüğü Kaşgarlı Mahmut’un 1072-1074 yıllarında yazdığı Divan-i Lugat-it Türk’ta de “rüya, hayal” anlamında, yani Uygurca metinlerdeki anlamında yer alıyor. Kaşgarlı Mahmut, Uygurca’yı katışıksız ve en doğru Türkçe olarak niteler.

Özetle, düş sözcüğünün kökü Uygurca’da.

1900 yılında, psikanalitik kuramının banisi Avusturyalı nörolog Sigmund Freud (1856-1939) ilk kitabı “Die Traumdeutung”u yayımlar. Kitap düşler ve yorumları hakkındadır. Freud’a göre bilinçaltına atılmış, baskılanmış ilkel istekler düşlerde baskıdan kurtuluyordu. İlkel istekler, genellikle cinsellikle ve saldırganlıkla ilgiliydi.

Oysa, düşlerin salt bastırılmış ilkel isteklerin dışavurumu olmadığını gösteren olaylar da yaşandı. Örneğin, bir yüksekokul öğrencisi güneşin kızgın gazlarla yüklü merkezinde durduğunu gördü, düşünde. Güneşe bağlı gezgenler **Niels Bohr** adlı öğrencinin çevresinde dönüyor, her gezgen Bohr’un yakınından geçerken ötüyordu. Gazlar soğuyup katılaştıktan, güneş ve gezgenler uzaklaştıktan sonra Bohr uyandı. Güneş sistemi ile atomun yapısı arasında benzerlik olduğunu anlatan bir düş görmüş olduğunu düşündü. Bu düş sayesinde, Danimarkalı biliminsanı **Niels Henrik David Bohr** (1885-1962) ortadaki bir çekirdek çevresinde dönen elektronlardan oluşan ilk “atom tablosu”nu geliştirdi. Bohr, 1922 yılında Nobel Fizik Ödülüne değerli bulundu. 1999 yılında tüm zamanların en iyi fizikçileri arasında yapılan oylamada Albert Einstein, Isaac Newton, ve James Clerk Maxwell’den sonra 4. sırayı aldı. Bohr’un atom tablosu zaman içinde değişikliklere uğramışsa da temel ilkeleri geçerliğini korudu.

Çağdaş atom kuramı görülen bir düş sonucu yaşama geçirilmişti.

Düşlerin “hayırlara vesile olabileceğinin” ayırtına ilk kez 590 yılında Papalık varmış. Düşleri “ilahî” ve “şeytanî” olarak ikiye ayırmış. Ayırmış da, şairimiz İlhan Demiraslan (1928-1980) “şeytanî” düşlerin de yararlı olabileceğini “Bekâr” başlıklı şiiriyle vurgulamıştır:

“Ben bir bekâr adamım

Param yok ki karım olsun

Geceleri şeytan girer rüyama

Sağ olsun.”

Yalnızca şairlerin değil, öykücülerin de düşlerin yararları üstünde durdukları izlenir. **Fikret Ürgüp** (1914-1977) “Rüya Tiryakisi” başlıklı öyküsüne:

“Klasik müzikteki kuartlerler kadar düzenli ve anlamlı ama dayanılmazacak kadar can sıkıcı ve tatsız olurdu yaşamak, uykuda ya da uyanık görülen rüyalar

olmasaydı” diye başlar.

Ressamlar, uyanikken düş görenlerdendirler.

Söylenceleri görselleştirmeleri, uyanikken düş görmeden olanaklı değil. Cennet, cehennem, Meyvesi yasak bilgi ağacı, Nuh Tufanı, Nuh’un gemisi, Altın Çağ’daki yaşam, Tanrılar ve Titanlar savaşı, Afrodit’in “deniz köpüğü”nden doğuşu ve bir deniz kabuğu içinde toprağa ayak basışı, Meryem’e Kutsal Ruh’tan hamile kaldığını bildiren Cebrail, vb. betimlemeleri gözle görülerek mi, düş görerek mi yapılmıştır?!

Gerçeküstücü resimleri, -- Salvador Dali, René Magritte, Paul Delvaux, Giorgio de Chirico, Max Ernst ve daha nice benzerlerinin tablolarını geçirin aklınızdan; her biri “düşün dibi” diye nitelenmez mi?!

Günümüz ressamları da düşlerini tuvallere aktarıyorlar. Biri, bir hemşehrimiz. 1976 Ankara doğumlu, 2002 Gazi Üniversitesi Resim ana sanat dalı mezunu, Kültür ve Turizm Bakanlığı’nda görevli **Kadir Öztoprak**. Şimdiye değin sergilediği yapıtlarının ana izleği değişmedi: Düşler, düş görenler...

İlk ağızda belirtmeliyim ki, Öztoprak’ın gördüğüm resimlerinin hepsi bana sesleniyor. Her biri, düşlere yakışır gizemler içeriyor. Her birinde zihni devindiren bir tılsım var. Kiminde Raymond Peynet’nin, kiminde Marc Chagall’ın birbirine sevdalanmışlarını görüyorum. Kimi tabloları, Pierre Bonnard’ın “Dünya Cenneti”, “Siesta” ve türlü manzara resimlerine yolculuyor beni.

Dediklerim, sakın ola ki, kötüye yorulmaya. Öztoprak, andığım ressamlar, andığım resimlere benzeyen, o ressamlardan, resimlerden esinlenilmiş görüntülere imza atmış demek istemiyorum. O ressamların resimlerince etkileyen resimler yapmış demek istiyorum

Yaz mevsimi dolayısıyla düzenlenen bir karma serginin e-mail duyurusunda Öztoprak’ın bu sayfada izlenen resmi de yer alıyordu. Bir süre takılıp kaldım. Gözlerimi alamadım. Birden ayırt ettim ki, düş “yazıyorum”. Ya da Öztoprak’ın anlattığı düşü dönüştürüyorum.

Omuz omuza bir çift kedi, gökteki uçurtmayla yarışan üç kırlangıç, uçurtmanın sahibi bir kız, bitki örtüsünün içinde kırlangıç yavruları ve genç bir kadınla sırt sırta vermiş bir eşek.

Biraz dikkatli ve uzun süreli bakın resme, kendi kendinize de olsa, masalınızı yazmaya/anlatmaya başlayacaksınız. Ya da uyanikken düşleyenlere karıştığınızı hayretle sezeceksiniz.

1. Maniheist. Mani dininden olan. 3. yy.’da Pers İmparatorluğu içinde Mani diye anılan kişinin kurduğu kutsal kitabı Arzhang olan ve kısa sürede çok geniş bir coğrafyaya yayılmış olan din Mani dini ve/ya da Maniheizm diye anılıyor.

İşçi Sınıfının ‘Herakleitos Kipi’ ve Temsiliyet Sorunu

Serdar Aydın

İnsanın dünya üzerinde var olduğu ilk andan itibaren oluşmaya başlayan “İnsanlık Tarihi”, çeşitli kategorilere ayrılarak betimlenebilir. Ancak her koşulda var olmak, sosyolojik, ekonomik, politik vb. katmanların etkileşimli birlikteliğine bağlı bütüncül bir süreç ve sonuçtur. Avcı-toplayıcı yaşam şeklienden yerleşik hayata geçilmesi ve yerleşme olgusuyla birlikte, yeni sosyolojik oluşumlar da meydana gelmiştir. Belki de yerleşik hayatın getirdiği en büyük fark, avcı-toplayıcı topluluklarda olmayan bir olgu olarak, toplumsal yapının katmanlı veya sınıflı niteliğe ulaşmasıdır. Çağdaş toplumların, özellikle ulus devletlerin sınıflı toplumsal yapısı, neredeyse kaçınılmaz bir sonuçtur. Sınıf kavramı, kuramsal bilginin en kadim kavramlarından biri olup, genel anlamıyla hiyerarşik bir yapılanmayı ifade eder. Ancak bu hiyerarşinin mutlaklığı söz konusu değildir ve geçişkenlik özelliği vardır. Bireyler, sınıfın içerisinde ekonomik, politik vb. nitelikleriyle konumlanırken, bu niteliklerdeki değişimler sınıfsal geçişkenliği önceler.

Sosyolojik açıdan sınıf kavramı *de facto* bir durumu ifade eder. Sınıfların hukuki dayanakları ve tanımları, idari betimlemeleri gibi keskin nitelikleri yoktur. Esasen fiili durumun yarattığı ve var kıldığı olgulardır. Sınıflar ya da toplumsal katmanlaşma, yaklaşık olarak birbirleriyle yakın niteliklere sahip insanlardan oluşmuştur ve klasik betimlemede üst, orta ve alt olmak üzere üç sınıfsal yapı tanımlanabilir. Üst sınıf, toplumdaki ekonomik kaynakların ve mülkiyetin çoğunluğuna sahiptir. Orta sınıf, meslek sahibi, esnaf, nitelikli işçi vb. statüdeki insanlardan oluşur. Alt sınıf ise ekonomik açıdan en zayıf halka olan ücretli işçiler, köylüler ve işsiz güçsüzleri kapsar. Bu genel tanımlama yaklaşım pratiklerine göre çeşitlilik gösterebilir. Örneğin sınıf kavramının majör ve yapılandırıcı bir öge olduğu Marksist kuramda, üretim araçlarının mülkiyeti üzerinden tanımlar yapılır. Kapitalist toplumda üretim araçlarına sahip olanlar, aynı zamanda hakim sınıf olarak betimlenen burjuvalardır. Burjuvazi, eş deyişle sömüren sınıftır. Marx, sınıf kavramının oluştuğu ilk toplumsal yapı olan köleci toplumdan çıkış olarak feodal topluma ve sonrasında da kapitalist topluma ulaşacak, sınıflar arası mücadeleyi insanın varoluş tarihi olarak betimleyecektir. Bu süreç evrimsel nitelikler gösterse de her momentte asıl olan kavram, sınıf nitelendirmesidir. Biraz romantik bir yaklaşımla genelleştirme yapılırsa; üretim araçlarının mülkiyetine sahip olmayan, dolayısıyla hakim sınıf olamayan ve siyasal üstünlüğü bulunmayan, emeği ile üretim sürecinde yer alan işçi sınıfı, eş deyişle proletarya veya artı-değer üreticisi sömürülenler ‘kederli’ bir topluluktur, denilebilir. Bu kederin kaynağında, elbette ki çok çeşitli olgulara bağlı birçok bileşen vardır. Bu bileşenler, Marx’ın sıralaması içerisinde köleci toplumdan çağdaş kapitalist yığınlaşmaya ulaşan ve sınıflar arası mücadeleyi görünür kılan öğelerdir. Andığımız ‘kederli’ sınıfın, analizcinin yaklaşım pratiği ve yöntem önermesine bağlı olarak iktisadi, politik, psikik vb. analizleri rahatlıkla yapılabilir. Ancak yazımız bağlamında sorulması gereken soru şudur: Sanatın, ‘Estetik Güzel’in yurdunda ve sanatsal objelerin evreninde, bu kederli sınıfın izleri ve temsiliyeti var mıdır? Ya da piyasa ilişkileri içerisinde, meta değer üretmeyen, değişim değeriyle değil kullanım değeriyle öne çıkması gereken sanat objelerinde, bir temsil biçimi olarak, işçi sınıfının, hakim olmayanların, mülkiyet araçlarının sahibi bulunmayanların ve artı-değer üretmesi için hep daha fazla sömürülenlerin temsili söz konusu olabilmis midir? Eğer böylesi bir temsiliyet var

ise, bu temsil şeklini görece ve anlamlandıracak bir algıdan, değerlendirme pratiğinden söz edilebilir mi?

“yaşamı bilinç belirlemez, bilinci yaşam belirler!”

Yukarıda vurguladığımız analizin yapılabilmesi için iki oluşturuç ögenin, sınıf kavramı açısından tanımlanması ve niteliksel çözümlemesi gerekir. Bu kategoriler, Kartezyen bir yaklaşımla ve en genel anlamıyla sanatı üretenler, yani sanatçılar ile algılayıcılar olarak tanımlanabilir. Sanatçıların ve üretilen sanatı algılayacakların sınıfsal nitelikleri başat öğelerdir. En basit yaklaşımla, sanatsal üretim için imgeleme, eskilerin tabiriyle muhayyileye ve hayale ihtiyaç vardır. İmgelem olmadan, sanattan söz edilemez. Peki gününün büyük bir kısmını ‘çalışmaya’ ayıran, sürekli ve daha çok artı-değer üretmeye zorlanan, üstelik yanlış gerçekliğin içerisinde daha çok tüketmeye koşullanan ve tüketebilmek için daha çok çalışması yüceltilen sömürülenlerin imgelemi, sanatsal yaratıcı verime ulaşmayı sağlayabilir mi? Soruyu ontolojik kip ile sorarsak; reel varlık katmanından, verili dünya ve hayat pratiğinden çıkamayan, bu pratiğe mahkum edilen işçi sınıfı, irreal varlık katmanıyla nasıl bir ilişki kuracak ve sanatın yaratıldığı bağlama ulaşabilecektir? Bu sorunun en kesin ve pratik yanıtı, Marx’ın sevgili damadı *Paul Lafargue*’un meşhur ‘tembellik hakkı’ önermesidir. Tembellik hakkının varlığından haberdar olmayan, bu hakkını kullanma arzusu bastırılan bir topluluğun sanatla, sanatsal imgeleme ilişkisi kurulabilir mi? Ya da sanat, tembellerin, az çalışan ve kendine zaman ayırabilenlerin mi uğraşdır? Marazi, doktriner, dayatmacı ve “*Hayal et! Sanatı algıla! Sanat yap!*” tahakkümünde bir yönsemeden hiçbir sonuca gidilemeyeceğini de tarih göstermiştir. Çünkü açıklıkla ifade edilmiştir ki; “*yaşamı bilinç belirlemez, bilinci yaşam belirler!*”

İkincil olarak ele alınması gereken olgu, sanatçıların işçi sınıfıyla temas edebilme olanağının sorgulanmasıdır. Görece tembellik hakkına sahip, hayal kurabilen ve sanatsal imgeler yaratanların kendi sınıf bilinçleri ve yapıtlarını sundukları toplumsal sınıflarla, özellikle işçi sınıfı ile olan ilişkilerine odaklanmak gerekir. Bizce verili, totaliter ve tahakküm üreten talimatlı yaklaşımların dışında, böylesi bir ilişkinin “kendi doğası içerisinde” kurulmasını beklemek, güncel kapitalist toplumlarda, hatta köleci, feodal yapılarda bile mümkün görünmemektedir. Sanatçılar, çoğunlukla, verimlerini burjuvaziye sunmakta, burjuvanın lütfedip satın almasıyla, yapıt, değişim değeri mutlaklaşan bir metaya dönüşmektedir. Sanat, burjuvazinin, çalışmaya mahkum olmayanın, tembellik hakkını sonuna kadar kullanabilenin hazzına hizmet eden, haz nesneleri üreten bir ‘şey’e evrilmiştir. Müzayedelerde el değiştiren yapıtların ederleri, asgari ücretle hayatta kalmaya çalışanların imgelemine bile sığmamaktadır. Ya da farklı bir coğrafyadan örneklersek, mutlak sömürü ve kölelik altında üretilmiş *blues* ve caz müziğinin güncel icrasında, en ön sıralar pamuk ya da fabrika işçilerine değil,

“**Pantha rhei, pantha khorei, kai udem menei...**”(1)
(Her şey akar, her şey devinir ve hiçbir şey olduğu gibi kalmaz...)

Herakleitos

“**Yaşamı bilinç belirlemez, bilinci yaşam belirler.**”(2)

Karl Marx

mücevherlerini şakırdatan seçkinlere ayrılmaktadır. Peki, bu korkunç karanlıktan çıkmanın, sanatın yaratıcı enerjisiyle özgürleşebilmenin olanağı var mıdır?

Umudun, umutsuzlar sayesinde var olduğunu vurgulayan Walter Benjamin’e selam verip, “*özgürlüğün, zorunlulukların bilincine varıldığı an*”elde edilebileceğini haykıran kuramsal önermeyi de anımsadığımızda, bu karanlıktan çıkmanın olanaklı olduğunu savlayabiliriz. Ancak bu olanak bir hayli zor ve uzun erimli bir mücadeleyi gerektirir. Öncelikle sanatın, varoluşsal bir gereksinim olduğunu, içinde bulunduğumuz korkunç gerçekle,ben’in temas edişindeki yüksek gerilimi ontolojik bir rezonansa dönüştürebilecek biricik olanağın sanatsal verimle cisimleşebileceğini algılamalı, anlamlandırmalı ve itiraf etmeliyiz. Bu itiraf, sahici ve samimi bir algının sonucunda olmalı; içinde bulunan toplumsal, etnik, siyasi, ekonomik vb. bütün ortodoks manipülasyonlardan azade bir varlık halini imlemelidir. İkinci koşul ise işçi sınıfının etkileşimli ve devingen ‘*Herakleitos* varlık kipi’ni asla unutmaması ve bilincin yaşamı belirlediği vurgusudur. “Her şey akar, her şey devinir ve hiçbir şey olduğu gibi kalmaz” önermesinin, işçi sınıfını etnik, milliyetçi, muhafazakar vb. kliklere saplanmaktan kurtarıp, çalışmanın; bireyin kendi özgün varoluşunu gerçekleştirmek için bir araç olduğu sonucuna ulaştırması gerekmektedir. Ulaşılabilir mi? Açıklıkla söylemek gerekirse, günümüz dünyasında bir hayli zor!.. Bu saptamaların sonucunda fasit bir dairenin içerisinde olduğumuzu ve kendi kuyruğunu yakalamaya çalışan bir canlıya dönüştüğümüzü düşünebiliriz. Ama hayatın olanakları tükenmez ve “deli” bir filozof fısıldar kulağımıza: “Gerçek çirkindir. Gerçek yüzünden mahvolmayalım diye sanatımız var.” (Nietzsche,1975: 435)

Gerçeğin hallerine karşı mahvolmamak için sanata sığınmaktan başka umarımız da yoktur aslında.

Peki bunca manipülasyon, ortodoks şartlandırma, ideolojik çarpıtma, sadece meta değil, arzuları da üreten ve pazarlayan kapitalist tahakkümün sonsuz çeşitlemeleri, rijit beyinler, tekçi mutlakçılık anlayışı içerisinde, insanı mahvolmaktan koruyacak sanatın olumlu etkisi nasıl olup da işlevselleşecektir? Özgül ağırlığı son derece yoğun olan bu sorunun yanıtını herkesin kendi anlağında ve hayat pratiğinde araması gerekmektedir. Buyurgan ve yönlendirici yanıtların değeri yoktur. Belki de en yetkin yanıtı Marx vermiştir; değil mi ki “yaşamı bilinç belirlemez, bilinci yaşam belirler!”

Bu halde yaşamlarımıza ve edimlerimizi belirleyen bilinç halimize bakmamız dışında bir önermede bulunamıyoruz. Ancak andığımız sorunların göze getirildiği ve bizce çok kıymetli olan bir temsiliyet örneğine değinerek yazımızı bitirebiliriz. Ünik sanatçı Yüksel Arslan, majör serilerinden birisi olarak, 1969-1975 yılları içerisinde, altı yıl çalışarak, yoldaş Marx’ın *Das Kapital*’ini görselleştirmiş, filozofun *opus magnumu* olan kitabın lafzını görsel karşılıklarıyla ifadelendirmiştir. Bu seri içerisinde yer alan iki çalışma, sınıf kavramı ve bilinci açısından dikkate değerdir. İlk çalışma *Artur 156, Kapital VI (Sınıflar)*,1971 tarihli eserdir. Burada sınıf kavramı görsel bir ime dönüştürülmüş; işçi sınıfı kafası el olan, elinde bir çekiç tutan figürle, sermaye ise kafası metal para olan, takım elbiseli figürle imlenmiştir. Bu temsilin birçok çağrışımı olduğu açıktır. El emeğiyle çalışan, sömürülen işçi ile takım elbiseli elitist, sermaye ve üretim araçlarının maliki olan burjuva arasında gerilimli bir ilişki kurulmuştur. Çalışma, sınıf kavramının ya da felsefi bir kavramın görsel temsili açısından bir şahika sayılabilir. Ancak bir an sonra, en başta alıntılıdığımız diyalektik sürece ve *Herakleitos*’un öngörüsüne uygun olarak hiçbir şey aynı kalmamış, her şey akış içerisinde değişmiş ve işçi sınıfı da sermayeye uyum göstermeye başlamıştır. Yani bilinç, yaşamı belirlemeye devam etmiştir. Spektrumun genişliği unutulmamalı, >>

2 Çocuk Annesinin Ankara'sı Bankta Simit: Bir Ankara Günü

A. Özge Akar

Sokaklara hepimiz çok rahat ulaşabilmeliyiz. Çocuk bakan biri olarak her gün daha iyi kavıyorum ki;ulaşamıyoruz.Göstermelik yapılan rampaları,kaldırıma park etmiş arabaları, yayalara yeşil yandığı halde yaya geçidine doğru son sürat gelen şoförleri, bozuk kaldırım malzemesinin yanında atıl duran demir filizlerini, kaldırımı tamamen kaplayan bir kurum tarafından konmuş kütleyi ve bunun gibi bir çok olumsuz örneği gördüğümde; çocuklarımın arabasını itebiliyorum, tehlikeyi mümkün mertebe fark edebiliyorum, sesleri duyabiliyorum, ama ya engelli biri nasıl bu sokaklarda ilerleyebilir ki diye düşünüyorum?Engelli olsaydım tek başıma sokaklara nasıl ulaşabilirdim ki?Çocuklar ile yaşam çok güzel, çünkü hep umut var! Her şey daima iyiye gidiyor. Binlerce şey öğreniyorlar, binlerce yeni deneyimi sizinle yaşıyorlar. Sürekli bir umut var, ileride bu kaldırımda yalnız başlarına yürüyebilecekler, ileride bensiz karşıdan karşıya geçebilecekler, gibi... Bu umutla ben de sokaklardaki olumlu şeylere odaklanıyorum. Belki, güvenlik korkusu da yaşadığımız şu günlerde, bu yazı da birilerine umut olur diyerek.Çocuklar ile benim Ankaramda bana kendimi şu aralar şanslı hissettiren şey; birlikte bankta oturup simit yemek.

Bankta Simit

Ankara simidi harika bir atıştırmalık olduğu kadar, sabah kahvaltısı ya da öğle yemeği niyetine de yenebilir. Hatta 'düşük kalori' diyetlerinde bile görebilirsiniz. Ankara simidi, zararlı atıştırmalıklarla karşılaştırdığınızda; çok ucuz ve kalitelidir. Simit benim hayatımda hep güzel bir tat bıraktı. Bunu en iyi fark ettiğim yer, iki hafta önce gittiğim bir 'play date' yani çocuklar ve çocuk bakanlar için oyun randevusu oldu.

Sabah 10:00 gibi Çankaya'daki Lozan Parkı'nda buluştuk, bizden önce gelenler bir ağacın gölgesinde kalan banka oturmuştu. Grup büyüdükçe aynı banka dizildik, çocuklar olduğu için zaten sürekli aynı yerde kalmamız mümkün değildi, bir bank hepimize yetti. Dönüşümlü olarak oturduk, her fırsatta sohbetle devam ettik, çocuklarla oynadık. Portekiz, Şili, Yunanistan ve Sırbistan doğumlu anneler vardı. Bir süre sonra tüm annelerin diğer çocuklar da ister diye fazlaca getirdiği şeyler çantalardan çıkmaya başladı; hepimizin çantasından aynı şey çıktı; simit! Hepimiz bir şekilde farklıydık ama çocuklarımız için seçtiğimiz şey aynıydı, gölgede bir bankta oturup simit yemek.

İçimizden biri, her zaman yanında simit taşıdığından bahsetti. Başka biri, kısaca bir simit tarifi verdi. Çok

mutlu hissettim. Çocukluğumda, annemle dışarı çıktığımızda, simit alıp, törenle yiyişlerimiz aklıma geldi. Başkalarının da mutlu olduğunu görünce daha da mutlu oldum, hepimiz gezgin ruhlu kadınlar, işte orada birlikteydik,bu dünyada çocuklarımız ile yaşamak istediğimiz şekliyle; mutlu ve barış dolu.

Bank

Toplumsal mekanı kabaca şöyle tarif ederim;mülkümüz olmayan bir yerde, hesap ödemedem (vermeden) oturma, dikilme, uzanma özgürlüğü sağlayan bölge.Sokak mobilyaları, en başında bank;rahatlık, huzur, güvenlik sağlar. Ankara'da, Temmuz ayında güneşin altında geçen bir günde, gölgede bir bank bulursa insan, babamın deyimiyle; askerde babasını görmüş gibi olur, hemen yanına koşar. Medeniyetin simgelerinden biri 'bank'tır.

Bank Yardımcıdır

Bebek arabası ile yürürken, bir anda bebeğinizin altını değiştirmeniz gerekirse ve bir bank bulursanız işiniz biraz kolaylaşır.Bir banka oturursunuz, arabayı önünüze çekersiniz. Ya da bebeğinizi kucağınıza alırsınız, kucağınızda bezini değiştirirsiniz, bu sırada gerekli eşyaları bebek arabasına koyup kolayca kullanırsınız, bu sayede bebek eşyalarını kirletmezsiniz.Bank yoksa, belki ağlayarak eve dönerseniz; belki bir restorana girip, beşinci sınıf bir temizlik sunan alt değiştirme ünitesini kullanıp, üstüne ayıp olmasın diye sipariş verdiğiniz ve aslında istemediğiniz şeyin hesabını ödersiniz; belki de bir arkadaşınızın evine sığınırsınız. Kısaca, bank sokakta kalabilmenizi sağlar.

Bank Sosyal Bir Ağıdır

Oturduğumuz sokakta, Çankaya Belediyesi tarafından, yaklaşık her on beş metrede bir dizilmiş banklar var. Yaşı bizden büyük insanlar bu banklar sayesinde, korkmadan sokağa çıkıp yürüyebiliyorlar, onları oturup dinlenirken görüyoruz. Soluklanırken, bize selam veriyorlar, çocukları torunlarına benzeterek seviyorlar, dizlerinden şikayet ediyorlar. Toplumsal mekan olan sokaklar, sosyalleşmemizi sağlıyor. Sokağa düzenli çıkan çoğu komşumuzu az çok tanır hale geldik.

>> en zalim şartlarda ölesiye çalıştırılan, sömürülen işçilerin varlığı bir an gözden kaçırılmamalıdır. Ama gerçeğin diğer yüzünde sınıf bilincini yitirmiş, kapitalist düzene eklenmiş, tüketim zincirine bağlanmış, üretilen arzuları ve arzusunun tatmini tüketimle formatlanan; öğle arasında, bilmem kaç taksitle aldığı akıllı telefonundan, çalıştığı şirketin borsadaki hisseleri üzerinde işlem yapan, bu küçük işlem hacmiyle matah bir şey yaptığı yanılsaması içerisinde sermayeye uyum sağlamış, "kabahatin çoğunun kendisinde olduğunu" bile bilmeyen *mutant* işçiler oluşmuştur. Yüksel Arslan bu uyum sağlamış işçileri ise, dönüşümün mutlak göstergesi ve ironisi olarak, kafası elden paraya evrilmiş, sınıf bilinci ve aidiyeti mutasyona uğramış bir tür canlı olarak, *Arture 168, Kapital XVII (Sermayeye Uyum Sağlamış İşçi)*, 1972 tarihli çalışmasında görselleştirmiştir.

Bu iki eser, yazımızın başlığındaki varoluş kipinin ve sınıf kavramına ilişkin işçi dönüşümünün sarsıcı bir temsili olup, bilincin yaşamı belirleme önermesinin de güçlü bir göstergesidir.

Diyesim, işçi sınıfının diyalektik varoluş süreci *Herakleitos Kipini* kuramsal olarak öncelese de,bilincin yaşamı belirleyen gücü olgusal olarak farklı bir bağlama ulaşılmasına neden olmuştur. Yüksek kültürün estetik temsili olarak eliteleştirilen sanat ve sanat yapıtlarının dünyasına yönelim gelişmemiş, aksine kapitalizmin ruhuyla bütünleşen,sisteme hizmet eden, mülkiyetçi,

muhafazakar, mukaddesatçı, para ve sermaye birikimine yönelik edimler güçlenmiştir. Sanatın eksikliği ontolojik bir olgu olarak algılanmamaktadır! Böylesi bir eksiğin duyumsanmaması, eksiği giderecek istemi de ortadan kaldırmaktadır. Popüler kültürün dümen suyunda, alıklaşan ve aptallaşan bir dünyanın varlığa gelişini ayırt etmekten çok uzakta, neredeyse klişeye dönüşmüş ortodoks söylemlerle ve "gibi" yapıtlarla bir yere varılamayacağı ve hiçbir şeyin değiştirilemeyeceği de artık görülmelidir. Aynı anda burjuvaziye, sanat yapıtlarını satın alsa da mülk edinemeyeceği duyumsatılmalıdır. Sanat, herkesindir ve kamuya açık olmalıdır!Sanat üretenler didaktik söylem ve üslupların ötesine geçerek, ontolojik bir bağlamda kendi tragedyasını yasayan işçi sınıfının hakikatini, bireysel varoluşun sessiz ve ıssız bağlamlarında görmeli ve göstermelidir. Bir yanda milliyetçi, mukaddesatçı bir çizgi, öte yanda kapitalist ve sermayedar olmaya çalışan, bütün sınıfsal aidiyet ve değerlerini, bilincini yitirmiş *homoeconomicus* mutant yaratıklar... Siyaset, sanatın kendi politikasını üreten ontolojik ve varoluşsal devinimine karşı durmadan, müdahaleci yöntemlerden uzaklaşarak kendi bağlamına çekilmelidir. Özgürlük ve yaratıcılığın,ütopik değil sürekli bir devrim düşünün en önemli bileşeni olduğu ayırmsanmalıdır. İşte bütün bunlar yapıldıktan sonra işçi sınıfının sanatsal alanda temsili gerçekleşebilecek, işçilerin ekmek kadar sanata da ihtiyacı olduğu bilinci oluşacak ve bu bilinç hayatın neliğini, temsiliyetin olanaklılığını belirleyecektir. Tarihi

Bank Gezmektir

Gezmek için dinlenmek gerekir, molalar gerekir. Çok erken saatlerde Güvenpark'tan geçerseniz banklarda uyuyan insanlar bulabilirsiniz. Belki uzak bir şehirden gelen, iş görüşmesi öncesi dinlenen biridir; belki bir hastaneye gitmek üzere dolmuş saatini bekliyordur; belki çok sarhoş olup sızmıştır.Bank, gezgin dostudur, dinlendirir.

Bank Sığınmaktır

Evsiz kalırsanız, eve dönmek istemezseniz, eninde sonunda gideceğiniz yer banktır. Sayısız film var bunu doğrulayan, bir de gerçekler. Kamusal mekanların ele geçirilmesini önlemek isteyenler, o banklar yerinde kalsın diye de çalışıyor. Bir gün, umarım olmaz ama, deprem olduğunda ilk arayacağınız şey, boş bir bank olacak, varlıklı olsanız da bu olacak. Acil durum ya da değil, delicesine koşarak oturmak isteyeceğiniz bir kamusal alan bekçisidir bank.

Bank Hayratlıktır

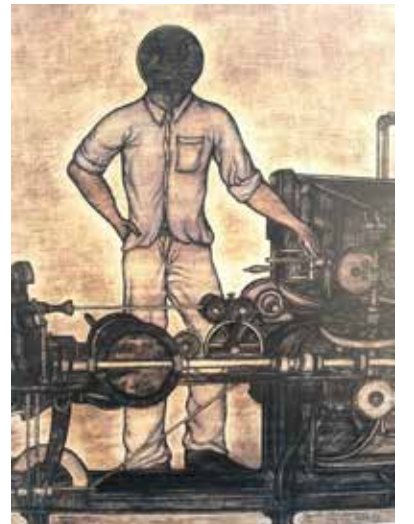
Beni sevinçli bir şekilde şaşırtan hayratlık bankları, yan yana dizilmiş şekilde, ilk defa Glasgow'da gördüm (daha sonra bunu Britanya adasında nereye gittiysem gördüm). Bizde nasıl hayratlık çeşmeler varsa ve üstüne 'Merhum Veli'nin anısına' diye yazılıyorsa, orada da bir sürü bank görebilirsiniz sırtınıza denk gelen yerinde 'Merhum George'un anısına' gibi yazıları olan.Birileri için sevdiği kişiyi ölümsüz kılmakla görevlendirilmiş, gelecek nesillere bırakılacak kadar değerli görülmüş bank. Tüm çocukların huzurlu bir dünyada yaşaması; en büyük dileğim. Bunun için; hepimiz sokaklarda ve bu dünyada eşit olmalıyız.

bir öngöründe bulunan Marksizme göre, ekonomik kıtlığın yerini ekonomik bolluğun almasıyla toplumsal ve tarihsel bütün sınıf ayrımlarının ve kafa emeği ile kol emeği, tarım ile sanayi, köy ile şehir arasındaki kutuplaşmaların ortadan kalkacağı, sosyalizmin ikinci ya da daha ileri aşamasına geçileceği varsayılmaktadır. Bu geçiş yolunun ilk anı,belki de bu farkındalık olacaktır. Artık ne denilebilir ki?

ARS LONGA VITA BREVIS!..

(1) Herakleitos'un diyalektik devinimi imleyen sav sözü.

(2) Karl Marx, "Alman İdeolojisi", Felsefe Yazıları, s.118.

“Zil, Şal ve Gülün Ötesi” Flamenko Ankara Derneği

Emel Demir

Özellikle akşamüstü saatlerinde Tunalı Hilmi Caddesi'nde yürürken belki kulağınıza çalınmıştır ayak sesleri takada takada ta!Kafanızı kaldırıp bakarsanız çok gösterişli olmayan bir “Flamenko Ankara Derneği” tabelası görürsünüz. Evet, Ankara'nın ortasında aşkın ve isyanın adresi. Yüzlerce yıldır çeşitli coğrafyalardan beslenen, hiçbir yazılı kaynakta değil dans ve müzikte ifade bulan, biriken bir kültürün Ankara'da bulunduğu candır Flamenko Ankara Derneği. İçeri girdiğinizde mütevazı, sıcacık bir mekan; güler yüzlü, içten insanlar;flamenko üstatlarının fotoğraflarıyla donatılmış duvarlar ve gitar sesine karışan tutku dolu ayak vuruşları karşılar sizi.

2003 yılında bir grup flamenko aşığı sanatçı tarafından Flamenko Kulübü olarak kurulan, daha sonra flamenko tutkunlarının artan ilgisiyle, bu kültürü yaşatmak ve daha çok hizmet verebilmek adına 2007 yılında dernek halini alan Flamenko Ankara Derneği, halen faaliyetlerine devam ediyor. Neler mi yapıyorlar? Bu kültüre gönül veren dansçı ve müzisyenlerle kurslar veriyor, Uluslararası Flamenko Ankara Festivali'ni düzenliyor, yurtiçi ve yurtdışından flamenko dansçısı ve müzisyenleriyle atölyeler düzenliyor, Gitaristler Gününü organize ediyor ve gösteriler düzenliyorlar. Şu an dans, gitar ve ritim dersleri devam ediyor. Talebe göre İspanyolca kursu da açıyorlar.

Bütün işler gönüllülük esasına dayanıyor. Artık eşine az rastlanır bir dayanışma ve işbirliği ile flamenko kültürünü yaşıyor ve biriktiriyorlar. İnsanları bir araya getirerek, paylaşmayı, paylaştıkça üretmeyi deneyimliyorlar. Tabii bunu yaparken, Flamenko Ankara Derneği bileşenleri, yaşadıkları coğrafyadan ve kültürden kendilerini soyutlamadan, gönül verdikleri kültürün özünü oluşturan isyan ve direniş ruhunu yaşıyorlar. Koşullar ne olursa olsun inadına kenetlenme ve inadına var olmayı savunuyorlar. Sohbet esnasında birisinden şunları duyuyorum:

“Güvenpark'ta patlama olduğu akşam burada dans dersi vardı. Ders yapmadık ama geldik, hepimiz bir çember olup hiç konuşmadan o anı, acıyı, hüznü ve öfkeyi paylaştık. Günlerce sokaklarda kimse yokken biz yine buraya geldik, olanlarla birlikte başa çıktık...”

Öyle ya tarih boyunca toplumsal bunalımlarda en çok zarar gören faaliyetlerdendir dans ve müzik. Öte yandan bundan en çok beslenen, zenginleşen de belki... Flamenko dansı ve müziği de bunun en iyi örneklerinden biri. Bakınız İspanya İç Savaşı sırasında bestelenmiş, faşizme karşı direnişin sembollerinden olmuş Ay Carmela şarkısı. İşte Flamenko Ankara Derneği de 2003'ten bu yana bu başkaldırı kültürünün en güzel ifade bulmuş biçimi.

Kendimce tarif etmeye çalıştığım bu oluşumu, Ankara Flamenko Derneği'nin müdavimlerine sordum. Sözü, uzatmadan onlara bırakmak en güzeli...

Flamenkonun ve Flamenko Ankara Derneği'nin sizin için anlamı, size kattığı nedir, neden buradasınız?

Özge Yılmaz Cengiz (Flamenko dansçısı, 6 senedir dernek üyesi): Benim bireysel başkaldırı ve iyileşme sürecimin yuvası Flamenko Ankara Derneği. O yüzden benim için anlamı şefkat, bağlılık ve sevgi. Flamenko zil, şal ve gülden çok daha fazlası. Birikmiş tüm duygularımı yaşamama, bedenimi, kadınlığımı ve bireyselliğimi keşfetmeme olanak sağladı, hâlâ da sağlıyor. Dernek de flamenkoyu iliklerime kadar hissetmemi sağlayan bir yuva. Herkes dansını, müziğini bireysel özveriyle geliştirse de; flamenko müzisyen-şarkıcı-dansçı-hatta seyircinin kolektif bir şekilde ürettiği bir kültür olduğu için flamenkoda biraradalık çok önemli. Bu açıdan derneğin hem kendi aramızda kaynaşmamıza hem bizzat Endülüs'ten gelen sanatçılarla ya da oranın insanıyla tanışmamıza olanak sağlayan bir çatı olması çok kıymetli.

Sahne sanatı üretmenin ötesinde flamenkoyu tüm gerçekliğiyle yaşamamıza olanak sağlayan bir ortam hazırlıyor. Dernekte altı senedir benimle birlikte üzülen, benimle birlikte sevinen, en önemlisi yaşam nefes aldirmayacak kadar zorladığında, benimle birlikte

ritim tutan insanlar var. Flamenko kendi tarihçesi ve ruhu gereği ancak böyle bir ortamda öğrenilebilir bence. Yaptığı işten cebine beş kuruş kalmayan, yalnızca flamenkoyu yaşamak ve yaşatmak isteyen bir grup delinin kurduğu bir derneği ayakta tutmaya çalışmak başlı başına bir mücadele süreci.

Her geçen gün sanatın iyileştiriciliği unutturulmaya çalışılıyor. Varlığını sürdürmeye çalışmak Flamenko Ankara Derneği'nin bu düzene karşı "ben de burdayım" diyerek başkaldırmasıdır. Endülüs çingenelerinden uzak bir coğrafyada tıpkı onlar gibi sadece var olmaya ve üretmeye çalışıyoruz. Bunun yanında derneğin başkaldırı kültürüne en büyük katkısının; doğrudan, kendini olduğu gibi kabul edip seven, haklarını korumayı ve yaşamdan zevk almayı öğrenen, hayır diyebilen bireyler olabilmemizi sağlayan flamenkoyu aslına uygun bir biçimde yaşatan bir kurum olması olduğunu düşünüyorum. Çünkü flamenko yaparken kimse mükemmel olmak zorunda değil. “Şişman”, “yaşlı” ya da “çirkin” olmak dansınıza renk bile katar söz konusu flamenko ise eğer. Sanatla haşır neşir olmak herkesi sağaltır ama Flamenko “öteki” ile bir arada kendini ve ötekini eleştirmeden kolektif bir ürün ortaya koyabilmek kültürünü de öğretir. Günlük ilişkilerde bile rahatlıkla gözlemlenen faşizmi ancak bu empati ve sevmeye gücü ile yenebiliriz. Flamenko da faşizme karşı çok etkili bir panzehir. Ve Flamenko Ankara Derneği bu panzehri yıllardır üreten köklü bir dernek.

Ceyhun Güneş (Flamenko gitaristi, besteci ve yorumcusu. Derneğin kurucusu): Dernek benim nefes aldığım yer. Ve kurarken en büyük hedefim farklı birikim ve mesleklerden insanların nefes aldığı, kendisini ifade edebildiği ve bunu flamenko paydasında yaptığı bir yer elde etmektir. Bana katkısı, bu sanatı dans, şarkı ve gitar üçlüsüyle Ankara'da var edebildiğimiz bir yer yarattık. Dolayısıyla bu kültürü yaşayabildiğim bir yer ortaya çıktı. Ayrıca yaptığımız festivalle de dünyaca ünlü flamenko sanatçılarını tanıma, onlarla sohbet etme ve sanatsal alışverişte bulunma şansını elde ettim. Buranın bir ruhu var. Bu ruhu en iyi anlatan şey "birliktelik". Birlikte o kadar çok aktivite yaptık ki altından kalkamayacağımız zorluk yok gibi geliyor. Dayanışmanın ne demek olduğunu burada öğrendim. Burası hem Ankara'nın hem de Türkiye'nin kültür sanat hayatı için çok önemli. Biz yaşatacağız ki etrafımız sanatla aydınlansın. Buna ülkenin de ihtiyacı var.

Deniz Çatal (Flamenko dansçısı, bir senedir Dernek üyesi): Flamenkonun hayatımdaki önemli bir eksikliği doldurduğunu söyleyebilirim. Varlığı öyle güçlü ki flamenkoyu sadece bir dans veya müzik türü olarak adlandırmak onu sınırlandırmaktan başka bir işe yaramaz. O tanımlara ve sınırlara uymaz çünkü sadece hissedilebilir, aynı zamanda tüm hislere hitap eder ve onların özgür bırakılmasına yardımcı olur. Ankara'da böyle bir dernek çatısı altında, flamenkoya gönül veren insanlarla birlikte olmaktan çok mutluyum, günlük hayattan ve iş stresinden kaçabildiğim tek yer olarak burasını görüyorum.

Murat Köseler (Flamenko müzisyeni, besteci ve gitaristi. Derneğin kurucu üyesi): Flamenko müziği ile tanışmam 90'lı yılların sonunda oldu. İlk başlarda çok zorluk çektim bu müzik türünü ve gitar tekniklerini öğrenmek açısından, çünkü sorup öğrenebileceğim kimse yoktu o dönem çevremde. Daha sonra Ceyhun ile tanıştık, sonra “neden bilgileri, notaları paylaşıyoruz?” diyerek bir araya gelmeye başladık ve bir kulüp

"Flamenko zil, şal ve gülden çok daha fazlası. Birikmiş tüm duygularımı yaşamama, bedenimi, kadınlığımı ve bireyselliğimi keşfetmeme olanak sağladı, hâlâ da sağlıyor. Dernek de flamenkoyu iliklerime kadar hissetmemi sağlayan bir yuva."

oluşturduk, zamanla kendimizi geliştirme isteği ile kulüp katılımcısı da artmaya başlayınca ben, Ceyhun ve birkaç kişi Flamenko Ankara Derneği'ni kurduk.

Derneği kurmamızdaki amaç, flamenkoya ilgi duyan, dansını, gitar tekniği ve ritimlerini öğrenmek isteyen insanlara dernek yolu ile eğitim alacakları bir merkez kurmaktır. Flamenkoyu doğru, kaliteli eğitimler ile öğrenmek için birçok Türk ve İspanyol eğitimci, Derneğimiz tarafından organize edilen gitar ve dans dersleri verdiler. Birçok öğrenci yetişti ve yetişmeye, öğrenmeye devam ediyor. Derneğin benim için önemi ve bana kattığı şeyler ise, öncelikle flamenko müziği ve gitar tekniklerini öğrenme sürecimde dernek olarak İspanya'dan eğitim için çağırdığımız dünyaca ünlü gitaristlerin atölyelerinin çok faydaları oldu. Yine flamenko dans eşliği ve makamlarının ayrıntılarını öğrenmemde derneğimize gelen flamenko dans hocalarının da büyük katkıları oldu.

Dernek olduktan sonra flamenkoyu paylaştığım insanlar oldukça arttı. Yetiştirdiğim öğrenciler, çalıştığım müzisyenleri de Derneğe yönlendirerek flamenko çalışmalarında çok daha fazla grubun oluşması yolunda bir sinerji oluştu... Genel olarak gönüllülük esası ile çalışmaları yürütülen ve çok değerli kaliteli müzisyen ve dansçıların içinde yer aldığı, kurucularından olduğum, Flamenko Ankara Derneği'nin bugünlere kadar gelmesi çok sevindirici benim için. Flamenko paylaştıkça güzelleşen bir kültür, derneğimiz ikinci evimiz gibi ve paylaştıkça çoğalıyoruz, öğretmeye ve öğrenmeye devam ediyoruz. Herkesi derneğimize bekliyoruz.

Çiğdem Özsoy (Flamenko dansçısı, 2.5 aydır Dernek kursiyeri): Dans etmek bence dünyanın en güzel şeyi, kelebek gibi özgür olmanın en tatlı hali gibi. Derneğe başlamadan önce açıkçası bunalımda ve biraz buhranlı zamanlar geçiriyordum. Ne yapayım ne yapayım derken flamenko... Neden olmasın, dedim. Derneğe ilk geldiğimde Eren Hoca ile tanıştım, çok güzel karşıladı beni, pozitif enerji dolu hali beni büyüledi. İşte tam da doğru yerdeyim, dedim. İlk dersimiz kan ter içinde geçti, beceremeyecek miyim derken oluyordu. Çok keyifli, çok güzel uzun soluklu bir beraberlik olsun istiyorum. Derneğin tüm çalışmalarını yakından takip ediyorum. Hem kültürel hem de sosyal açıdan çok şey kazanıyoruz ve daha da kazanacağımızı düşünüyorum. Çiğ gibi büyüyen kocaman bir flamenko dostluğu diliyorum.

Kerime Rana Kartaloğlu (Dans eğitmeni,

Derneğin kurucu üyesi): Flamenko Ankara Derneği benim flamenkoma can veren yerdir. Uzaktan uzağa sevdiğim flamenkonun bende can bulmasını sağlamıştır. Dernekte verdiğim kurslarda kursiyerlerimle dans öğretmenliği dışında bir sürü güzel şey paylaşıyorum. Eğitimin haricinde güzel anlar ve sevgi paylaşıyorum. Dernekte sayısız insan tanıdım, bir sürü dost edindim, ömürlük dostluklar edindim. Hala sürüyor ve sürecek dostluklar...

Flamenko Ankara Derneği'nde bu dansı bu kültürü tanımadan önce kendim dans eğitmeni, dansçı ve koreograftım. Fakat hep bir eksik bir yanı vardı bu işin. Tamamlanması gereken bir şeyler var hissindeydim hep ve Flamenko Ankara Derneği ile tanışınca eksik parçanın bu olduğunu anladım. O zamandan bu yana, 10 yıl gibi uzun bir süredir hayatımın çok büyük bir kısmını kapsıyor flamenko ve Flamenko Ankara Derneği. Burada aldığım eğitimler, verdiğim eğitimler, düzenlediğimiz etkinlikler, hayatımın hem eğlencesi hem sosyal yanı hem de profesyonel kısmı.

Yapmacıksız, katıksız ve sınırsız dışavurum.

Büşra Köşki (Flamenko dansçısı, 2.5 senedir Dernek üyesi): Aslında hepsinden önce uzun uzun bende flamenkoyu anlatmak isterim. Şarkıların tek kelimesini dahi anlamadığım halde var olduğundan haberdar olmadığım bunca hissi nasıl hissettirdiğini. Nasıl ufak bir falsetada hüzünlendirip bir diğerinde tatlı tatlı kıpırdattığını. Öyle bizim gibi, öyle bizden ki... Yapmacıksız, katıksız ve sınırsız dışavurum. Bu üç kelime benim için flamenkoya dair söyleyebileceğim milyonlarca sözün özü. İşte böyle sıkı bağlarla bağlandığım devinen bu kültüre bağlanmış insanlarla birlikte olmak Flamenko Ankara Derneği'ni çok başka bir yere taşıdı bende. Derneğe adım attığım ilk günden itibaren ilginç bir aidiyet hissettim ve hep çorbada tuzum bulunsun istedim. Böyle böyle Yönetim Kurulu'na girdim ve flamenko adına, bana duyumsattıkları adına elimden geleni yapmaya çalışıyorum. Çalışıyorum ki daha çok hissedeyim, daha çok hissettireyim.

Didem Metya (Flamenko dansçısı, bir senedir Dernek üyesi): Dans kimine göre bir hobi, hoş bir aktiviteyken, benim için huzur, tutku ve aşktır. Dernek ikinci ailem, ikinci evim gibi... Bana kattığı en güzel şey ise ortak paylaşım ve tek yürek olabilmek. Tekdüzelikten koparan, ruh aydınlatan sevgi yumağı

yani anlayacağınız.

Dilek Arslan (Dans eğitmeni, 9 yıldır Dernek üyesi): Dernek benim hayatımın son 9 yılına renk katan, kendimi fark etmeme yardımcı olan, bana kardeşten öte dostlar kazandıran, benim ailemden sonra Ankara'da ikinci ailem olan çok özel bir kurum. Flamenkoyu kültürüyle gitarıyla müziğiyle yaşam tarzıyla şarkısı ve dansıyla içten, candan seven, yaşayan, tanıtmaya çalışan insanların bir arada olduğu, paylaştığı bir yuva.

Flamenkonun hayatımda etkisi çok büyüktür. Flamenko çok özel bir yolculuk. Yeni başlayanlar soruyorlar: "Kaç ayda öğreniriz flamenkoyu? 3 yıl sonra mesela süper seviyeye gelmiş oluruz değil mi?" Gülümsüyorum ve diyorum ki:

"İstersen 10 yıl yap, flamenkoyu hayatının bir parçası yapamadığın sürece, hiçbir zaman olmayacak... Dinlemeyi, izlemeyi, gözlemeyi, anlamaya çalışmayı, sabretmeyi, kalpten emek vermeyi koymazsan kafaya, asla... Bu çok uzun bir yolculuk. Dansın da seninle, hayat tecrübenle, yasadıklarınla zenginleşecek, evrilecek, sen değiştikçe değişecek. Güldüğün, mutlu olduğun anlar kadar coşkulanacak, ağladıkların üzüldüklerin kadar kederlenecek, aşık oldukların kadar heyecanlanacak cívelenecek. Düşündükçe sakinleşip, içe döndükçe derinleşecek dansın. Seninle büyüyecek, olgunlaşacak, pişecek. Sen ne yaşıyorsan dansına yansıyacak, zenginleştirecek. Ne yaşıyorsan seninle olacak, seninle kalacak, seninle gelecek. O sana tutunacak, sen ona..."

Siz de bir gün Tunalı'da yürürken duyarsanız tutkulu ayak seslerini, çekinmeyin, merdivenleri çıkın, kapılarını çalın. Aşkın, isyanın ve tutkunu nefesini içinize çeker, bu aşk dolu insanlarla tanışır, bir çaylarını içerseniz. İlginizi çekerse bu ateşe bir har olursunuz. Tüm bunalımlara, bombalara, darbelere, ohallere, buhallere rağmen inatla ve tutkuyla Flamenko Ankara Derneği Tunalı Hilmi 106/9'da ve elbette sosyal medyada flamenko severler ile buluşmaya devam ediyor.

Evren ve Solucanlar

Orhun Bora Çetin

İlk şehir devletlerinden bugüne, Din her zaman toplum düzeninin en önemli parçası olmuştur. Kimi zaman ilerlemenin sembolü haline gelmiş, kimi zaman devletlerin en büyük gücü olmuş, kimi zaman da toplumların gelişmesini engellemiştir.

İleri teknolojinin sınırsız bilgi sunduğu bu yeniçağda; Din, işlevini yitiriyormuş gibi gözükse de aslında her zamankinden daha çok ihtiyaç duyulmaya başlanmış durumda. İnsanı diğer canlılardan ayıran özellik; gönül gözüyle ve akıl gözüyle görebilme yetisidir. Neresinden bakarsanız bakın, yapısı gereği kapitalizm, gönül gözüyle görmeyi yok etme eğilimindedir. Çünkü Kapitalizm, büyük resme bakıldığında bunca savaş ve yağmanın ortasında, bireylerin bir değeri olmadığını; teknolojinin ve zihnin bu hızlı gelişiminde insanlığın doğru yolda olduğunu hissettirmektedir.

Bu da günümüz insanını, kısacık yaşamlarında keyiflerine bakmaları gerektiği sonucuna vardırmaktadır. Yani insanın, yolda yürürken ayağımızın altında ezilen solucandan pek de farkı yoktur. Doğumu, yaşamı, ölümü tesadüfler üzerine kuruludur, ölümden sonra da bir şey olmayacaktır. Olsa da bu, şu anda düşünülecek bir şey değildir.

Evet, insanoğlu fark etmese de; uzun bir süredir bilinçsizce inandığı Din budur. Maddesel dünyada aldıkları her haz da onların ibadeti olmaya devam etmektedir. Belli ki; tek tanrılı Din zamanı sona ermiş; yerine hazlarıyla, zevkleriyle çok tanrılı Din geri gelmiştir. Herkesin evlerinin başköşesine koyup tapındığı putlar, artık yeni dünyanın Tanrıları olmuştur.

Hepsinin sonucunda ise hayat git gide yozlaşmakta, eski değerler gün be gün unutulmaktadır.

İnancının temeline, hayatın bir zevk cümbüşü olduğunu oturtan günümüz toplumu, hızla giden bu neşeli trenden mahrum kalmamak için kendi kaderini de değiştirememektedir. Çünkü Kapitalizmi değiştirecek, dönüştürecek sınıflar yeni düzenin tanrıları tarafından lanetlenmişlerdir. Vicdan onların en büyük lanetidir, bu sebeple yeni dünya düzeninde yerleri yoktur. Geri kalan sınıflarsa bu zevk trenine yetişmek için ahlaki hiçe saymaktadır. Hepsinin sonucunda ise hayat git gide yozlaşmakta, eski değerler gün be gün unutulmaktadır.

Burada sorulması gereken soru; bizler gerçekten birer solucan gibi tesadüfen bir yerlerde bulunup, hiçbir anlamı olmayan evrende vakit mi geçiriyoruzdur. Çünkü öyleyse, artık dünyaya gönül gözüyle bakmamızın da bir anlamı kalmamıştır.

Belki bu yolda gönül; korunması gereken değil, yok edilmesi gerekendir. Belki de hissiyat, ezilenlere aittir ve tüm ezilenler yok olana kadar bu böyle devam etmelidir.

Peki ya her şeyin ilahi bir dengesi var ise ve bu denge ancak O'na inanmaya başlayınca ortaya çıkıyorsa? Ya bilinen evrenin en özel varlığı olan İnsan'ı, yanlış anladığımız ve anlattığımız için solucan gibi yaşamak zorunda bırakılıyorsa?

Yok edilen doğa, yok edilen vicdan kadar merhametli olabilir mi acaba?

Allah'ın bir parçası olduğumuzu yadsıyacak kadar kendimizi büyüksedikçe; bu hazlar dünyasında yok oluşumuz da o kadar değersiz olacaktır.

Ulus Kül'liyati

Barkın Sinan

Sahipsiz

Her eski, şu andaki zamanın gözünden ırak, kendi halinde; ruhunu, geçmişin bilgisini, suretleri, etrafları, içinde saklayıp bir kenarda duran kelime gibi. Yeninin, dolaşırken başını okşadığı, hatıralar diyarında bir görünüp bir kaybolan, siyah beyaz bazen, duvarda asılı gördüğün çerçevesini kaldırsan arkada izi kocaman bir fotoğraf, plak pikapta, için için bir şarkı, bazen çocukluğun geçtiğini hatırlatıcı bir sokak, zarfsız bir mektup, Ankara'nın yetmiş yazında bir masanın çevresinde dolmuş üç cümlede bir ağız dolusu kahkahalar, semtlerin ifadeleri, püfür püfür açık hava sinemaları, henüz kazasız Orhan Veli, "Ulus 'muş merkez, Kızılay değil" bilgisinin içerisinde adamlar, kadınlar, çocuklar, az arabalar, bir eli diğerinin omzunda mahalleler, kerpiçten bir ev, sahipsiz: Yalnızlıktan bitap düşmüş, kaybolma, "doğal ölüm, yaşlılıktan" diyecekleri kadar son demleri, camlarının yarısı var yarısı yok, "koruma altında" kılıflı, koruma altında ya hiçbir şey olmaz güvenceli, bir otoparkın içinde öylece kalakalmış, arkasında yıllanmış bir iki ağaç, böyle bi ev işte, ağaçların önünde Ulus'un esnaflarla, bankalarla dolu yüksek binaları, evin etrafında moloz yığınları, sararmış, çamurlu toprak, zamanla evin içlerine, gözlerine konmaya başlamış kuşlar: Cuma Kuşları.

Cuma Kuşları

Ormandaki aslan kadar kesin, devletteki iktidar kadar emin olmasa da, sahibi varmış aslında bu bahsi geçen evin. Ahşap pencere uçlarına, kerpiç duvar oyuklarına, yanık dam duvarlarına bir konup bir havalanan Cuma Kuşları, sahibi gibi hissetmişler bu viranenin. Kuşlar, evin kuşlarıymış. Evin yanına yıllar sonra kondurulmuş binanın penceresine her cuma bir şeyler bırakıp gittikleri için de, binada sabahtan akşama mesai dolduran çalışanlardan bazıları Cuma Kuşları koymuşlar adlarını. Her cuma, kuşlardan biri, bitişikteki kendi tarihinden hareketlenip insanların tarihine konarak kuş kadar armağanlar bırakmış. Çalışmak zorunda bırakılmış insanlara hediyelerle gelip yüzlerini güldürmeye çalışırlar, hatta binada çalışanlardan birisiyle anlaşılıp hikayelerini ona anlatır, onun da gidip diğer arkadaşlarına bu hikayeleri anlatmasını isterlermiş. Dağınık pazar yerleri gibi kelimelerle kaplı hikayeler de varmış içinde, af dileyip kolay anlaşılacağına söz veren kelimeler de. Bir tüy günaydın da olabirmiş insana iyi gelen, bir gül iyi akşamlar da. Cuma Kuşları verdikçe mutlu, anlattıkça hafif olurlarmış. Kendilerine ait bir mutlulukları yokmuş. Mutlu olmaktan çoktan geçtikleri için de kanatlarında kala kala, mutlu etmek tüyleri kalmış. İstedikleri zaman evin penceresinden girip istedikleri zaman çatısından çıkıyor, yiyeceklerini getirip saklıyor, kaçıyor, uçuyor, Ulus semalarında bir uçtan bir uca neşeyle süzülüp yeniden bu yıkık dökük eve tünüyorlarmış. Seviyorlarmış bu evi. Toprağı bal kokulu, duvarı gül desenli, kırmızı kiremitli bu evde bir zamanlar sadece kendileri değil sevdikleri de kanat çırpmış. Hep birlikte sevinçle çırpılan kanatlarla yükselip alçalmışlar, ahşap parmaklıklara gülücüklerle konmuşlar, kapı tokmağını neşeyle çırpına çırpına gagalamış, sur duvarlarından uçup gelmiş diğer kuşlarla arkadaşlıklar edinilmiş, cihannümalara geçip serinlerken yaz sıcaklarında, sonrasında sıkılınca bedenleri, sedir üzerlerine inmişler.Evde ne yendiyse onlara da serpilmiş, hortumla serinletilmiş avlu kenarındaki taş oyuklarında birikmiş sularından onlar da nasiplenmişler. Evlerdeki elma, nar, armut, karanfil desenleri neyse kuşlar için de ev oymuş. Tabiatın devamı gibi gördükleri için ev onlara sanki ağaçların devamıymış: Sokakta oynayan çocukların saklambacı, bahçesinde serinliğin çeşmesi, sessizliğin cıvıltısı, ağacında kokan gülün kımıltısı, arının balı, derenin suyu... Bunlarla beslenince kuşlar yıllar yıllı, herkes bilmiş güzelliğin kokusunu, cırcır böceğinin sesini, sofaların ferahlığını. "Kendimizden mirastır" deyip ayrılmamışlar hanelerinden Cuma Kuşları.Yüzyıl geçse bile üzerinden, evin çevresine kondukları mutluluk azalsa da, çiçekler bitip, balmumları erise, ağaçlar sökülüp tenekeler gömülse de, takvim yaprakları kirt kirt koparılırken duvarlardan akşam sefaları sonrası, toprak balçık, ahşap kırık, sular kurusa da, "evin barkın burası değil artık" deseler de, sevdiklerinden kimini ahşap bir direğin üzerinde hasbihal ederken,

“halbuki sen o kadar meydandasın ki, bu yüzden büsbütün gizlenmişsin”

Feridüddin Attar, Mantıku't Tayr (Kuş Dili)

kimisini yanbaşımda gagasıyla gerdanını temizlerken, bazen ormanlık bir gezi sırasında çam ağaçlarının üzerindeki reçineleri yemeye çalışırken, göçebe olanlarla şehrin bir yerine kadar zaman geçirip dönüş yolunda vedalaşırken bir bir kaybetseler de ayrılmamış Cuma Kuşları bu civardan.

Kendilerine mutluluk diye kala kala bir ev kalmış.İçi eşyasız, karanlık, sessiz, insansız bir ev. İçlerinden şırınga gibi çekilen güzel zamanların mutluluğunu evin yanbaşımdaki binada zamanın nasıl geçtiğinin bile farkında olmadan başları sabit yüzleri çoğu kez kaygılı ve mutsuz insanlara "Selam size, bugün cumadır" deyip canlandırmak o kadar iyi geliyormuş ki onlara, her cuma bıraktıkları hediyeler ile sanki kaybettikleri arkadaşlarına yeniden kavuşuyorlar, küçük bir tebessüm gördüklerinde meltem rüzgarına bırakıp kendilerini sevinç ve keyiften birbirlerinin üzerinden uçarak atlayıp zıpla... "Yanlış anlama ama, biz bu hediyelerden istemiyoruz artık, mahcup oluyoruz sana karşı."

Eski Arkadaş

Evvel zamanlarda, Ankara Kalesi'nden havalanıp, gagalarında türlü türlü yemleri, sinek solucanları, ayçekirdekleri, ekmek içleri, ayaklarında çalı çırpı, süzüle süzüle gelen kırlangıçlar, ebabiller, güvercinler, çulha kuşları, çıvgınlar, Cuma Kuşları'nın evlerinin bacasına konarak, armağanlar getirirlermiş.Cuma Kuşları da çırpınan kanatların sesini duyunca ellerinde avuçlarında ne var ne yok paylaşmaya havalanırlarmış.Bu bölüşüm iyi gelirmiş bütün kuşlara.Kimin ne getirdiği, ne bıraktığının önemi yokmuş. "Vermek" hali, kendilerinden bir şey eksiltmeyip tam tersine artıran bu sudûr hal, hepsini birden Kızkuşu gibi yüzü gülen kuş yapıyormuş sanki.Öyle güzel bir hal içerisindeymişler ki onların neşesi tabiatın kendisi, sesleri birbirine karışan gazel, uçuşları gökyüzünde ahenkmış. Herkes birbirinin tüyünü bilir,sesini tanır, uçuşuna güler, sevincine ortak olurlarmış.Başkasını mutlu etmenin bilgisine o kadar haizlermiş ki kanatlar gökyüzünde açılıp kapanırken yüzler birbirine bakar,neler yapsam da bu uçuşa iğde ağacının kokusunu katsam yarısına girerlermiş; bir taraftan takla mevsimleri, rüzgar dalgaları, mutluluk sürüleri; diğer taraftan gençlik rüyaları, imkan zamanları, düş bahçeleri. Ferah ve feza içinde Ankara'nın semalarından 1900'lü yılların Ankara'sına bakmak isterken, sonrasında birlikte tünerken ağaç dallarına, akan derelere bir girip bir çıkıp küçük küçük su içerken, zaman geçmiş, Ankara Ulus'ta camları kırık, çatısı çökük eski bir ev ile, o kuşlardan sadece bu Cuma Kuşları kalmış.

Son Kuşlar

Gün gelip insanlar mahcubiyetlerini bildirdiklerinde, o gün cuma kuşları da o anlattıkları hikayelerden, insanların hayatlarına girip onları mahcup etmekten mahcup olmuşlar.Hediyeleri arkadaşlıktan, ilgileri kardeşlikten, şarkıları duymaktan, gözleri bakmaktan, hiçbirşeyi hiçbirşeyden ayrı görmediklerini hep hatırlamışlar da sadece birer kuş olduklarını unutmamışlar. Demişler ki böyle bırakalım bu hikayeyi.Bıraktıkları yere dönüp göz ucuyla bile bakmışlar ki, böyle mutlu insanlar, evet, böyle bırakalım hikayeyi.Kuşdilini ve kanatlarını kapatıp o eski eve sığınmışlar. Sanmışlar ki kızıl gerdanlı bülbülün devamı gibi ortak, siyah boyun halkalı kumrunun yaşamı kadar sadık, ötüşü çok uzaklardan duyulan çobanaldatanlar kadar yakın, sesi çirkin olsa da güçlü kargalar kadar uzun yaşar, kaybettikleri arkadaşlarının eskiden kanatlarında getirdikleri uğurböceklerini insanların parmaklarında yeniden görüp dal diye üzerine konarlar.Sanmışlar. Bilmişler ki kuşlar ile insanlar kısacık bir bayram ziyareti, yaz yağmuru, kelebek ömrü.

Cuma Kuşları'nın göz kapaklarına kondukları Ulus'taki o eski Ankara evi, 24 Haziran 2016 cuma günü bilinmeyen bir sebepten yanınca, hemen yanındaki bina çalışanları da önce küçük bir şaşkınlık yaşamışlar, sonra da mutlulukla, "İyi oldu, önümüz açıldı azıcık" demişler birbirlerine. Cuma Kuşları'dan biri "aktar"dediği hikayelerden birinde şöyle sonlandırmış hikayesini : "Kuş ölür, sen uçuşu hatırla."*

* furuğ ferruhzad

ODTÜ Oyuncuları Sunar: Mimarlık Amfisindeki Masallarıyla MOMO

Haber: Betül Mahmure Onaran

Görsel: ODTÜ Oyuncuları

ODTÜ Oyuncuları'nın ilk kez Nisan 2016'da, ODTÜ Tiyatro Şenliği'nde sahnelenen Momo'su yaz oyunları çerçevesinde Ankaralılar ile 15 Temmuz 2016 Cuma akşamı buluştu (darbe girişiminin yaz oyunlarına etkisi aşağıda anlatılacaktır). Michael Ende'nin aynı adlı romanından uyarlanan oyun, ODTÜ Oyuncuları'nın "evi" olan Mimarlık Amfisi'nde sahnelendi. Artık alışkın olduğumuz, oyun öncesi kapıda oluşan ve kampüsün içine kıvrılıp devam eden kuyruk, bilet aramayı son dakikaya bırakmışlar ile cebindeki fazla bileti paylaşanlar, salonu doldurup merdivenlere taşan seyirci eşliğinde başlayan oyunda hayallere, tüketime, sömürüye, yetişkinliğe ve zamana dair bir masal anlatıldı; oyunlar oynandı; orkestra çukurundan müzik yayıldı.

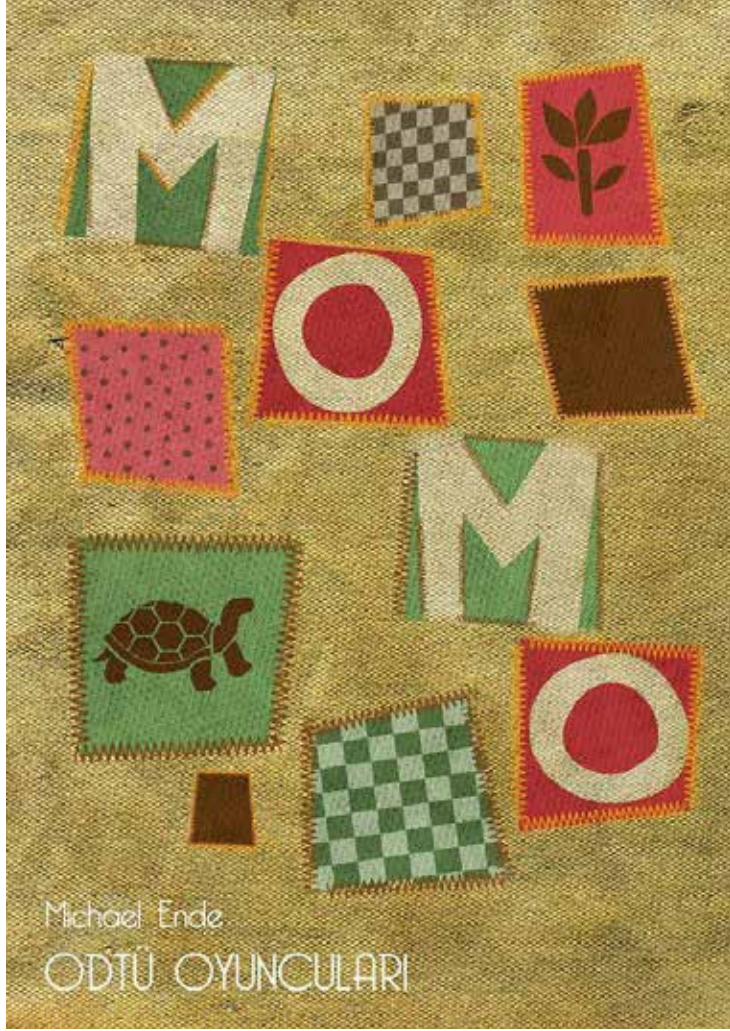
İlk baskısı 1973'te Almanya'da yapılan Momo, bundan ya çok uzun bir zaman öncesini ya da çok uzun bir zaman sonrasını anlatıyor: Nereden geldiği ya da 100 yaşında olup olmadığı bilinmeyen küçük bir kız çocuğu; kocaman açtığı gözleriyle dinlediği insanların hayatını değiştiren ve insanların ilhamlarını bulmalarına, tabiri caizse, vesile olan bir dost. Momo'nun, çocuk ve yetişkin arkadaşları ile oyun, paylaşım ve yaratıcılık dolu geçen hayatı yavaş yavaş değişmeye başlar. Yavaş yavaş gelen değişim, hızlı hızlı yaşamaya dair olacaktır. Ne de olsa vakit nakittir. Artık "zaman tasarrufu" yapması gereken yetişkinler değişecektir: onurlu bir duvar ustası iken inşaat malzemesinden çalıp "ruh ambarları" yapanlara hizmet edenlere veya sevdikleri ile oynayıp gülmeyi zaman kaybı olarak görenlere dönüşeceklerdir. Oyunda, varlıklarını insanların çalınmış zamanlarına borçlu olan Duman Adamlar ve onların oyunlarını bozmak isteyen çocukların direnişi anlatılırken; ekibin özgün müzik ve bestelerinde bazen bir grup çocuğun yetişkinleri uyandırmaya çalıştıkları protestolarını dinliyorsunuz, bazen de perküsyon şovununun ritimlerinde çöpcülerin çalışmalarını izliyorsunuz.

Momo'nun ve arkadaşlarının mücadelesini sahneleyen ODTÜ Oyuncuları, romandaki oyun dolu ve masalsı özü koruyan bu uyarlama ile ilgili şunları da diyor: "Momo, yaşadığımız çağın devamlı olarak yeniden ürettiği yatırımcı, hesaplı, ilerlemeci ve yarışmacı 'teknik insan'a karşı; dinleyen, oyunlar oynayan, hikayeler anlatan ve hala bir şeye ayıracak zamanı olan dolayimsız bir var oluş biçiminin imkanlarını arıyor."

"Tiyatro yapmanın sorumluluğu"

1966 yılından beri, kendi ifadeleri ile "siyasi koşullar el verdiğince düzenlenen" şenliklerinin 50. yılını kutlayan ODTÜ Oyuncuları bu sefer de yaz oyunları için "siyasi koşullar" eşliğinde program değişikliği yaptılar. 15-16-17 Temmuz 2016 tarihlerinde sahnelenmesi planlanan Momo'nun kalan iki oyunu, 15 Temmuz akşamı oyun çıkışı izleyicileri karşılayan jet sesleri, köprü haberleri ve sonrasında uzun geçen bir geceden sonra 23-24 Temmuz tarihlerine ertelendi. ODTÜ Oyuncuları, ertelenen oyunları duyururken şunları söylediler:

*Momo: Biraz daha hızlı gidemez miyiz?
Kassiopeia : Cık.*

"Tarihinde, darbe dönemlerinde birçok kez kapatılan, faaliyetleri engellenen topluluğumuz, bu son darbe girişimi yüzünden de Yaz Oyunları'nın 2 gösterimini iptal etmek zorunda kaldı... Bizler, giderek artan savaş ve baskı politikalarıyla, her geçen gün daha fazla korkuya kapıldığımız ve şiddete sürüklendiğimiz böyle bir ortamda tiyatro yapmanın sorumluluğunun ve değerinin farkındayız. Sizleri, bizi dinlemeniz için yeniden Mimarlık Amfisi'ne çağırıyoruz.

**Eşit, özgür, adil bir dünya için
Ne darbe, ne diktatörlük"**

Momo; güz oyunları kapsamında da seyirci ile buluşacak. Ankara'nın en değerli sahnelerinden biri olan Mimarlık Amfi'sinde, daha doğrusu, eski bir amfitiyatro kalıntısında küçük, kıvrıcık saçlı bir kız çocuğu sizleri bekliyor.

Güz oyunlarını takip etmek isteyenler için ODTÜ Oyuncuları'nın Facebook sayfasına şuradan ulaşabilirsiniz:

<https://www.facebook.com/oduoyunculari/>

Abone ol, Solfasol'un bir ucundan da sen tut!

Türkiye'nin ve dünyanın gündemi hayatımızı zorlaştırmaya devam ederken sözümüzü yazıya, çiziyi çevirmek, dayanışmamızı güçlendirmek için Solfasol Gazetesini basmaya ve yaymaya devam edeceğiz. Bunun için de desteğinizi sürdürmenize ihtiyacımız var. Çünkü, Solfasol'un varlığının olmazsa olmazı destekçileri ve aboneleri...

Sizden Solfasol'un varlığı için hayati olan abonelik işlemi yapılacaklar listenizde üst sıralarda görüp abone olmanızı, abone iseniz aboneliğinizi yenilemenizi ve ödeme yaptıktan sonra, bir e-posta (abone@gazetesolfasol.com) ile bize haber vermenizi rica ediyoruz.

Yıllık Abonelik: 50 TL, Destekçi Abonelik: 120 TL

EFT ve HAVALE için

Banka Hesap Bilgileri:

Türkiye İş Bankası - Küçükesat Şubesi

IBAN: TR83 0006 4000 0014 2080 7867 87
(Hesap Sahibi: Mehmet Onur Yılmaz - SOLFASOL)

Sorularınız ve Abonelik için:
abone@gazetesolfasol.com

SOLFASOL
Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi
Ağustos 2016
64. Sayı
Ayda bir yayımlanır.

Editörler
Mehmet Onur Yılmaz,
Tanju Gündüzalp

Fotoğraf Editörleri
Can Mengilibörü, Elif Koca, Erhan Muratoğlu,
Engin Aygün, Fahri Aksirt, Özlem Mengilibörü

Redaksiyon
Alanur Çavlin, Ali Hikmet Eren, Aydın Bodur,
Berivan Eliş, Emel Demir, Hülya Demirdirek,
Onur Mat, Özge Akkoyunlu,
Sema Alpan Atamer, Zeynep Alica

Haber Editörleri
Aydın Bodur, Gülistan Aydoğdu

Kültür-Sanat Editörleri
Emel Demir, Erdal Ozan Metin,
Gülşah Aykaç, Özgür Ceren Can

Dijital Solfasol Editörleri
Berivan Eliş, Erhan Muratoğlu,
Mehmet Atakan Foça, Onur Mat

Yayıma Hazırlayanlar
A. Özge Akar, Ahu Özveri, Akın Atauz,
Aydan Çelik, Aydan Özkil,
Ayhan Çelik, Barkın Sinan,
Beliz Güçbilmez, Besim Can Zırh, Birol Özdemir,
Buse Kaynarkaya, Deniz Enli,
Deniz Gümüşel, Ebru Baysal, Elif E. Akşit,
Emine Onaran Incirlioğlu,
Emrah Kırımsoy, Emre Baturay Altınok,
Enver Arcak, Ezgi Keskin, Ezgi Koman,
Fusun Çiçekoğlu, Gözdem Üner Tubay,
Günseli Bilgen, İpek Benek, Kübra Ceviz,
Mert S. Renkmen, Murat Dirican,
Nefin Pera, Nermin Atılkan, Nur Yılmazlar,
Orhun Bora Çetin, Önder Şenyapılı,
Özge Altınyayla, Selcan Kula, Serdar Aydın,
Serdar Koç, Sibel Durak,
Sümeyra Ertürk, Tuğba Dirican, Tuğçe Şahin,
Tuna Kalaycı, Ufuk Tolga Savaş, Umut Koşan,
Vedat Gün, Zerrin Yatağan, Zeynep Ö. Yılmaz

Katkı Verenler
A. Hikmet Eren, Ali Akın Akyol, Ahmet Çinici,
Ahmet Say, Ali Koçer, Antonin Artaud,
Arif Şentek, Aydan Balamir,
Aydın Akın, Aydın Şimşek, Aynur Demirdirek,
Ayşegül Çelik, Başak Altın, Burcu Ballıktaş,
Burcu Cura, Bülent Atamer,
Cemre Kutluay, Ceren Ergenç,
Ceyhan Temürcü, Demet Gülçiçek, Deniz Kaşık,
Deniz Kırımsoy, Derya Güçlü, Dilem Koçak,
Duygu Cihanger, Erhan Akça, Faruk Şahin,
Fatma Soylu, Ferdan Ergut,
Funda Şenol Cantek, Gamze Güzen,
Gizem Güner, Gökçer Tahincioğlu,
Hilal Kara, Hüsnü Öndül, İlden Dirini,
Kemal Özdil, M. Ali Çetinkaya,
M. İhsan Doğan, M. Mahzun Doğan,
Mahir Ünsal Eriş, Mehmet Öz, Melike Kuş,
Mesut Demir, Mithat Sancar,
Muharem Kılıç, Murat Meriç,
Murat Sevinç, Neşet Kocabıykoğlu,
Nihal Poyraz Temürcü, Nuran Talu,
Olca Koşan, Özge Çağlar,
Özgür Cengiz, Özgür Yalçın, Özsel Bebeli,
Rabia Ç. Çavdar, Rana Arıbaş, Remzi Altunpolat,
Rengin Konuk, Ruşen Ö. Özcan, Selda Bancı,
Selda Tuncer, Serdar Gülsöken, Serhat Şatır,
Sevinç Başköy, Sinan Yusufoğlu,
Sine Çelik, T. Tolga Özçelik,
Ufuk Altınay, Umut Güner,
Umut Şumnu, Yusuf Arslantaş

Teşekkürler
Ali Bilge, Ankara Flamenko Derneği,
BenGazeteciğim, ODTÜ Oyuncuları,
Özgür Gündem, Roza Dergi

Logo Tasarım: Aydan Çelik
Konsept Tasarım: Gülrü Höyük
Grafik Uygulama:
Mehmet Onur Yılmaz,
Merve Zelal Taştan, Zeynep Yağmur,
Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Onur Yılmaz

Yayın İdare Merkezi
Büklüm Sokak, No: 44/4,
06680 - Kavaklıdere / ANKARA
Tel - Faks: 0 312 437 76 41
bilgi@gazetesolfasol.com
Abonelik: abone@gazetesolfasol.com
0 536 956 64 26 - 0 533 653 32 75

Basım Yeri
Şen Matbaa
Özveren Sok. 25/B Demirtepe/Ankara
Tel: 0 312 229 64 54 - **Fax:** 229 64 54
E-Mail: senmatbaa@gmail.com
WEB: www.senmatbaa.com
Basım Tarihi: 11.8.2016

ISSN: 1301-8655
Yerel Süreli Yayın
4.000 adet basılmıştır.

Küçük Cadılar ve Prens Olmak İstemeyen Oğlanlar İçin Masallar

Hatice Kapusuz

Masallar ve çocuk kitapları toplumsal cinsiyet rollerini öğrendiğimiz belkide en önemli kaynaklar. Hayallerimizi şekillendiren etkileri sebebiyle de yetişkin dünyamız üzerinde etkileri büyük. Eşitlikçi bir dünya düşü için ise hem çocukların hem yetişkinlerin ne okuduğu pek önemli. Bu yüzden kendi kütüphanemden toplumsal cinsiyet rolleri ve eşitlikçi düşler için önerebileceğim bir kaç kitabı paylaşmak istedim.

Kıpır Kıpır: Kıpır Kıpır taban tabana zıt iki kız kardeşin, Belinda ile Melisa'nın, öyküsünü anlatıyor. Belinda her zaman çok dikkatli ve özenli, zarif bir balerin. Oysa Melisa bale konusunda pek başarılı değil onun içinden daha özgürce dans etmek, rengarenk giyinmek geliyor.

Kıpır kıpır hanım hanımcık kızlar olmamızı söyleyen kitapların aksine istediğimiz gibi olabileceğimizi anlatıyor.

Yazar: Ann Bonwill - **Yayınevi:** Marsık Kitap

Vesta Linnea: Vesta Linnea serisinde Canavar Anne – Ay ışığında – Linnea Uyu Artık – Linnea ve Köpeği – Vesta Linnea ve Çok Üzgün kitapları var. Linnea'nın 5 kişilik ailesinde roller ve ilişkiler alışıldığın dışında ilerliyor. 3 kardeşin babaları ayrı örneğin veya anne bazen üzgün hatta canavar (!). Vesta Linnea kitapları alışılmışın dışında aileler ve ilişkiler

olabileceğini anlatıyor. **Yazar:** Tove Appelgren, Salla Savolainen - **Yayınevi:** Büyülüfener

Damdaki İnek: Damdaki inek kadın erkek rollerine ve emeğine ironik bir açıdan bakıyor! Hikayede Karısı Sian'dan daha çok çalıştığını düşünen çiftçi Shon bir günlüğüne birbirlerinin yerine geçip işleri değiştirmeyi teklif

ediyor. Ancak günün sonunda Sion'un evde yaptığı işlerin hiç de o kadar kolay ve az olmadığını anlıyor. Hikaye aslında bu haliyle daha cesur bir sonu da hak ediyor. **Yazar:** Eric Maddern - **Yayınevi:** Mandolin

Kül Prensi: Kül Prensi küçük feministlerin ve her zaman teklif etmek zorunda kalan oğlan çocukların kütüphanesi için harika bir masal. Külkedisi hikayesindeki tüm öğeler Külprensi'nde ters yüz oluyor, hatta bu sefer kızlar teklif

ediyor. **Yazar:** Babette Cole - **Yayınevi:** Kuraldışı Çocuk

Anti prenses serisi- Frida Kahlo: Nota Bene'nin hazırladığı antiprenses serinin ilki Frida Kahlo'nun hayatını anlatıyor. Kitap varoluşu, düşünceleri ve sanatıyla baştan başa devrimci bir kadın olan Frida Kahlo ile tanışmak, onun çocukluğu, okul hayatını

ve sanat anlayışını öğrenmek için iyi bir fırsat. **Yazar:** Nadia Fink – Fitu Saa - **Yayınevi:** NotaBene

Başka Bir Anne: İnsanlar birbirine benzerler, benzemek isterler. Hatta farklı olmanın kötü olduğu söylenir hep. Başka Bir Anne kitabındaki anne ise kimsenin annesine benzemiyor, onlar gibi giyinmiyor, onlar gibi davranmıyor. Kitap farklı ve özgün olmak üstüne eğlenceli bir anlatıya sahip. **Yazar:** Sandra Albukrek –

Seban, Leyla Navaro - **Yayınevi:** Can Çocuk

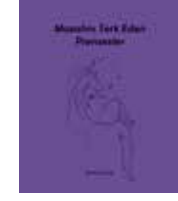

Uyanış Öncesi Öyküleri: Uyanış öncesi öyküleri Datruelo, Seksek Yıldızlar, Renkler, Uçmak, Aura ile Sohbet, Aşka Dair gibi küçük öykülerden oluşuyor. Öyküler belki biraz daha büyüklere masallar tadında ve en çok da toplumsal rollerle yaralanmış kadınlara şifa

niteliğinde. İki yazarın bir değer kitabı olan Vejeteryan Külkedisi ise bu rollere bir baş kaldırı kitabı. **Yazar:** Nunila Lopez, Myriam Cameros - **Yayınevi:** NotaBene

Mavi Kız Uzun Bir Yol: Hep yolculuklara prensler, sultanlar, erkek kahramanlar çıktılar. Yollar gidip kahramanlık öyküleri yazdılar. Mavikız ve uzun yol'da ise kahramanımız Mavi Kız uuuun bir yolculuğa çıkıyor. **Yazar:** Şafak Özdemir - **Yayınevi:** YKY

Masalını Terk Eden Prensesler:

Kitap Muş Kadın Çatısı Derneği tarafından hazırlandı, masalların sonları ise çocuklar tarafından tamamlandı. Masallar üstelik iki dilde; Türkçe ve KürtçeMasalın Türkçe ve Kürtçe versiyonlarına Derneğin web sitesinden ulaşabilirsiniz. **Yazar:** Deniz Kaynak - **Yayınevi:** Muş Kadın Çatısı Derneği

Pamuk Prenses ve Yedi Kurbağa:

Kitap prenses ve beyaz atlı prens olmak istemeyen oğlan çocukları için harika bir ter yüz etme denemesi. Masalda güzellik, sevimlilik, iyilik ve kötülük kavramları ve mecburi bir son olarak evlilik de terse çevriliyor. **Yazar:** Kelly Caswell, Gemma Cary - **Yayınevi:** Net Çocuk Yayınları

İsyankar Cadı: Hep prenses ve peri olmayı istedik ama bir de dünyaya cadıların gözünden bakmanın zamanı gelmedi mi? Her zaman kötü resmedilen cadımız bu hale içerlemiş, üstelik dünyanın mevcut haline de kızmış durumda. Sahi o kadar peri varken dünya neden bu

kadar kötü durumdal Bu duruma içerleyen cadımız isyan ediyor, isyan ettiği gibi de süpürgesini kapıp kötülükleri temizlemeye girişiyor **Yazar:** Enrique Perez Diaz, Enrique Martinez - **Yayınevi:** Yazılıama

